

ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ «Ο ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ»

Έδρα Θεσσαλονίκη - Έτος ιδρύσεως 1903

ΜΑΝΤΩΣ ΜΑΥΡΟΓΕΝΟΥΣ 23 - Τ.Κ. 542 49, ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ ΤΕΥΧΟΣ 67ο • Απρίλιος - Μάιος - Ιούνιος 2026

ΠΛΗΡΩΜΕΝΟ
ΤΕΛΟΣ
Τογ. Γραφείο
Θεσσαλονίκης 16
Αριθμός Δελτίου
020050

ΤΟ ΜΝΗΜΕΙΟ ΤΟΥ ΠΟΝΤΙΑΚΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ ΣΤΑ ΠΕΤΡΑΛΩΝΑ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ

ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ

Περιοδική έκδοση

του Παγχάλκιδικού Συλλόγου «**Ο ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ**»

Έδρα Θεσσαλονίκη - Έτος ίδρύσεως 1903

Μαντών Μαυρογένους 23, Τ.Κ. 542 49, Θεσ/νίκη
Τηλ. 2310/323.839, κιν. 6936/950.188, φαξ 2310/326.108

Ηλεκτρ. δ/νση: www.panchalkidikos.gr

E-mail Συλλόγου: panchalkidikos@gmail.com

E-mail Προέδρου: ikotsanis@gmail.com

ΑΠΡΙΛΙΟΣ - ΜΑΪΟΣ - ΙΟΥΝΙΟΣ 2026

ISSN: 2585-3619

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Αυγολούπης Σταύρος, Ομότιμος Καθηγητής

Αστρονομίας του ΑΠΘ

Βενετσανάκη-Θασίτου Πηγή, τ. Εκπαιδευτικός

Ζαμπόκα-Κουτσιαντά, τ. Διευθύντρια Ν.Υ. του Π.Γ.Ν.Θ. ΑΧΕΠΑ

Καρσιώτης Μιχαήλ, τ. Εκπαιδευτικός, Επίτιμος

Πρόεδρος του Παγχάλκιδικού Συλλόγου

Κοτσάνης Ιωάννης, τ. Τραπεζικός (συντονιστής)

Λαζαρίδης Χαράλαμπος, Ομότιμος Καθηγητής ΑΠΘ

Λυρτζής Αστέριος, τ. Διευθυντής Τ.Υ. 4ης Υγειονομικής

Περιφέρειας Μακεδονίας και Θράκης

Παυλούδης Χρήστος, Υποναύαρχος Π.Ν. ε.α.

Στρατής Απόστολος, Αξιωματικός Π.Ν. ε.α – Οικονομολόγος

Τσίκουλας Ιωάννης, Ομότιμος Καθηγητής Παιδιατρικής του ΑΠΘ

Ιδιοκτήτης: Παγχάλκιδικός Σύλλογος "Ο Αριστοτέλης"

Εκδότης - Διευθυντής: Ιωάννης Τ. Κοτσάνης, Πρόεδρος

του Διοικητικού Συμβουλίου του Συλλόγου

Το περιοδικό εκδίδεται με χορηγίες συμπατριωτών, φίλων και φορέων, και αποστέλλεται δωρεάν.

Σελιδοποίηση-Εκτύπωση-Βιβλιοδεσία: SKG PRESS
Ν. Ραιδεστός – Θεσσαλονίκη 2310 466776

ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

IBAN: GR 80 0171 2330 0062 3304 0032 572

A.Φ.Μ.: 090145977 Δ.Ο.Υ.: Ζ' ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Χορηγοί της έκδοσης του παρόντος 67^{ου} τεύχους
είναι ο κ. **Ζήσης Κλαπανάρης**

Εικόνα εξωφύλλου: *Το μνημείο του Ποντιακού Ελληνισμού
στην Κοινότητα Πετράλωνα Χαλκιδικής. Το έργο επιμελήθηκε
ο Δήμος Ν. Προποντίδας (φωτογραφία Χρ. Παυλούδη)*

Εικόνα οπισθοφύλλου: *Το νέο Πορτραίτο του καπετάν Κάψα
(Χάψα). Φιλοτεχνήθηκε με δαπάνη του Παγχάλκιδικού
Συλλόγου (φωτογραφία Απ. Στρατή)*

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Πρόεδρος: **Κοτσάνης Ιωάννης** (Αρναία)

Αντιπρόεδρος: **Ζαμπόκα-Κουτσιαντά Κοκόνη** (Αρναία)

Γεν. Γραμματέας: **Λυρτζής Αστέριος** (Ταξιάρχης)

Ταμίας: **Παπαδόπουλος Αβραάμ** (Βράσταμα)

Ειδ. Γραμματέας: **Πλιάκος Αστέριος** (Δουμπιά)

Μέλος: **Αλεξάνδρου Βασίλειος** (Αρναία)

Μέλος: **Βενετσανάκη-Θασίτου Πηγή** (Παλαιοχώρι)

Μέλος: **Ράπτης Βασίλειος** (Λειβάδι)

Μέλος: **Τσιούκα-Μητσιά Αγγέλα** (Δουμπιά)

ΕΞΕΛΕΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Πρόεδρος: **Στρατής Απόστολος** (Κασσανδρεία)

Μέλος: **Δάφφα-Σούστα Αναστασία** (Νεοχώρι)

Μέλος: **Κωστοπούλου-Μάνιου Ανδρομάχη** (Άθυτος)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- Καραμπατάκη Μαρία,
*Η Γενοκτονία των Ελλήνων του Πόντου
και η διαχρονική σημασία της ιστορικής μνήμης* 1
- Λαζαρίδης Ν. Χαράλαμπος,
Μαθήματα ιστορίας στον ανιστόρητο Ερντογάν 3
- Παπουτσάκης Αθανάσιος Παΐσιος,
Ψυχές και σώματα (ποίημα) 5
- Καραμπάτη Μαρία,
*Πανελλαδικές εξετάσεις και Αριστοτέλης:
Η παιδεία ως δρόμος αρετής, γνώσης
και προσωπικής υπέρβασης* 6
- Επιμέλεια: Αυγολούπης Σταύρος,
*Ο γιατρός που βρήκε το εμβόλιο για την πολιομυελίτιδα
εργαζόμενος με βαθειά πίστη στον περί
της επιστήμης ορισμό του Αριστοτέλη* 8
- Αυγολούπης Σταύρος,
Η κλιματική αλλαγή (ποίημα) 9
- Στρατής Χ. Απόστολος,
*Η συμβολή του Παγχάλκιδικού Συλλόγου
στην ανάδειξη της ιστορίας του Καπετάν Κάψα (Χάψα)* 10
- Μυλωνά Ν. Γερακίνα,
Τοπωνυμίων ηρωικά και ευτράπελα 13
- Μπουλάκη-Λυπηρίδη Μαρία,
Τα γυρίσματα της ζωής 16
- Δαλαμάγκας Αθ. Γεώργιος,
Η βία... 18
- Ψαθά Μαρία,
Θρακικό Ιερό στον Πολύγυρο Χαλκιδικής 21
- Μάντσια Φ. Άγγελος,
Η κυρία 24
- Καραμίχος Χ. Γιάννης,
Μάνα (ποίηματα) 25
- Τσιγερίδης Ευθύμιος,
*Χρονογράφημα: Η θεία Αννέτα και το μουλάρι
Ένα δείγμα πραγματικής ζωοφιλίας* 26
- Τσίκουλας Ιωάννης,
*Νανουρίσματα και ταχταρίσματα
"Της αυγολάς μου ζωής"* 35
- **Μαρία Θ. Παπατζίκου**
Πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Διαπίστευσης 37
- Βενετσανάκη Πηγή,
"Στων αιώνων το φως"
Ένα ταξίδι στην Αθήνα των μύθων και του φωτός 38
- Δημητρακούδη Κατερίνα & Μουτσιάκη Γεωργία,
"Μαγευτική" Στοκχόλμη-Σουηδία 44
- Επιμέλεια: Κοτσάνης Ιωάννης,
*Μαργαρίτης Σχοινιάς: Υπουργός Αγροτικής
Ανάπτυξης και Τροφίμων* 47
- Επιμέλεια: Κοτσάνης Ιωάννης,
Εις μνήμην Παντελή Ζωγράφου 48
- Επιμέλεια: Κοτσάνης Ιωάννης,
Εις μνήμην Δημητρίου Κύρου 49
- Η δράση του Συλλόγου μας 52
- Δράσεις άλλων φορέων 54
- Νέα μέλη του Συλλόγου μας 59
- Πένθη 59
- Οι χορηγοί του περιοδικού μας 60
- Η χορηγία 61

Φιλολογική επιμέλεια: **Σαροπούλου-Καϊάφα Μίνα**

Τα ενυπόγραφα άρθρα εκφράζουν τις απόψεις των συντακτών τους. Υπενθυμίζεται ότι αυτά δεν πρέπει να υπερβαίνουν τους 9.000 περίπου χαρακτήρες (χτυπήματα με τα κενά), κάτι που πρέπει να τηρείται πιστά. Όσα κείμενα δεν φέρουν υπογραφή, συντάσσονται από τον εκδότη.

Η ΓΕΝΟΚΤΟΝΙΑ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΤΟΥ ΠΟΝΤΟΥ ΚΑΙ Η ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ ΜΝΗΜΗΣ

«Η μνήμη δεν είναι εκδίκηση· είναι χρέος απέναντι στην ιστορία και τις επόμενες γενιές»

Η Γενοκτονία των Ελλήνων του Πόντου αποτελεί μία από τις πιο τραγικές και οδυνηρές σελίδες της Νεότερης Ελληνικής Ιστορίας. Δεν πρόκειται μόνο για μια εθνική καταστροφή, αλλά για ένα παγκόσμιο ανθρωπιστικό έγκλημα, το οποίο σημάδεψε βαθιά τον Ελληνισμό και άφησε ανεξίτηλα τραύματα στη συλλογική μνήμη. Οι διωγμοί, οι εκτοπισμοί, οι πορείες θανάτου, οι σφαγές και ο ξεριζωμός εκατοντάδων χιλιάδων ανθρώπων δεν αφορούν αποκλειστικά το παρελθόν. Αντίθετα, η μνήμη της γενοκτονίας εξακολουθεί μέχρι σήμερα να έχει ιδιαίτερη σημασία, καθώς λειτουργεί ως διαρκής υπενθύμιση των συνεπειών του φανατισμού, του εθνικισμού, της μισαλλοδοξίας και της καταπάτησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Ο Ποντιακός Ελληνισμός είχε παρουσία χιλιάδων ετών στις περιοχές του Εύξεινου Πόντου. Από την αρχαιότητα ακόμη, οι Έλληνες ίδρυσαν πόλεις, ανέπτυξαν εμπορικές δραστηριότητες, δημιούργησαν πολιτισμό, σχολεία, εκκλησίες και σημαντικές πνευματικές εστίες. Παρά τις δυσκολίες και τις πολιτικές αλλαγές που γνώρισε η περιοχή κατά τη διάρκεια των αιώνων, οι Πόντιοι κατάφεραν να διατηρήσουν ζωντανή τη γλώσσα, τη θρησκεία, τις παραδόσεις και την ιδιαίτερη πολιτιστική τους ταυτότητα. Ο Ελληνισμός του Πόντου αποτέλεσε ένα δυναμικό και δημιουργικό κομμάτι της Ανατολής, με σημαντική οικονομική, πνευματική και πολιτιστική παρουσία.

Η κατάσταση, όμως, άρχισε να αλλάζει δραματικά στις αρχές του 20ού αιώνα, όταν στην Οθωμανική Αυτοκρατορία ενισχύθηκε ο ακραίος τουρκικός εθνικισμός. Η άνοδος των Νεότουρκων στην εξουσία το 1908 σηματοδότησε την έναρξη μιας πολιτικής που στόχευε στη δημιουργία ενός αμιγώς τουρκικού και μουσουλμανικού κράτους. Οι χριστιανικοί πληθυσμοί της αυτοκρατορίας, ανάμεσά τους και οι Έλληνες του Πόντου, θεωρήθηκαν «εμπόδιο» στα σχέδια αυτά και αντιμετώπιστηκαν ως απειλή για την ενότητα του κράτους.

Από το 1914 και ιδιαίτερα κατά την περίοδο 1916-1923, εφαρμόστηκαν οργανωμένα σχέδια εξόντωσης του Ποντιακού Ελληνισμού. Χιλιάδες άνδρες στάλθηκαν σε τάγματα καταναγκαστικής εργασίας (τα γνωστά σε όλους αμελέ ταμπουρού), όπου εργάζονταν κάτω από απάνθρωπες συνθήκες μέχρι θανάτου. Γυναίκες, παιδιά και ηλικιωμένοι εκτοπίστηκαν βίαια από τα σπίτια τους και αναγκάστηκαν να διασχίσουν τεράστιες αποστάσεις στα βόρεια της Ανατολίας χωρίς τροφή, νερό ή ιατρική βοήθεια. Οι πορείες αυτές μετατράπηκαν σε πραγματικές πορείες θανάτου, καθώς αμέτρητοι άνθρωποι πέθαναν από πείνα, κακουχίες, ασθένειες και εξάντληση. Παράλληλα, σημειώθηκαν εκτελέσεις, λεηλασίες χωριών, βιασμοί και καταστροφές εκκλησιών και

σχολείων.

Η πιο σκληρή φάση των διωγμών ξεκίνησε το 1919 με την αποβίβαση του Μουσταφά Κεμάλ στη Σαμψούντα. Η ημερομηνία αυτή, η 19η Μαΐου 1919, θεωρείται συμβολική αφητηρία της τελικής φάσης της γενοκτονίας, γι' αυτό και καθιερώθηκε από την ελληνική πολιτεία ως Ημέρα Μνήμης της Γενοκτονίας των Ελλήνων του Πόντου. Το 1994 η Βουλή των Ελλήνων αναγνώρισε επίσημα τη γενοκτονία, αποτιμώντας φόρο τιμής στα θύματα και στους επιζώντες.

Οι αριθμοί των θυμάτων είναι συγκλονιστικοί. Υπολογίζεται ότι περίπου 353.000 Έλληνες του Πόντου έχασαν τη ζωή τους, ενώ εκατοντάδες χιλιάδες ακόμη ξεριζώθηκαν από τις πατρογονικές τους εστίες και κατέφυγαν ως πρόσφυγες κυρίως στην Ελλάδα. Οι άνθρωποι αυτοί έφτασαν σε μια νέα πατρίδα κουβαλώντας μαζί τους τον πόνο, τις μνήμες, αλλά και τον πολιτισμό τους. Παρά τις δυσκολίες, τη φτώχεια και πολλές φορές την προκατάληψη που αντιμετώπισαν, κατάφεραν να ενσωματωθούν στην ελληνική κοινωνία και να συμβάλουν σημαντικά στην οικονομική, πολιτιστική και κοινωνική ανάπτυξη της χώρας.

Η έννοια της «γενοκτονίας» καθιερώθηκε επίσημα μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο από τον νομικό Ράφαελ Λέμκιν, προκειμένου να περιγράψει οργανωμένες ενέργειες που αποσκοπούν στην εξόντωση εθνικών, φυλετικών ή θρησκευτικών ομάδων. Με βάση τον ορισμό αυτό, πολλοί ιστορικοί και ερευνητές θεωρούν ότι τα γεγονότα του Πόντου αποτελούν ξεκάθαρη μορφή γενοκτονίας, καθώς υπήρχε σχέδιο, συστηματική οργάνωση και στόχος αφανισμού ενός ολόκληρου πληθυσμού.

Η σημασία της γενοκτονίας σήμερα είναι τεράστια και πολυδιάστατη. Πρώτα απ' όλα, η διατήρηση της ιστορικής μνήμης αποτελεί χρέος απέναντι στα θύματα και τους ανθρώπους που υπέφεραν. Η μνήμη είναι μια μορφή δικαιοσύνης. Όταν οι κοινωνίες θυμούνται, τιμούν τους νεκρούς και αναγνωρίζουν τα εγκλήματα του παρελθόντος, στέλνουν το μήνυμα ότι τέτοιες πράξεις δεν μπορούν να γίνουν αποδεκτές ή να ξεχαστούν.

Παράλληλα, η μνήμη της γενοκτονίας λειτουργεί ως ασπίδα απέναντι στην επανάληψη παρόμοιων εγκλημάτων. Η ιστορία έχει αποδείξει ότι όταν οι κοινωνίες ξεχνούν ή αδιαφορούν για τα εγκλήματα του παρελθόντος, αυξάνεται ο κίνδυνος να επαναληφθούν. Οι γενοκτονίες του 20ού αιώνα, όπως το Ολοκαύτωμα των Εβραίων, η γενοκτονία των Αρμενίων και άλλες μαζικές σφαγές, δείχνουν πόσο εύκολα ο φανατισμός και ο ρατσισμός μπορούν να οδηγήσουν σε ανεπίτρεπτες τραγωδίες.

Στη σημερινή εποχή, όπου ο κόσμος συνεχίζει να βιώνει

πολέμους, προσφυγικές κρίσεις και παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η ιστορική μνήμη αποκτά ακόμη μεγαλύτερη σημασία. Οι εικόνες ανθρώπων που εγκαταλείπουν τα σπίτια τους εξαιτίας πολέμων και διώξεων θυμίζουν έντονα τις τραγικές εμπειρίες των προσφύγων του Πόντου. Η ιστορία των Ποντίων μάς βοηθά να κατανοήσουμε βαθύτερα τον πόνο του ξεριζωμού, την αγωνία της προσφυγιάς και την ανάγκη προστασίας της ανθρώπινης αξιοπρέπειας.

Επιπλέον, η μνήμη της γενοκτονίας έχει μεγάλη παιδευτική αξία. Οι νέες γενιές πρέπει να γνωρίζουν την ιστορία όχι μόνο ως παράθεση γεγονότων αλλά ως μάθημα ανθρωπιάς και δημοκρατίας. Η εκπαίδευση μπορεί να συμβάλει στην ανάπτυξη ιστορικής συνείδησης, κριτικής σκέψης και σεβασμού προς τους άλλους λαούς και τις διαφορετικές πολιτισμικές ταυτότητες. Μέσα από τη διδασκαλία τέτοιων ιστορικών γεγονότων, οι μαθητές αντιλαμβάνονται πόσο επικίνδυνες είναι οι ιδεολογίες μίσους, η ξενοφοβία και ο ρατσισμός.

Η σημασία της Γενοκτονίας είναι επίσης συνδεδεμένη με τη διατήρηση της πολιτιστικής ταυτότητας του Ποντιακού Ελληνισμού. Παρά τον ξεριζωμό και τις δυσκολίες, οι Πόντιοι κατάφεραν να κρατήσουν ζωντανές τις παραδόσεις, τη μουσική, τους χορούς, τη διάλεκτο και τα ήθη τους. Οι ποντιακοί σύλλογοι, οι εκδηλώσεις μνήμης, τα μνημεία και οι πολιτιστικές δράσεις συμβάλλουν στη διατήρηση αυτής της πολιτιστικής κληρονομιάς και στη μεταφορά της στις επόμενες γενιές.

Ιδιαίτερα σημαντική είναι και η διεθνής διάσταση του ζητήματος. Η αναγνώριση της γενοκτονίας από κράτη και διεθνείς οργανισμούς δεν αποτελεί απλώς μια συμβολική πράξη. Αποτελεί ουσιαστική συμβολή στην προάσπιση της ιστορικής αλήθειας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η αναγνώριση τέτοιων εγκλημάτων βοηθά στη διαμόρφωση μιας παγκόσμιας συνείδησης απέναντι στη βία και την αδικία. Αντίθετα, η άρνηση και η παραχάραξη της ιστορίας ενισχύουν την ατιμωρησία και υπονομεύουν τη συλλογική μνήμη.

Παράλληλα, η γενοκτονία των Ποντίων μάς υπενθυμίζει τη σημασία της ειρήνης και της συνύπαρξης των λαών. Οι κοινωνίες που στηρίζονται στον σεβασμό της διαφορετικότητας, στη δημοκρατία και στον διάλογο μπορούν να αποτρέψουν την ανάπτυξη ακραίων ιδεολογιών. Η ιστορία του Πόντου διδάσκει ότι ο εθνικισμός και ο φανατισμός, όταν συνδυάζονται με πολιτική εξουσία και μίσος, μπορούν να οδηγήσουν στην καταστροφή ολόκληρων λαών.

Εξίσου σημαντικό είναι το γεγονός ότι η μνήμη της γενοκτονίας συμβάλλει στη διαμόρφωση συλλογικής ταυτότητας και ιστορικής συνέχειας. Οι λαοί χρειάζονται τη γνώση της ιστορίας τους, για να κατανοήσουν το παρόν και να σχεδιάσουν το μέλλον. Η ιστορική μνήμη ενώνει τις γενιές και δημιουργεί αίσθημα ευθύνης απέναντι στην ελευθερία, τη δημοκρατία και τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Η Γενοκτονία των Ελλήνων του Πόντου δεν αποτελεί

μόνον ένα τραγικό γεγονός του παρελθόντος αλλά ένα διαχρονικό μήνυμα προς ολόκληρη την ανθρωπότητα. Η διατήρηση της μνήμης δε στοχεύει στην καλλιέργεια μίσους αλλά στην υπεράσπιση της ιστορικής αλήθειας, της ειρήνης και της ανθρώπινης αξιοπρέπειας. Η γνώση της ιστορίας μάς βοηθά να αναγνωρίζουμε τους κινδύνους του φανατισμού και να αγωνιζόμαστε για έναν κόσμο δικαιοσύνης, ελευθερίας και σεβασμού προς κάθε άνθρωπο.

Η 19η Μαΐου δεν είναι απλώς μια επέτειος. Είναι ημέρα μνήμης, περισυλλογής και ευθύνης. Είναι μια υπενθύμιση ότι οι λαοί οφείλουν να θυμούνται, ώστε οι τραγωδίες του παρελθόντος να μην επαναληφθούν ποτέ ξανά.

Η Γενοκτονία των Ελλήνων του Πόντου δεν είναι απλώς ένα ιστορικό γεγονός καταγεγραμμένο στα βιβλία. Είναι μια ανοιχτή πληγή στη συλλογική μνήμη του Ελληνισμού. Πίσω από τους αριθμούς κρύβονται ανθρώπινες ζωές, οικογένειες που χάθηκαν, παιδιά που έμειναν ορφανά, μητέρες που ξεριζώθηκαν από τα σπίτια τους, άνθρωποι που περπάτησαν ατελείωτα χιλιόμετρα μέσα στο κρύο και την πείνα κρατώντας μονάχα την ελπίδα της επιβίωσης. Κρύβονται πρόσωπα που άφησαν πίσω τις πατρίδες τους, τις εκκλησίες τους, τα σχολεία τους, τους τάφους των προγόνων τους, ολόκληρη τη ζωή τους.

Κι όμως, παρά τον πόνο και την καταστροφή, ο Ποντιακός Ελληνισμός δε χάθηκε. Επιβίωσε μέσα από τη μνήμη, τη γλώσσα, τα τραγούδια, τους χορούς, τις αφηγήσεις των παππούδων και των γιαγιάδων, μέσα από τη βαθιά ανάγκη των ανθρώπων να κρατήσουν ζωντανή την ιστορία τους. Κάθε ποντιακή λύρα, κάθε μοιρολόι, κάθε ιστορία προσφυγιάς αποτελεί μια σιωπηλή υπόσχεση ότι οι ψυχές εκείνων που χάθηκαν δεν θα ξεχαστούν ποτέ.

Η διατήρηση της μνήμης αποτελεί ιερό χρέος όλων μας. Όχι για να καλλιεργείται το μίσος, αλλά για να διαφυλάσσεται η αλήθεια και να προστατεύεται η ανθρωπιά. Όταν ένας λαός θυμάται, τιμά τους νεκρούς του και ταυτόχρονα υπερασπίζεται το δικαίωμα κάθε ανθρώπου να ζει ελεύθερος, με αξιοπρέπεια και ειρήνη. Η λήθη είναι επικίνδυνη, γιατί επιτρέπει στην αδικία να σβήνει και στα εγκλήματα να επαναλαμβάνονται.

Σήμερα, περισσότερο από ποτέ, σε έναν κόσμο που συνεχίζει να γνωρίζει πολέμους, προσφυγιά και βία, η ιστορία των Ποντίων μάς διδάσκει πόσο πολύτιμες είναι η ειρήνη, η δημοκρατία και ο σεβασμός προς τον άνθρωπο. Μας θυμίζει ότι κανένας λαός δεν πρέπει να βιώσει ξανά τον ξεριζωμό και τον αφανισμό.

Η 19η Μαΐου δεν είναι απλώς μια ημέρα μνήμης. Είναι ημέρα σιωπής, συγκίνησης και ευθύνης. Είναι η μέρα που οι φωνές εκείνων που χάθηκαν ζητούν δικαίωση μέσα από τη μνήμη των επόμενων γενεών. Και όσο υπάρχουν άνθρωποι που θυμούνται, που μιλούν και που μεταφέρουν την αλήθεια στα παιδιά τους, ο Πόντος θα συνεχίζει να ζει. Όχι μόνον ως χαμένη πατρίδα, αλλά ως σύμβολο δύναμης, αξιοπρέπειας και αδάμαστης ψυχής.

Μαρία Καραμπατάκη, Δρ. Φιλολόγος

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΣΤΟΝ ΑΝΙΣΤΟΡΗΤΟ ΕΡΝΤΟΓΑΝ

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ Ν. ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ,

Ομότιμος Καθηγητής Α.Π.Θ.*

Εισαγωγή
Τα τελευταία 20 χρόνια βιώνουμε μια εντεινόμενη προπαγάνδα των Τούρκων για τη «**Γαλάζια Πατρίδα**» (*Mavi Vatan*), που επεκτείνεται στο μισό Αιγαίο (Εικ. 1) και «**τα σύνορα της καρδιάς τους**» (*Göniül Coğrafyası*), τα οποία εκτείνονται σε 3 Ηπείρους (Ασία, Ευρώπη, Αφρική). Με τη θεωρία των «**γκρίζων ζωνών**» η Τουρκία αμφισβητεί την κυριαρχία της Ελλάδας σε νησίδες και βραχονησίδες του Αιγαίου, ισχυριζόμενη ότι η κυριότητα αυτών των περιοχών δεν καθορίστηκε ρητά από τις διεθνείς συνθήκες (Λωζάνης 1923, Παρισίων 1947). Παράλληλα, απαιτεί αποστρατικοποίηση των νησιών μας (για να είναι ανυπεράσπιστα = ξέφραγα αμπέλια!) και απειλεί με πόλεμο (*casus belli*), αν ασκήσουμε το δικαίωμα επέκτασης των χωρικών υδάτων μας στο Αιγαίο στα 12 ν. μίλια (όπως ήδη κάναμε το 2020 στο Ιόνιο). Τέλος, με το παράνομο Τουρκο-Λυβικό Μνημόνιο (27.11.2019, Εικ. 2), η Τουρκία παραβιάζει το Διεθνές Δίκαιο της Θάλασσας, καθώς προκλητικά αγνοεί τα κυριαρχικά δικαιώματα Ελληνικών νησιών (Κρήτη, Ρόδος κ.ά.). Όλα αυτά αποτυπώνουν το αναθεωρητικό και αλυτρωτικό δόγμα της τουρκικής γεωπολιτικής, με το οποίο η Τουρκία αυθαίρετα και αβάσιμα αμφισβητεί κυριαρχικά δικαιώματα της χώρας μας, ενώ απειλεί με πόλεμο, αν δεν υποταγούμε στις παράνομες διεκδικήσεις της.

Και ενώ εμείς ως κράτος και ως λαός προσπερνούμε ως γελοίες και ανυπόστατες τις όποιες διεκδικήσεις τους, οι ίδιοι μέσα από τα Σχολικά βιβλία Ιστορίας μεγαλώνουν τις νέες γενιές τους με ένα άκρως επικίνδυνο ιδεολογικό και πολιτικό αφήγημα, το οποίο ολοφάνερα αντανακλά νεο-οθωμανικές επεκτατικές επιδιώξεις, καλλιεργεί **αλυτρωτικούς πόθους** και δηλητηριάζει θανάσιμα τις σχέσεις των δύο λαών. Με μαθήματα επικίνδυνου λαϊκισμού σε ανιστόρητους και αμόρφωτους ανθρώπους, η Τουρκία **επωάζει τα αυγά του φιδιού** και περιμένει την κατάλληλη στιγμή για να τα εκκολάψει.

Αντιδρώντας με πατριωτικό πνεύμα στις

μαξimalιστικές Τουρκικές διεκδικήσεις, ο κ. Λεωνίδα Κουμάκης, μέλος της Διεθνούς Ελληνοαμερικανικής Ένωσης (ΙΗΑ), έστειλε στον Ερντογάν ανοικτή Επιστολή με την οποία αποκαθλώνει το αφήγημα της «**γαλάζιας πατρίδας**» και «**των συνόρων της καρδιάς του**» και τον προσγειώνει στην ιστορική πραγματικότητα. Η επιστολή του κοινοποιήθηκε αρμοδίως στα μέλη του ΟΗΕ, στα μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και σε διεθνή ΜΜΕ. Παρατίθεται αυτούσια, μεταφρασμένη στα Ελληνικά:

Ανοικτή επιστολή Λεωνίδα Κουμάκη

«Προς:

τον Πρόεδρο της Τουρκικής Δημοκρατίας Ρ. Τ. Ερντογάν

Κοινοποίηση:

1. Μέλη του ΟΗΕ
2. Μέλη Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου
3. Διεθνή ΜΜΕ

Αξιότιμε κ. Πρόεδρε,
 Πρόσφατα έχετε καθιερώσει μια επαναλαμβανόμενη και συνεχή αναφορά στα «**σύνορα της καρδιάς των Τούρκων**», όπως τα αντιλαμβάνεστε εσείς, τα οποία δεν ταυτίζονται με τα

σημερινά φυσικά σύνορα της Τουρκίας, προκειμένου να «**χωρέσουν**» σε αυτά και όλες οι νέο-οθωμανικές, επεκτατικές σας επιδιώξεις. Συχνά μάλιστα, μας πληροφορείτε πως παραδίδετε σε όλους εμάς και «**μαθήματα ιστορίας**».

Εμείς όμως γνωρίζουμε πολύ καλά πως αυτά τα «**μαθήματα ιστορίας**», όπως τα αποκαλείτε, αποτελούν μαθήματα επικίνδυνου λαϊκισμού σε ανιστόρητους και αμόρφωτους ανθρώπους, οι οποίοι είναι φυσικό να μην γνωρίζουν όσα θα έπρεπε να γνωρίζετε εσείς!

Γιατί κάθε μορφωμένος άνθρωπος, Τούρκος, Έλληνας ή από οποιαδήποτε άλλη χώρα, ασφαλώς και χαμογελάει, όταν σας ακούει να αναφέρεστε στα Ελληνικά νησιά του Αιγαίου, ισχυριζόμενος ότι «**σε αυτά τα νησιά έχουμε την ιστορία μας, τα μνημεία μας, τα τζαμιά μας!**». Όλοι οι στοιχειωδώς μορφωμένοι άνθρωποι σε ολόκληρο τον πλανήτη, γνωρίζουν πως το Αιγαίο πέλαγος, από την χαραυγή της ιστορίας ήταν και παραμένει Ελληνικό. Οι περιστασιακοί κατακτητές,

Εικ. 1. Χάρτης της «Γαλάζιας Πατρίδας» του Τζιχάτ Γιαϊτζί¹

ποτέ δεν μπόρεσαν, ούτε πρόκειται να μπορέσουν ποτέ στο μέλλον, αυτό να το αλλάξουν.

Μήπως, μια και φαίνεται να σας ενδιαφέρει η ιστορία, πρέπει να σας υπενθυμίσουμε πως η λέξη Αιγαίο, σύμφωνα με την αθάνατη Ελληνική μυθολογία, που μελετάει ολόκληρος ο πλανήτης εδώ και χιλιάδες χρόνια, προέρχεται από τον πατέρα του Θησέα και βασιλιά της Αθήνας Αιγέα, ο οποίος έπεσε και πνίγηκε στα νερά του πελάγους από το ναό του Ποσειδώνα στο Σούνιο;

Να σας υπενθυμίσουμε πως εδώ και 3.000 τουλάχιστον χρόνια, πρωτοελληνικοί λαοί όπως οι Ίωνες, οι Αχαιοί, οι Αιολείς και άλλοι, μετέτρεψαν την Μικρά Ασία σε χώρο πολιτικής και πολιτισμικής ανάπτυξης του Ελληνισμού; Πως τα τετελεσμένα βίας και γενοκτονίας στα οποία είναι συνηθισμένοι οι πρόγονοι σας και δυστυχώς αρκετοί σύγχρονοι σας, όπως εσείς προσωπικά, δεν αλλοιώνουν ούτε κατ'ελάχιστο την πραγματική ιστορία;

Αν εσείς στις μέρες μας ψάχνετε απεγνωσμένα «αποδείξεις» για τον αποκάλυπτο επεκτατισμό σας στα τζαμιά που έχτισαν πρόσκαιροι κατακτητές σε ελάχιστα από τα 6.000 νησιά και βραχονησίδες που βρίσκονται στον Ελλαδικό χώρο, τι θα πρέπει να πούμε εμείς για το μνημείο της Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς, τον ναό της Αγίας του Θεού Σοφίας, που χτίστηκε στην Πόλη του Κωνσταντίνου δέκα ολόκληρους αιώνες πριν εμφανιστούν οι κατακτητές – πρόγονοί σας;

Τι θα πρέπει να πούμε για τον Βυζαντινό Ναό της Αγίας Σοφίας στην Νίκαια της Βιθυνίας, όπου πραγματοποιήθηκαν η πρώτη Οικουμενική Σύνοδος στις 20 Μαΐου του 325 και η εβδόμη Οικουμενική Σύνοδος το έτος 787 ή για τον ναό της Αγίας Σοφίας της Τραπεζούντας, η οποία χτίστηκε μεταξύ 1238 και 1263 από τον Μανουήλ Α' με ανεκτίμητη και μοναδική ψηφιδωτή και γλυπτή διακόσμηση;

Τι θα πρέπει να πούμε για την Ιερά Μονή Παναγίας Σουμελά, το σύμβολο του Ποντιακού Ελληνισμού εδώ και δεκαεπτά σχεδόν αιώνες, την οποία ίδρυσαν το 386 οι Αθηναίοι μοναχοί Βαρνάβας και Σωφρόνιος σε απάτητες βουνοκορφές του Πόντου;

Τι θα πρέπει να πούμε για το ιερό της Άρτεμις στην Έφεσο, ένα από τα επτά θαύματα του αρχαίου κόσμου, τα ερείπια του οποίου θαυμάζουν σήμερα πλήθη που συρρέουν από ολόκληρο τον κόσμο ή για

την Καππαδοκία η οποία από τον πρώτο αιώνα π.Χ. αποτελούσε κέντρο του Ελληνισμού;

Να θυμηθούμε μήπως την Νικομήδεια της αρχαίας Βιθυνίας, όπου καταγράφεται Ελληνική παρουσία από το 712 π.Χ.; Ή μήπως την Σμύρνη, από τις αρχαιότερες πόλεις της Μεσογείου, η οποία κατοικήθηκε από Ελληνικούς πληθυσμούς εδώ και χιλιάδες χρόνια - μέχρι πρόσφατα;

Μήπως να θυμηθούμε την Αλικαρνασσό, την Προύσα, το Ικόνιο ή την Ανατολική Θράκη στην οποία ο Ελληνικός μύθος της Ηρώς και του Λεάνδρου λαμβάνει χώρα στην αρχαία πόλη της Σηστού εδώ και χιλιάδες χρόνια;

Τι θα πρέπει άραγε να πούμε για την μαρτυρική Κύπρο, το νησί της Αφροδίτης, καθαρά Ελληνικό από την εποχή του Τρωικού πολέμου; Τι θα πρέπει να πούμε

για την Ίμβρο και την Τένεδο με Ελληνικό πληθυσμό που ξεπερνούσε το 90% όταν σας παραδόθηκαν σαν «δώρο» με την Συνθήκη της Λοζάνης, που δεν σας αρέσει σήμερα;

Αξιότιμε Κύριε Πρόεδρε, Πρέπει επιτέλους να κατανοήσετε πως στα σπλάχνα ολόκληρης της σημερινής Τουρκίας βρίσκονται παντού σπαρμένα αδιάψευστα τεκμήρια Ελληνικού πολιτισμού, που άνθησε χιλιάδες χρόνια πριν εμφανιστούν στην περιοχή οι κατακτητές – πρόγονοι σας.

Για ποια ιστορία λοιπόν μας μιλάτε Κύριε Πρόεδρε; Για την ιστορία των γενοκτονιών, των σφαγών, της βίας και της απληστίας για πλιάτσικο; Γιατί αυτή ακριβώς είναι η αυθεντική σας ιστορία!

Ίσως θα σας ήταν χρήσιμο να μάθετε και τα σύνορα της δικής μας καρδιάς.

Πρώτα όμως προσπαθήστε να αντιληφθείτε, όσο δύσκολο και αν σας φαίνεται, πως τα σύνορα του διαχρονικού Ελληνισμού, από την εποχή της αρχαιότητας μέχρι σήμερα, δεν έχουν κανένα απολύτως γεωγραφικό όριο. Γιατί **το Ελληνικό πνεύμα αγκάλιαζε, αγκαλιάζει και θα αγκαλιάζει πάντοτε κάθε μορφωμένο άνθρωπο, σε κάθε γωνιά του πλανήτη μας.**

Όσον αφορά τα γεωγραφικά σύνορα του σημερινού Ελληνισμού, αν σας δίνουν την εντύπωση μιας εύκολης λείας στον αποκάλυπτο επεκτατισμό που εκδηλώνετε, ξασκεφετείτε το καλά.

Γιατί θα πρέπει να γνωρίζετε πως τα σύνορα της καρδιάς των Ελλήνων πάντοτε θα φθάνουν μέχρι

Εικ. 2. Χάρτης με το παράνομο Τουρκο-Λιβυκό Σύμφωνο Θαλάσσης

την Κόκκινη Μηλιά, τον τόπο που θα ξαναβρεθείτε κάποτε, γιατί όπως λένε οι παραδόσεις μας, και πάλι με χρόνους, με καιρούς, πάλι»

Κείμενο: Λεωνίδα Κουμάκης, μέλος ΙΗΑ, Ελλάς.

ΠΗΓΗ: International Hellenic Association, ΙΗΑ (USA)

Επίλογος

Παρά τη χρονική απόσταση από την ημερομηνία αποστολής της (18.01.2017), το περιεχόμενο αυτής της επιστολής παραμένει άκρως επίκαιρο, καθώς η προκλητική ρητορική των γειτόνων μας όχι μόνον συνεχίζεται, αλλά συνεχώς επιδεινώνεται. Η Τουρκία προετοιμάζει πλέον (Μάιος 2026) σχετικό νομοσχέδιο, που θα δεσμεύει νομικά όλες τις κυβερνήσεις της στο δόγμα της «Γαλάζιας Πατρίδας».

Κάθε Έλληνας πατριώτης θλίβεται και ανησυχεί όταν βλέπει τους Τούρκους αναλυτές να δείχνουν με τις βέργες τα θαλάσσια σύνορα της Τουρκίας στη μέση του Αιγαίου, κάτι που «δικαιωματικά» οδηγεί τους ψαράδες τους να πυροβολούν και να εμβολίζουν τα δικά μας αλιευτικά μέσα στις θάλασσές μας. Θλιβόμαστε και ανησυχούμε όταν η χώρα μας αναγκάζεται να αναστείλει την πόντιση του υποβρύχιου καλωδίου ηλεκτρικής διασύνδεσης Ελλάδας - Κύπρου στα χωρικά μας ύδατα, μετά τη δυναμική παρέμβαση του τουρκικού στόλου ανοικτά της Κάσου (Ιούλιος 2024). Ανησυχούμε έντονα όταν, παρ' όλα αυτά, οι Ευρωπαίοι «σύμμαχοί» μας παζαρεύουν πωλήσεις εξοπλισμών στην Τουρκία, γνωρίζοντας ότι αυτό γίνεται σε βάρος της Εθνικής μας κυριαρχίας.

Η ιστορία έχει δείξει ότι οι γείτονές μας προπαγανδίζουν τα επεκτατικά τους σχέδια δεκαετίες πριν τα υλοποιήσουν. Θέτουν στο τραπέζι των διεκδικήσεών τους δεκάδες παράλογες και αβάσιμες

απαιτήσεις, για να φαίνεται ότι «υποχωρούν» μερικά δικαιωμένοι σε κάποιες από αυτές, γιατί όλες οι άλλες εκκρεμούν(!). Μεγαλώνουν γενιές και γενιές με μια ανιστόρητη προπαγάνδα, που εμφανίζει την Τουρκία ως «αδικούμενη και απειλούμενη», ενώ οι ίδιοι μόνιμα αδικούν και απειλούν - τρομοκρατούν τη χώρα μας. Αντί να καλλιεργούν σχέσεις καλής γειτονίας, με μόνιμη απειλή πολέμου οδηγούν τις δύο χώρες σε μια ατέρμονα **κούρσα εξοπλισμών** και σε μια ακατάσχετη οικονομική αιμορραγία, που στερεί από τους δύο λαούς ζωτικούς πόρους **ανάπτυξης και ευημερίας**.

Το ερώτημα είναι, πόσο **ιστορικά ενημερωμένοι**, συνειδητοποιημένοι και σε **εγρήγορση** είμαστε εμείς και **κυρίως τα παιδιά μας**, όταν στο σχολικό βιβλίο Ιστορίας της κ. Ρεπούση η σφαγή των προγόνων μας στην προκουμαία της Σμύρνης το 1922 αποκρύπτεται και αναφέρεται ως «**συνωστισμός**»; Τι μπορούμε να περιμένουμε από τα παιδιά μας, όταν από τη μια τους αποκρύπτουμε την ιστορική αλήθεια, ενώ από την άλλη εξωραΐζουμε τη βαρβαρότητα της σφαγής των προγόνων μας, για να μη «**δυσχερευτήσουμε**» τους μόνιμα επιτιθέμενους γείτονές μας;

Ποιο μπορεί να είναι το μέλλον μιας χώρας η οποία παραποιεί το ιστορικό της παρελθόν, ενώ καταρρέει δημογραφικά λόγω υπογεννητικότητας και αθρόας εισβολής παράνομων μεταναστών, που αλλοιώνουν την πολιτισμική και Εθνική ταυτότητά της; Και τελικά, πόσο πειθούμε τους Ευρωπαίους «**σύμμαχους**» μας για άρνηση πώλησης εξοπλισμών στην Τουρκία και για ανασταλτικές κυρώσεις σε βάρος της, προκειμένου να άρει την απειλή πολέμου και να ακυρώσει τα παράνομα γεωστρατηγικά σχέδιά της, σεβόμενη επί τέλους τη Διεθνή νομιμότητα;

* Δ/νση επικοινωνίας: Lazaride@agro.auth.gr

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

1 Ο Τζιχάτ Γιαϊτζί (Cihat Yaycı) είναι Τούρκος απόστρατος αντιναύαρχος, ακαδημαϊκός και συγγραφέας, γνωστός κυρίως ως ο "πατέρας" του δόγματος της "Γαλάζιας Πατρίδας". Είναι επίσης ο κύριος εμπνευστής του παράνομου Τουρκο-Λιβυκού μνημονίου.

ΠΟΙΗΜΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΙΩΤΙΚΟΥΣ ΗΡΩΕΣ ΤΗΣ ΜΑΧΗΣ ΤΩΝ ΒΑΣΙΛΙΚΩΝ

ΨΥΧΕΣ ΚΑΙ ΣΩΜΑΤΑ

Αθανάσιος Παΐσιος Παπουτσάκης,
Μαθητής Γυμνασίου

Ψυχές ηρωικές
άφθαρτες μες στον αιώνα
κορμιά που θυσιάστηκαν
σε ιερό αγώνα.

Ιστορία γράψατε
μέσα από τη θυσία
και παραδώσατε μας
ζωή και ελευθερία.

Ο Καπετάν Χάψας μπροστά
με το σπαθί στο χέρι
και εσείς ακολουθήσατε
να πολεμήσετε των Τούρκων
το ασκέρι.

Εδώ, μαζί μας βρίσκεστε
ψυχές που έχουν τόσα να πούνε
γιατί οι ήρωες πεθαίνουνε
μόνο όταν τους ξεχνούμε.

Είθε ο Θεός ανάπαυση
να δώσει στην ψυχή σας.
Είθε ο Θεός ανάσταση
να φέρει στο κορμί σας.

Λίγοι εσείς, λίγοι και εμείς
Μα αν χρειαστεί
ψυχές και σώματα θα εγερθούμε.
Μαζί θα πολεμήσουμε.
Μαζί θα αναστηθούμε.

«ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ: Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΩΣ ΔΡΟΜΟΣ ΑΡΕΤΗΣ, ΓΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΣ ΥΠΕΡΒΑΣΗΣ»

Αφιερωμένο στους μαθητές μου, αλλά και σε όλους τους μαθητές που σε λίγες ημέρες θα δώσουν τον δικό τους αγώνα στις Πανελλαδικές Εξετάσεις — με την ευχή να θυμούνται πως η αληθινή αξία της παιδείας δε μετριέται μόνο με βαθμούς, αλλά με τη δύναμη της ψυχής, την επιμονή και τα όνειρα.

ΜΑΡΙΑ ΚΑΡΑΜΠΙΑΤΑΚΗ,

Δρ. Φιλολογος

Κάθε χρόνο, τον μήνα Μάιο, χιλιάδες μαθητές σε ολόκληρη την Ελλάδα προετοιμάζονται να δώσουν μία από τις σημαντικότερες δοκιμασίες της μαθητικής τους ζωής: τις Πανελλαδικές Εξετάσεις. Για πολλούς νέους, οι εξετάσεις αυτές αποτελούν το αποκορύφωμα μιας μακράς και επίπονης προσπάθειας που ξεκίνησε αρκετά χρόνια πριν. Αμέτρητες ώρες μελέτης, σχολείο, φροντιστήρια, επαναλήψεις, διαγωνίσματα, άγχος και ψυχολογική πίεση συνθέτουν την καθημερινότητα των υποψηφίων. Οι Πανελλαδικές έχουν συνδεθεί στη συνείδηση της ελληνικής κοινωνίας με το μέλλον, την επιτυχία και την επαγγελματική αποκατάσταση, γι' αυτό και συχνά αντιμετωπίζονται ως μια καθοριστική μάχη που θα επηρεάσει ολόκληρη τη ζωή των μαθητών.

Ωστόσο, πίσω από τους βαθμούς, τις σχολές και τις προσδοκίες, κρύβεται ένα βαθύτερο ερώτημα: ποιος είναι ο πραγματικός σκοπός της παιδείας; Είναι η εκπαίδευση απλώς ένα μέσο επαγγελματικής επιτυχίας ή αποτελεί κάτι πολύ ευρύτερο και ουσιαστικότερο; Το ερώτημα αυτό είχε απασχολήσει ήδη από την αρχαιότητα τον μεγάλο Έλληνα φιλόσοφο Αριστοτέλη, ο οποίος μέσα από τα έργα του προσπάθησε να προσδιορίσει τον ρόλο της παιδείας στη διαμόρφωση του ανθρώπου και της κοινωνίας.

Ο Αριστοτέλης θεωρούσε ότι η παιδεία αποτελεί βασικό θεμέλιο της ανθρώπινης ζωής και της πολιτείας. Στο έργο του «Πολιτικά» υποστηρίζει ότι η εκπαίδευση δεν πρέπει να αποσκοπεί μόνο στην απόκτηση γνώσεων ή δεξιοτήτων, αλλά κυρίως στη διαμόρφωση ενάρετων και υπεύθυνων πολιτών. Χαρακτηριστικά αναφέρει: «φανερὸν ὅτι τὴν παιδείαν μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἀναγκαῖον εἶναι πάντων», δηλαδή ότι η παιδεία πρέπει να είναι κοινή για όλους και να υπηρετεί το κοινό καλό. Η άποψη αυτή αποκτά ιδιαίτερη σημασία στη σύγχρονη εποχή, όπου πολλές φορές η εκπαίδευση αντιμετωπίζεται αποκλειστικά ως ένας μηχανισμός εισαγωγής στην αγορά εργασίας.

Οι Πανελλαδικές Εξετάσεις αποτελούν αναμφίβολα μια δύσκολη και απαιτητική διαδικασία. Οι μαθητές καλούνται να ανταποκριθούν σε υψηλές απαιτήσεις μέσα σε περιορισμένο χρονικό διάστημα, ενώ παράλληλα

νιώθουν ότι από την επίδοσή τους εξαρτάται το μέλλον τους. Το άγχος αυτό ενισχύεται συχνά από τις προσδοκίες της οικογένειας, των εκπαιδευτικών, αλλά και της ίδιας της κοινωνίας. Πολλοί νέοι φοβούνται την αποτυχία, θεωρώντας ότι μια χαμηλή βαθμολογία θα τους στερήσει τη δυνατότητα να πετύχουν τα όνειρά τους ή να αποκτήσουν μια καλή ζωή.

Εδώ ακριβώς η σκέψη του Αριστοτέλη μπορεί να λειτουργήσει ως πολύτιμος οδηγός. Ο φιλόσοφος πίστευε ότι η αξία του ανθρώπου δεν καθορίζεται από εξωτερικές επιτυχίες ή κοινωνικές διακρίσεις, αλλά από την ποιότητα του χαρακτήρα του και την καλλιέργεια της αρετής. Στα «Ηθικά Νικομάχεια» διατυπώνει την άποψη ότι ύψιστος στόχος της ανθρώπινης ζωής είναι η «ευδαιμονία». Η ευδαιμονία, σύμφωνα με τον Αριστοτέλη, δεν είναι η πρόσκαιρη χαρά ούτε η υλική επιτυχία, αλλά μια βαθύτερη κατάσταση ψυχικής ολοκλήρωσης που προκύπτει από την ενάρετη ζωή. Όπως χαρακτηριστικά γράφει: «ἡ εὐδαιμονία ψυχῆς ἐνέργειά τις κατ' ἀρετὴν τελείαν». Με άλλα λόγια, η πραγματική ευτυχία πηγάζει από τη σωστή χρήση της λογικής, την ηθική συμπεριφορά και την αρμονική ανάπτυξη της προσωπικότητας.

Η αριστοτελική αυτή αντίληψη μπορεί να προσφέρει σημαντική ανακούφιση στους μαθητές που βρίσκονται αντιμέτωποι με το άγχος των εξετάσεων. Οι Εξετάσεις είναι αναμφίβολα σημαντικές, ωστόσο δεν αποτελούν το μοναδικό κριτήριο της αξίας ενός ανθρώπου. Ένας βαθμός δεν μπορεί να αποτυπώσει πλήρως τις ικανότητες, τα ταλέντα, τα συναισθήματα και τις δυνατότητες ενός νέου ανθρώπου. Η ζωή δεν καθορίζεται αποκλειστικά από μία εξέταση, αλλά από τη συνολική πορεία, την επιμονή, τη διάθεση για μάθηση και την ικανότητα του ανθρώπου να εξελίσσεται συνεχώς.

Επιπλέον, ο Αριστοτέλης δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην έννοια της «μεσότητας», δηλαδή της ισορροπίας ανάμεσα στην υπερβολή και την έλλειψη. Σύμφωνα με τον φιλόσοφο, η αρετή βρίσκεται στο μέσο ανάμεσα σε δύο ακραίες συμπεριφορές. Για παράδειγμα, το θάρρος αποτελεί τη μεσότητα ανάμεσα στη δειλία και την απερισκεψία. Η θεωρία αυτή μπορεί να εφαρμοστεί και στη στάση των μαθητών απέναντι στις Πανελλαδικές.

Από τη μία πλευρά, η αδιαφορία και η έλλειψη προσπάθειας δεν μπορούν να οδηγήσουν στην επίτευξη στόχων. Από την άλλη, όμως, η υπερβολική πίεση, η εξάντληση, η απομόνωση και η ψυχολογική κατάρρευση δεν αποτελούν υγιή στάση απέναντι στη μάθηση και τη ζωή.

Πολλοί μαθητές κατά τη διάρκεια της προετοιμασίας τους παραμελούν την ψυχική τους υγεία, τον ύπνο, την ξεκούραση και τις κοινωνικές τους σχέσεις. Συχνά, θεωρούν ότι πρέπει να αφιερώσουν κάθε στιγμή στη μελέτη, θυσιάζοντας την προσωπική τους ισορροπία. Ωστόσο, η πραγματική παιδεία δε στηρίζεται στην εξάντληση, αλλά στη δημιουργική καλλιέργεια του ανθρώπου. Ο Αριστοτέλης πίστευε ότι η εκπαίδευση πρέπει να συνδέεται με την αρμονική ανάπτυξη σώματος και ψυχής. Για τον λόγο αυτό, θεωρούσε σημαντική όχι μόνο τη διανοητική καλλιέργεια αλλά και τη σωματική άσκηση, τη μουσική και τη συμμετοχή στα κοινά.

Στη σύγχρονη κοινωνία, όμως, πολλές φορές η εκπαιδευτική διαδικασία περιορίζεται στην αποστήθιση πληροφοριών και την επιδίωξη υψηλών βαθμών. Οι μαθητές συχνά μαθαίνουν να λειτουργούν ανταγωνιστικά, να συγκρίνουν τον εαυτό τους με τους άλλους και να μετρούν την επιτυχία αποκλειστικά μέσα από αριθμούς. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να χάνεται ο ουσιαστικός χαρακτήρας της γνώσης. Ο Αριστοτέλης, αντίθετα, πίστευε ότι η γνώση αποκτά αξία μόνον όταν συμβάλλει στη διαμόρφωση καλύτερων ανθρώπων και καλύτερων πολιτών.

Σημαντικός είναι και ο ρόλος της οικογένειας και των εκπαιδευτικών σε αυτή τη δύσκολη περίοδο. Οι γονείς συχνά αγωνιούν περισσότερο ακόμη και από τα παιδιά τους, μεταφέροντας άθελά τους ένταση και πίεση. Πολλές φορές οι μαθητές αισθάνονται ότι πρέπει να δικαιώσουν τις θυσίες της οικογένειάς τους ή να ανταποκριθούν στις προσδοκίες των άλλων. Οι νέοι, όμως, χρειάζονται κυρίως υποστήριξη, κατανόηση και ενθάρρυνση. Χρειάζονται ανθρώπους που θα τους υπενθυμίζουν ότι η αποτυχία σε μια εξέταση δε σημαίνει αποτυχία στη ζωή.

Ο Αριστοτέλης πίστευε ότι ο σωστός παιδαγωγός δε μεταδίδει απλώς γνώσεις, αλλά συμβάλλει στη διαμόρφωση χαρακτήρα. Η εκπαίδευση, σύμφωνα με τον φιλόσοφο, πρέπει να βοηθά τον νέο άνθρωπο να αναπτύξει κρίση, αυτογνωσία και ηθική συνείδηση. Μέσα από αυτή την οπτική, οι Πανελλαδικές μπορούν να ιδωθούν όχι μόνον ως εξεταστική διαδικασία αλλά και ως εμπειρία ζωής. Οι μαθητές μαθαίνουν να οργανώνουν τον χρόνο τους, να διαχειρίζονται δυσκολίες, να επιμένουν στους στόχους τους και να ξεπερνούν τα όριά τους.

Παράλληλα, η περίοδος αυτή αποτελεί και μια δοκιμασία ψυχικής αντοχής. Δεν είναι λίγοι οι μαθητές που νιώθουν απογοήτευση, φόβο ή αβεβαιότητα για το μέλλον. Η κοινωνία συχνά παρουσιάζει την επιτυχία ως

μονόδρομο, παραβλέποντας ότι κάθε άνθρωπος έχει τη δική του ξεχωριστή πορεία. Ο Αριστοτέλης, όμως, υποστήριζε ότι κάθε άνθρωπος μπορεί να κατακτήσει την ευδαιμονία μέσα από τη συνεχή προσπάθεια αυτοβελτίωσης και όχι απαραίτητα μέσα από κοινωνικές διακρίσεις.

Ακόμη και αν κάποιος δεν πετύχει τον στόχο του στις Πανελλαδικές, αυτό δε σημαίνει ότι οι κόποι του πήγαν χαμένοι. Η γνώση, οι εμπειρίες και οι δεξιότητες που αποκτώνται μέσα από την προσπάθεια παραμένουν πολύτιμα εφόδια για ολόκληρη τη ζωή. Πολλοί άνθρωποι που απέτυχαν σε μια πρώτη προσπάθεια κατάφεραν αργότερα να διακριθούν και να ακολουθήσουν διαφορετικούς δρόμους επιτυχίας. Η ζωή είναι γεμάτη ευκαιρίες, αρκεί ο άνθρωπος να διατηρεί τη θέληση να προχωρά και να εξελίσσεται.

Σήμερα περισσότερο από ποτέ, οι νέοι έχουν ανάγκη από μια παιδεία που δε θα περιορίζεται στην απόκτηση επαγγελματικών προσόντων αλλά θα καλλιεργεί την κριτική σκέψη, τη δημιουργικότητα και την ανθρωπιά. Ο κόσμος αλλάζει συνεχώς και οι προκλήσεις της εποχής απαιτούν ανθρώπους με γνώσεις αλλά και ήθος. Η τεχνολογική πρόοδος, οι κοινωνικές ανισότητες, οι πολιτικές κρίσεις και τα παγκόσμια προβλήματα καθιστούν αναγκαία την ύπαρξη πολιτών που να μπορούν να σκέφτονται υπεύθυνα και να συμβάλλουν θετικά στην κοινωνία.

Οι ιδέες του Αριστοτέλη παραμένουν διαχρονικές ακριβώς επειδή αντιμετωπίζουν την παιδεία ως μέσο ολοκλήρωσης του ανθρώπου. Η εκπαίδευση δεν πρέπει να εξαντλείται στην προετοιμασία για εξετάσεις, αλλά να βοηθά τον άνθρωπο να ανακαλύπτει τον εαυτό του, να αναπτύσσει τις ικανότητές του και να ζει με αρετή και ισορροπία. Οι Πανελλήνιες είναι μόνον ένας σταθμός σε αυτή τη μεγάλη πορεία της γνώσης και της προσωπικής εξέλιξης.

Καθώς, λοιπόν, οι μαθητές ετοιμάζονται να μπουν στις αίθουσες των εξετάσεων, είναι σημαντικό να θυμούνται ότι η αξία τους δεν εξαρτάται αποκλειστικά από ένα αποτέλεσμα. Η προσπάθεια που έχουν καταβάλει, οι δυσκολίες που ξεπέρασαν και οι εμπειρίες που απέκτησαν αποτελούν ήδη σημαντικά επιτεύγματα. Η πραγματική παιδεία, όπως δίδαξε ο Αριστοτέλης, βρίσκεται στην αγάπη για τη γνώση, στην καλλιέργεια της ψυχής και στη συνεχή αναζήτηση της αρετής.

Οι εξετάσεις θα τελειώσουν, οι βαθμοί θα ανακοινωθούν και οι δρόμοι της ζωής θα συνεχιστούν. Εκείνο, όμως, που θα παραμείνει ουσιαστικό είναι οι αξίες, οι εμπειρίες και τα εφόδια που αποκτά ο άνθρωπος μέσα από τη μάθηση και την προσωπική του προσπάθεια. Και ίσως αυτή να είναι η σημαντικότερη υπενθύμιση που μπορεί να προσφέρει σήμερα η φιλοσοφία του Αριστοτέλη στους νέους ανθρώπους που αγωνίζονται για το μέλλον τους.

Ο ΓΙΑΤΡΟΣ ΠΟΥ ΒΡΗΚΕ ΤΟ ΕΜΒΟΛΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΟΛΙΟΜΥΕΛΙΤΙΔΑ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΣ ΜΕ ΒΑΘΕΙΑ ΠΙΣΤΗ ΣΤΟΝ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΟΡΙΣΜΟ ΤΟΥ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΣΤΑΥΡΟΣ ΑΥΓΟΛΟΥΠΗΣ

*Ομότιμος Καθηγητής Αστρονομίας
του Τμήματος Φυσικής του Α.Π.Θ.*

Η ανακάλυψη του εμβολίου κατά της πολιομυελίτιδας αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα επιτεύγματα της ιατρικής επιστήμης, αλλά και ένα παράδειγμα επιστημονικής αφοσίωσης επιμονής και ηθικής στάσης.

Στις 12 Απριλίου 1955, ο δρ Τζόννας Σολκ ανακοίνωσε ότι το εμβόλιό του ήταν ασφαλές και αποτελεσματικό, μια είδηση που προκάλεσε τεράστια συγκίνηση παγκοσμίως και έμελλε να σώσει αμέτρητες ζωές. Παρά τη σπουδαιότητα της ανακάλυψης, ο ίδιος αρνήθηκε να κατοχυρώσει την πατέντα, αναφέρει το BBC, υποστηρίζοντας ότι ένα τέτοιο επίτευγμα ανήκει σε όλους τους ανθρώπους. Όταν ρωτήθηκε ποιος κατέχει το εμβόλιο, απάντησε ότι δεν μπορεί κανείς να «πατεντάρει τον ήλιο»

Μέχρι τότε, η πολιομυελίτιδα αποτελούσε μια από τις πιο τρομακτικές και ανεξέλεγκτες ασθένειες. Δεν υπήρχε ούτε θεραπεία, ούτε πρόληψη, ενώ ο φόβος της μόλυνσης ήταν διάχυτος στην κοινωνία. Το 1952, οι ΗΠΑ κατέγραψαν πάνω από 57.000 περιστατικά, αριθμός που αποτυπώνει το μέγεθος της κρίσης. Η ασθένεια, σημειώνει το BBC, μπορούσε να προκαλέσει σοβαρή παράλυση, επηρεάζοντας τόσο το νευρικό όσο και το αναπνευστικό σύστημα. Πολλοί ασθενείς εξαρτώνταν από τους λεγόμενους «σιδερένιους πνεύμονες», μεγάλους μεταλλικούς αναπνευστήρες που τους κρατούσαν στη ζωή.

Οι εικόνες παιδιών εγκλωβισμένων σε αυτές τις συσκευές ή με νάρθηκες στα πόδια σημάδεψαν μια ολόκληρη εποχή. Η καθημερινότητα στα νοσοκομεία ήταν ιδιαίτερα σκληρή. Νοσηλευτές περιέγραφαν περιστατικά όπου παιδιά που μέχρι την προηγούμενη ημέρα έπαιζαν ανέμελα, ξαφνικά βρισκόνταν παράλυτα και πανικόβλητα μέσα σε μηχανήματα, χωρίς να κατανοούν τι τους συνέβαινε. Παρότι λιγότερο από

το 1% των μολύνσεων οδηγούσε σε παράλυση, η τεράστια εξάπλωση της νόσου σήμαινε ότι χιλιάδες παιδιά επηρεάζονταν σοβαρά. Γιατροί και νοσοκόμοι εργάζονταν υπό δύσκολες συνθήκες, με περιορισμένα μέσα προστασίας, βασιζόμενοι κυρίως στην αυστηρή υγιεινή, όπως το συνεχές πλύσιμο των χεριών.

Η πολιομυελίτιδα δεν έκανε διακρίσεις, αναφέρει το BBC. Μπορούσε να πλήξει οποιονδήποτε, ανεξαρτήτως ηλικίας ή κοινωνικής θέσης. Χαρακτηριστικό παράδειγμα ήταν ο Φραγκλίνος Ρούζβελτ, ο οποίος προσβλήθηκε από τον ιό σε ηλικία 39 ετών και έμεινε παράλυτος από τη μέση και κάτω. Ως πρόεδρος των ΗΠΑ, αφιέρωσε μεγάλο μέρος της δράσης του στην καταπολέμηση της νόσου. Το βίωμα του Ρούζβελτ έπαιξε κομβικό ρόλο στην καταπολέμηση της ασθένειας. Το 1938 ίδρυσε έναν οργανισμό συγκέντρωσης πόρων, ο οποίος βασίστηκε στη μαζική συμμετοχή των πολιτών με μικρές δωρεές, καταφέροντας να συγκεντρώσει τεράστια ποσά για την έρευνα.

Στα τέλη της δεκαετίας του 1940, η επιστημονική κοινότητα είχε αρχίσει να κατανοεί καλύτερα τη δράση του ιού. Ανακαλύφθηκε ότι εισέρχεται στον οργανισμό μέσω του πεπτικού συστήματος και περνά στο αίμα. Την ίδια περίοδο, δύο βασικές προσεγγίσεις για την ανάπτυξη εμβολίου άρχισαν να διαμορφώνονται. Ο Αλμπερτ Σέιμπιν υποστήριζε τη χρήση εξασθενημένου ιού, επιλέγοντας μια πιο προσεκτική και σταδιακή προσέγγιση. Αντίθετα, ο Τζόννας Σολκ, με εμπειρία στην ανάπτυξη εμβολίου κατά της γρίπης κατά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, κινήθηκε ταχύτερα, επιλέγοντας τη χρήση πλήρως αδρανοποιημένου ιού. Η χρηματοδότηση που έλαβε από τον οργανισμό που είχε ιδρύσει ο Ρούζβελτ έδωσε στον Σολκ ένα σημαντικό πλεονέκτημα.

Ο Σολ στο εργαστήριό του στο Πανεπιστήμιο του Πίτσμπουργκ, όπου ανακάλυψε το εμβόλιο. (Getty Images / Ideal Image) Πηγή: Protagon.gr

Μπόρεσε, σύμφωνα με το BBC, να δημιουργήσει ένα σύγχρονο εργαστήριο μέσα σε νοσοκομείο, έχοντας άμεση επαφή με ασθενείς.

Η έρευνά του βασίστηκε σε επίπονη και συστηματική εργασία. Ο ίδιος τόνισε αργότερα ότι η πρόοδος δεν ήταν αποτέλεσμα μιας στιγμιαίας έμπνευσης, αλλά συνεχών προσπαθειών, δοκιμών και προσαρμογών. Οι αποτυχίες δεν τον αποθάρρυναν· αντιθέτως, τις θεωρούσε ευκαιρίες για να εξετάσει νέες κατευθύνσεις και εναλλακτικές λύσεις.

Η εξέλιξη υπήρξε σταδιακή, αλλά καθοριστική. Μέχρι τις αρχές της δεκαετίας του 1950, είχαν εντοπιστεί οι βασικοί τύποι του ιού και είχαν αναπτυχθεί τα κατάλληλα εργαλεία για πειραματισμό. Ο Σολκ, έχοντας αποκτήσει εμπιστοσύνη στην ασφάλεια του εμβολίου, προχώρησε σε δοκιμές στον εαυτό του, στην οικογένειά του και στους συνεργάτες του. Η πράξη αυτή αποτυπώνει το επίπεδο βεβαιότητας και δέσμευσής του στην έρευνά του. Ωστόσο, η οριστική επιβεβαίωση απαιτούσε μια μεγάλης κλίμακας δοκιμή.

Το 1954, γράφει το BBC, ξεκίνησε ένα από τα μεγαλύτερα ιατρικά πειράματα στην ιστορία, με τη συμμετοχή σχεδόν δύο εκατομμυρίων παιδιών και τη συμβολή δεκάδων χιλιάδων εκπαιδευτικών. Η διαδικασία αξιολόγησης των αποτελεσμάτων διήρκεσε έναν ολόκληρο χρόνο, καθώς έπρεπε να διασφαλιστεί η αξιοπιστία των δεδομένων. Η ανακοίνωση των

αποτελεσμάτων έγινε το 1955 και προκάλεσε πανεθνική συγκίνηση. Οι καμπάνες των εκκλησιών ήχησαν, οι άνθρωποι βγήκαν στους δρόμους και εξέφρασαν την ανακούφισή τους.

Μέσα σε έναν χρόνο, τα κρούσματα μειώθηκαν δραματικά, ενώ μέσα σε μία δεκαετία η πολιομυελίτιδα είχε σχεδόν εξαφανιστεί από τις ΗΠΑ. Η επιτυχία αυτή έκανε τον Σολκ παγκοσμίως γνωστό. Παρά την αναγνώριση, σχολιάζει το BBC, παρέμεινε ταπεινός, θεωρώντας ότι η αντίδραση του κοινού αντανακλούσε κυρίως την απελευθέρωση από τον φόβο. Για να συνεχίσει απερίσπαστος την επιστημονική πορεία του, ίδρυσε ένα ανεξάρτητο ερευνητικό ινστιτούτο στην Καλιφόρνια, αφιερωμένο στη δημιουργικότητα και την καινοτομία. Την ίδια στιγμή, το εμβόλιο του Σέμπιν, που χορηγούνταν από το στόμα, αποδείχθηκε ιδιαίτερα χρήσιμο για μαζικούς εμβολιασμούς, καθώς ήταν ευκολότερο στη χρήση. Και οι δύο επιστήμονες επέλεξαν να μην εκμεταλλευτούν οικονομικά τις ανακαλύψεις τους, επιτρέποντας την ευρεία διάδοση των εμβολίων. Η ιστορία αυτή δεν είναι μόνο ένα επιστημονικό επίτευγμα, αλλά και ένα μάθημα για τη σημασία της συνεργασίας, της επιμονής και της κοινωνικής ευθύνης. Δείχνει πώς η επιστήμη, όταν υπηρετεί το κοινό καλό, μπορεί να μεταμορφώσει τον κόσμο και να βελτιώσει τη ζωή εκατομμυρίων ανθρώπων.

Πηγή: Protagon.gr

ΠΟΙΗΜΑ

Η ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ *

Σταύρος Ι. Αυγολούπης

Ομότιμος Καθηγητής Αστρονομίας
του Τμήματος Φυσικής του Α.Π.Θ.

Χώμα, αέρας και νερό, αντάμα με τη ζέστη
ισορροπία πάνω στη Γη κατόρθωσαν να εύρουν.
Ζωή γεννήθηκε στη Γη, πού 'ναι σεμνός πλανήτης,
καθώς αυτός ευρέθηκε στην πιο σωστή τη θέση.

Αριστοτελική μεσότητα, στη θέση και στη μάζα
μες στο Ηλιακό μας Σύστημα, υπηρετεί η Γη μας.
Μαζί όμως με τη μεσότητα, για νά 'χουμε ειρήνη
ο Προμηθέας πρόσταξε ισοκατανομή στη γνώση.

Οι άνθρωποι γνωρίζουμε την ομορφιά της Γης μας,
μα, μας απασχολεί πολύ ποιο θα είναι το ατύριό της.
Η αλλαγή η κλιματική είναι το μέγα θέμα,
που θα ταραξεί όσα η Γη τα έβαλε σε τάξη.

Η Γη σε 'μας ανέθεσε νά 'χουμε την ευθύνη
για όλα αυτά που πέτυχε ζωή για να υπάρξει.

Τη γνώση αναπτύξαμε και κάναμε επιστήμες,
το κακό, όμως, δεν διώξαμε μακριά απ' τη ζωή μας.

Οι δορυφόροι βλέπουνε από ψηλά τη Γη μας,
κι οι Αστρονόμοι ειδοποιούν το μέγα κίνδυνό μας.
Μπορεί και ο Τίτανας του Κρόνου να υπάρχει,
στη ζωή, όμως, δεν μπόρεσε φιλόξενος να γίνει.

Στους μακρινούς αστερισμούς σε ώριμους αστέρες
ήρθε η ώρα τώρα πια να βρούμε και πλανήτες
κι ο άνθρωπος αναζητά και άλλη Γη στο Σύμπαν,
ανάμεσα σ' όλους αυτούς τους νέους εξωπλανήτες.

Μα, άλλη Γη κι αν εύρουμε δεν πρόκειται να πάμε,
τη ζωή να συνεχίσουμε, τόσο μακριά που θά 'ναι.
Γ' αυτό κι ας αγαπήσουμε με όλη την καρδιά μας
το ζωντανό πλανήτη μας πού 'ναι το σπιτικό μας.

* Το ποίημα αυτό έλαβε από την Ένωση Λογοτεχνών Βορείου Ελλάδος το ΔΕΥΤΕΡΟ ΒΡΑΒΕΙΟ στον 19ο Διεθνή Λογοτεχνικό Διαγωνισμό Ποίησης και Πεζογραφίας το 2024.

Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΣΤΗΝ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΟΥ ΚΑΠΕΤΑΝ ΚΑΨΑ (ΧΑΨΑ)

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Χ. ΣΤΡΑΤΗΣ

Αξιωματικός Π.Ν. ε.α. - Οικονομολόγος

Ο καπετάν Σταμάτης (Στάμος) Κάψας (1795;-1821), υπήρξε για τη Χαλκιδική ο πιο γνωστός επαναστάτης-αγωνιστής που θυσιάστηκε στον αγώνα για τη λευτεριά της πατρίδας του με ηρωική θυσία μαζί με όλα τα παλληκάρια του από τη Συκιά που τον συνόδευαν.

Η ηρωική του μορφή και η συμβολή του στους αγώνες της Χαλκιδικής το 1821, διατηρήθηκαν ζωντανά χάρις την λαϊκή παράδοση και τη λαογραφία, η οποία διέσωσε σε προφορικό λόγο από γενιά σε γενιά πλήθος δημοτικών τραγουδιών για πάνω από 140 χρόνια κυρίως στην Κασσάνδρα, όπου τραγουδούσαν σε γάμους και πανηγύρια τα γεγονότα του «ΧΑΛΑΣΜΟΥ», και μαζί με αυτά αρκετά τραγούδια που αναφέρονταν σ' αυτόν.

Για τους αγώνες του και για την πορεία του κατά την διάρκεια της επανάστασης του 1821 έχουν γραφεί πολλά που δείχνουν την απaráμιλλη λεβεντιά του και το θυσιαστικό πνεύμα του, κυρίως μετά το 1950.

Ορισμένα βιογραφικά στοιχεία του:

Γεννήθηκε στο χωριό Παζαράκια (σημερινή Κρυοπηγή) της Κασσάνδρας γύρω στο 1795⁽¹⁾. Το κανονικό του όνομα ήταν Στάμος (από το Σταμάτης) Κάψας και ήταν το μικρότερο παιδί μια πολυμελούς οικογένειας. Οι πρόγονοί του κατάγονταν από την Κύψα, ένα μικρό χωριό, έναν οικισμό της Κασσάνδρας, που σαν ονομασία-τοποθεσία υπάρχει ακόμα και σήμερα, στην δυτική ακτή της Κασσάνδρας ανάμεσα σε Σίβηρη και Σάνη. Και σήμερα τόσο στην Κασσάνδρεια, όσο και στην Κρυοπηγή συναντάμε οικογένειες με το συγκεκριμένο επώνυμο «Κάψας»⁽²⁾. Από το τοπωνύμιο Κύψα προέκυψε το επίθετο Κάψας. Ο Στάμος ήταν ένα ιδιαίτερα όμορφο παλικάρι, δυνατό και ατρόμητο. Ο αδερφός της μητέρας του Χρυσάφης, ζούσε στη Συκιά, και δεν είχε παιδιά. Ζήτησε από τους γονείς του να

υιοθετήσει τον Στάμο, όταν αυτός μεγάλωσε αρκετά και έτσι ο Στάμος παλικαράκι βρέθηκε στη Συκιά⁽³⁾. Όπως αναφέρεται παντρεύτηκε μια Συκιώτισσα, με το όνομα Μαρούδα. Σύντομα ήρθε σε ρήξη με τους τοπικούς Τούρκους άρχοντες και ξεκίνησε κλέφτικη δράση, πηγαίνοντας στο Άγιο Όρος όπου εργαζόταν ως Σερδάρης⁽⁴⁾. Απέκτησε ένα γιο με το όνομα Χρυσάφης, πιθανότατα το όνομα του θετού του πατέρα.

Η άφιξη του Εμμανουήλ Παπά στη μονή Εσφιγμένου το Μάρτιο του 1821 και τα γεγονότα της έναρξης της επανάστασης στη Μολδοβλαχία, μαθεύτηκαν γρήγορα στο Άγιο Όρος. Ο Εμμανουήλ Παπάς όταν τον γνώρισε, θαύμασε το παράστημα και τη σωματική δύναμη του Κάψα. Πιο πολύ όμως εντυπωσιάστηκε από τη θέρμη των πατριωτικών αισθημάτων του. Και χωρίς δισταγμό του ανέθεσε την αρχηγία των επαναστατικών δυνάμεων της νοτίου Χαλκιδικής. Στην συνέχεια ο Κάψας επέστρεψε στην Συκιά και οργάνωσε το ανταρτικό του σώμα με άνδρες κυρίως από την Συκιά.

Ο καπετάν Κάψας πλέον μαζί με τα παλικάρια του απ' τη Συκιά, τα περίφημα Συκιωτούδια, καμιά εξηνταριά άτομα, ξεκίνησε από το νοτιότερο άκρο της Σιθωνίας κι άρχισε να βαδίζει προς τα βόρεια με τελικό στόχο να φτάσει στην πρωτεύουσα της Μακεδονίας. Παράλληλα κινήθηκαν και τα άλλα σώματα που είχαν σχηματισθεί, (Πολυγυρινοί, Κασσανδρινοί υπό τον καπετάν Αναστάσιο Χυμευτό, Βασιλικιώτες, Βαβδινοί), και όλοι μαζί συναντήθηκαν στα Βασιλικά. Το σύνολο των επαναστατικών

δυνάμεων έφθασε τις 2.000 άνδρες.

Τελικά, στις **8 Ιουνίου 1821**, οι επαναστάτες στρατοπεδεύουν στη Θέρμη, με σκοπό να ανασυνταχθούν για την τελική επίθεση στη Θεσσαλονίκη. Ακολούθησε μάχη, σύμφωνα με ορισμένους στη Θέρμη ενώ κατ' άλλους κοντά στη σημερινή Αμερικάνικη Γεωργική Σχολή, με το ιππικό

Εικ. 1

Εικ. 2

του Αχμέτ μπέη των Γιαννιτσών στην οποία οι Τούρκοι ηττήθηκαν και οπισθοχώρησαν, για να ενωθούν με τον μεγάλο στρατό του Μπαϊράμ πασά, που κατέφθασε στην πόλη της Θεσσαλονίκης.

Ο καπετάν Κάψας, που μετά την μάχη στο Σέδες, τα παλληκάρια του τον φώναζαν πλέον **Χάψα** γιατί «έχαφτε τους Τούρκους», μαζί με τα άλλα σώματα των Χαλκιδικιωτών αγωνιστών κατήγαγαν μία περήφανη νίκη. Μετά την φυγή των Τούρκων μέσα στα τείχη της Θεσσαλονίκης, οι Έλληνες επαναστάτες υποχώρησαν προς τα Βασιλικά, λόγω μεγάλης διαφοράς δυνάμεων με τα Οθωμανικά στρατεύματα του Μπαϊράμ πασά. Οι πρώτες συγκρούσεις έγιναν έξω από τα Βασιλικά. Μπροστά σ' αυτή την πλημμυρίδα του εχθρού οι Έλληνες αναγκάζονται να υποχωρήσουν πολεμώντας. Ο καπετάν Χάψας επέλεξε ως σημείο μάχης τη στενωπό της κοιλάδας του Ανθεμούντα, κοντά στο μοναστήρι της Αγίας Αναστασίας.

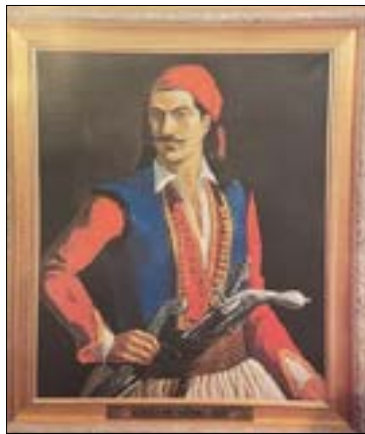
Οι επαναστάτες αρχικά έδωσαν μάχη με την εμπροσθοφυλακή των Τούρκων, η οποία υποχώρησε, αλλά λίγο πιο κάτω συναντήθηκαν με το κύριο σώμα των Τούρκων. Έτσι, ο καπετάν Χάψας αποφάσισε να μείνει στο πεδίο της μάχης με 63 μαχητές, για να αντιμετωπίσει την επέλαση των Τούρκων, ενώ οι υπόλοιποι Οπλαρχηγοί με τα σώματα τους, υποχώρησαν προς τις πατρίδες τους. Ειδικότερα αποφασίστηκε, η οχύρωση της Κασσάνδρας στην θέση Πόρτες (σημερινή Νέα Ποτίδαια), ως το σημείο που προσφερόταν για άμυνα, δεδομένου ότι ο Μπαϊράμ πασάς, βιάζονταν να προχωρήσει προς την Νότιο Ελλάδα, σύμφωνα με τον αρχικό σχεδιασμό⁽⁵⁾.

Η τελευταία μάχη και ο ηρωϊκός θάνατος του καπετάν Κάψα και των παλληκαριών του από την Συκιά στις 13 Ιουνίου 1821

Στο πεδίο της μάχης, στους πρόποδες του βουνού Βούζιαρη, στην τοποθεσία που λέγεται "Του Τσιπέλ' η Πέτρα" έγινε η τελευταία σφοδρή μάχη, με το κύριο σώμα των δυνάμεων του Μπαϊράμ πασά.

Η αυτοθυσία και ο ηρωισμός του καπετάν Στάμου Κάψα ήταν απaráμιλλος και συνάμα συγκινητικός, καθώς αγωνίστηκε μέχρι εσχάτων προκειμένου να εξασφαλίσει τη σωτηρία των αμάχων. Υποχωρώντας προς την Αγία Αναστασία, αναποδογυρίζουν κοφίνια μελισσών που βρίσκουν στο δρόμο τους. Οι μέλισσες μανιασμένες ορμούν

κατά των Οθωμανών και τους πανικοβάλλουν, τους καθυστερούν. Οι Έλληνες φτάνουν κάτω από την Αγία Αναστασία, στους αμπελώνες του μοναστηριού, στην τοποθεσία «Στασιομάνοι». Εκεί αποφασίζει ο Χάψας να δώσει την τελευταία μάχη του. Ξέρει ότι θα πεθάνει, αλλά το θάνατο κρασί της ελευθερίας τον έχει μεθύσει κι αυτόν και τα παλικάρια του. Αψηφούν το θάνατο και πολεμούν. Και ένας-ένας πέφτουν ηρωικά. Τότε ο Κάψας βγάζει το σπαθί του και σαν λιοντάρι χύνεται στις τάξεις των Τούρκων. Κόβει κεφάλια, διαπερνά με το σπαθί του αγαρηνά κορμιά. Κανένας δε μπορεί να τον σταματήσει παρά μονάχα ο θάνατος. Προκαλεί σύγχυση και ταραχή στο ασκέρι του Μπαϊράμ πασά. **Είναι 13 Ιουνίου 1821.** Τα στίφη των τούρκων γεμάτα λύσσα για αίμα όρμησαν στους τελευταίους υπερασπιστές. Η μάχη ήταν άνιση, αλλά τα παλληκάρια του καπετάν Κάψα δεν έκαναν

Εικ. 3

Εικ. 4

πίσω. Αυτή ήταν η γη τους, εδώ ήταν τα παιδιά τους, εδώ ήταν η πατρίδα τους. Όχι, δεν θα έκαναν ούτε σπιθαμή πίσω, θα πέθαιναν πρώτη και τελευταία φορά σαν ελεύθεροι Έλληνες και όχι σαν ραγιαδες. Η τελευταία αναφορά για τον Κάψα είναι ότι τον είδαν να ορμάει με το σπαθί στο χέρι και ένα μαχαίρι στα δόντια, στον κύριο όγκο του τουρκικού στρατεύματος. Τον ακολούθησαν οι Βαβδινόι οπλαρχηγοί Παύλος Χαλάτης, Θεολόγος Τουρλάκης και Αυγερινός Καραγιάννης. Το παλικάρι πέφτει και καθαγιάζει με το αίμα του τον τόπο του μαρτυρίου. Το μέρος εκείνο τώρα ονομάζεται «οι κομμένοι» ή «Τα Συκιωτούδια» γιατί έπεσαν εκεί μέχρι ενός και τα 62 παλικάρια του, οι περισσότεροι με καταγωγή από την Συκιά⁽⁶⁾.

Οι απόγονοι του Καπετάν Κάψα

Ο Καπετάν Κάψας από το γάμο του με τη Μαρούδα στη Συκιά απέκτησε ένα γιο που τον βάπτισε Χρυσάφη, προς τιμήν του θετού του πατέρα-αδερφού της μητέρας του, ο οποίος μεγάλωσε στη Συκιά και αργότερα παντρεύτηκε και απέκτησε τέσσερα παιδιά, τον Στάμο, τον Βασίλειο, τον Αστέριο και την Μαρούδα. Τα επόμενα χρόνια ο Στάμος μεταναστεύει στο χωριό του παππού

του, τα Παζαράκια, και ζει κοντά στην οικογένεια του παππού του. Ο Στάμος Κάψας-εγγονός του Καπετάν Στάμου Κάψα-, δημιουργεί οικογένεια στα Παζαράκια-σημερινή Κρυσπηγή Κασσάνδρας και αποκτά τέσσερα παιδιά, τον Βασίλειο Κάψα, τον Χρυσάφη Κάψα, την Τριανταφυλλιά η οποία παντρεύτηκε τον Παπούλια και

την Αικατερίνη σύζυγο του Στάμου Μπλιόσκα, η οποία ανέφερε το γενεαλογικό δέντρο στον Γυμνασιάρχη Παναγιώτη Στάμο⁽⁷⁾.

Στη Συκιά υπάρχει επίσης οικογένεια με το όνομα Χάψα, η οποία προέρχεται από το γιο του Χρυσάφη τον Βασίλειο, η οποία μετακόμισε τα επόμενα χρόνια στο Πόρτο Κουφό, όπου δραστηριοποιούνται επαγγελματικά και διατηρούν στην οικογένεια τους τα ονόματα Βασίλειος, Στάμος, Μαρούδα κ.λ.π. και πιθανότατα με την απελευθέρωση το 1912 και τη δημιουργία της κοινότητας Συκιάς γράφτηκαν στα μητρώα με το όνομα Χάψας αντί για Κάψας.

Τα μνημεία προς τιμήν του Καπετάν Κάψα

Ο Παγχαλκιδικός σύλλογος, ο «ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ», πρωταγωνιστεί πολλά χρόνια τώρα ν' αναγνωρισθεί πανελληνίως η επανάσταση στη Χαλκιδική και η θυσία του Καπετάν Κάψα προβάλλοντας τα γεγονότα. Συγκεκριμένα:

Στο σημείο της αυτοθυσίας έχει κατασκευαστεί από το 1998 με πρωτοβουλία και δαπάνη του Παγχαλκιδικού συλλόγου, από το γλύπτη Γεώργιο Τσάρα, ένα μεγαλοπρεπές μνημείο με τον αδριάντα του ήρωα και αναπαράσταση της ομώνυμης μάχης (Εικ. 1).

Στην ομώνυμη πλατεία στην ανατολική πλευρά της Θεσσαλονίκης, στην έξοδο προς Χαλκιδική, έχει ανεγείρει και έχει τοποθετήσει με δαπάνη του την προτομή του ήρωα, όπως φαίνεται στην παραπάνω φωτογραφία (Εικ. 2).

Με δαπάνη επίσης του συλλόγου το 1994, ο ζωγράφος Παναγιώτης Παράσχος, φιλοτέχνησε το πορτραίτο του Καπετάν Κάψα (Εικ. 3), το οποίο τύπωσε και διένειμε σε όλα τα σχολεία της Χαλκιδικής. Ακόμη το 1998, ο σύλλογος κυκλοφόρησε ιστορικό φυλλάδιο με τίτλο «ΤΟ ΜΝΗΜΕΙΟ ΤΟΥ ΚΑΠΕΤΑΝ ΧΑΨΑ», το οποίο περιλαμβάνει την ιστορία της επανάστασης στη Χαλκιδική το 1821 και το ιστορικό της ανέγερσης του ηρώου του Καπετάν Κάψα, και τα διένειμε σε όλα τα σχολεία, στους Δήμους και τις κοινότητες της Χαλκιδικής, και το 2022 τετράδιο-λεύκωμα για τα 200 χρόνια από την επανάσταση του 1821, το οποίο επίσης διένειμε στα σχολεία.

Πρόσφατα αξιοποιώντας ιστορικές πηγές που

αναφέρονται στην οικογένεια Κάψα και με τη βοήθεια της τεχνητής νοημοσύνης (AI), ο σύλλογος χρηματοδότησε ένα νέο πορτραίτο, που φιλοτέχνησε ο ζωγράφος Δημήτριος Καραγιάννος. Το πορτραίτο αυτό δημοσιεύεται πρώτη φορά (Εικ. 4), εκτιμώντας ότι θα κυκλοφορήσει παντού σε αντικατάσταση του προηγούμενου.

Με την μεγάλη συμβολή του Παγχαλκιδικού συλλόγου, εορτάζεται κάθε χρόνο με ιδιαίτερη λαμπρότητα η γιορτή του, την δεύτερη Κυριακή του Ιουνίου στη Μονή Αγίας Αναστασίας και στο χώρο του μνημείου, μαζί με την περιφερειακή ενότητα Χαλκιδικής, τους Δήμους της Χαλκιδικής και τον Δήμο Θέρμης.

Τέλος μέσω του περιοδικού του «ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ», δημοσιεύει τακτικά άρθρα που αναφέρονται στα γεγονότα της επανάστασης της Χαλκιδικής το 1821.

Η λαϊκή μούσα της Κασσάνδρας⁽⁸⁾, ύμνησε τον καπετάνιο, το αγέρωχο παλικάρι με τους παρακάτω στίχους, πιστεύοντας ότι αν και νεκρός, μπορεί να φέρει την λευτεριά στην Κασσάνδρα.

*Καράβια που είστε όμορφα και είστε αραγμένα
μες της Κασσάντρας τα χωριά που είν' ευλογημένα.
Κάθισαν και τραγούδησαν του Κάψα το τραγούδι
άνδρες, γυναίκες και παιδιά μέσ' της Κασσάντρας τα
χωριά.*

*Καράβια, όταν πλέξετε και βάλτε τα πανιά σας
και πλέξετε στις θάλασσες και σ' όλα τα λιμάνια,
να πάτε χαιρετίσματα στο καπετάν τον Κάψα,
και να του πείτε γρήγορα τη λευτεριά να φέρει.
Ο Κάψας όταν τ' άκουσε βαριά του κακοφάνη,
τ' άρματα του άρπαξε και το σταυρό του κάνει:
Θεέ μου, κάνε το στρατό φτερά, φτερά τον εαυτό μου,
για να προλάβω την Τουρκιά στον τόπο το δικό μου.
Ο Κάψας όταν έφθασε μέσα εις την Κασσάντρα
καμιά Τουρκιά δεν άφησε κι ας ήταν και αράδα.
Κάθισε και έβαψε σεντόνια μέσ' το αίμα
και πήγε και τα έστησε στα κάστρα τα βαμμένα.
Αέρα συ όπου φυσάς, και τα σεντόνια τρίξεις,
μίλησε για λευτεριά, και απ' της Κασσάντρας τα χωριά,
πως του Κάψα τα παιδιά, δεν άφησαν καμιά Τουρκιά!...*

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

- (1) Πολιτιστικός Σύλλογος Κασσανδρινών Θεσσαλονίκης: Περιοδικό Κασσάνδρα.
- (2) Παναγιώτου Στάμου: «Η ηρωική Κασσάνδρα ανά τους αιώνες» Αθήναι 1961 σελίδα 61.
- (3) Δημήτρης Τσιάλας: Ο Καπετάν Κάψας, Ιστορικό μυθιστόρημα, Θεσσαλονίκη 2000.
- (4) Οι δε Σερδαρείοι διορίζονται ωσαύτως υπό της Ιεράς Επιστοσίας αλλά τη προτάσει των Ιερών Μονών, εν αις προϋπηρέτησαν ως δασοφύλακες (κουρτζίδες), υποχρεούμενοι άμα τη κατατάξει αυτών να φέρωσιν ευπρεπή ενδυμασίαν μετά πολυπύχου φουστανέλλας, ως και οι Σείμνηδες, και μετά ερυθρού

καλύμματος της κεφαλής (φεσίου) μεγάλου, όπερ αποκλίνει προς τα οπίσω μετά θυσσάνου, και περιδέδεται κύκλω δια ταινίας μελαίνης πλάτους δύο δακτύλων ως έγγιστα προς ένδειξιν της παρά τη Ιερά Κοινότητι υπηρεσίας αυτών.

- (5) Σπυρίδων Τρικούπης: «ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ».
- (6) Χρονικά της Χαλκιδικής Τεύχος 1.
- (7) Παναγιώτου Στάμου. «Η ηρωική Κασσάνδρα ανά τους αιώνες» Αθήναι 1961 σελίδα 62.
- (8) Παναγιώτου Στάμου. «Η ηρωική Κασσάνδρα ανά τους αιώνες» Αθήναι 1961 σελίδα 145.

ΤΟΠΩΝΥΜΙΩΝ ΗΡΩΙΚΑ ΚΑΙ ΕΥΤΡΑΠΕΛΑ

ΓΕΡΑΚΙΝΑ Ν. ΜΥΛΩΝΑ

Φιλολόγος

Μία κτιριακή εγκατάσταση, ένα ανθρωπονύμιο, ένα φυτό, ο μύθος ή η λαϊκή παράδοση δίνουν συνήθως το ερέθισμα στην ονοματοθεσία ενός τόπου, όπως αναφέρθηκα σε άρθρο μου για τα τοπωνύμια της Αθύτου στο τεύχος 60 του 2024, του περιοδικού μας. Στην Ορμύλια της Χαλκιδικής συναντούμε το τοπωνύμιο “Κορτσοπήδημα” που προσελκύει το ενδιαφέρον μας στο άκουσμά του και μας έδωσε την αφορμή για το παρόν άρθρο. Αναζητώντας στοιχεία σχετικά με την προέλευσή του, έπεσα πάνω “στης Γριάς το πήδημα” που απαντά σε αρκετά μέρη της χώρας μας -κυρίως νησιωτικά- και έχει αμεσότητα με το «Παρθενοπήδημα» ή «Κορτσοπήδημα» της Ορμύλιας.

Ήδη ως “της Γραίας το πήδημα” αναφέρεται τόπος σε έγγραφα της Μονής Ιβήρων (Iviron III, έγγρ. 70 του 1301, στ. 249, έγγρ. 75 του 1318, στ. 378, έγγρ. 79 του 1320, στ. 366-367 και Iviron IV, έγγρ. 86 του 1341, στ. 203) από τον 14ο αιώνα στην περιοχή της Ιερισσού. Στο έγγραφο 70 διαβάζουμε: “... έτερον εις της Γραίας το Πήδημα πλησίον του Θεληματάρη και της οδου μοδιών κε’ (ημίσεος)”. Η ίδια αναφορά επαναλαμβάνεται και στα υπόλοιπα έγγραφα. Με τις μέχρι στιγμής πληροφορίες μας φαίνεται ότι το τοπωνύμιο έχει ξεχαστεί, όπως συμβαίνει και με πολλά άλλα τοπωνύμια στη Χαλκιδική, που μας αναφέρουν τα αγιορειτικά έγγραφα. Ωστόσο το συναντούμε σε αρκετά μέρη της Ελλάδας συνδεόμενο με μύθους και παραδόσεις του τόπου. Ενδεικτικά αναφέρουμε την Άνδρο, τη Χίο, την Κρήτη, τη Μύκονο, το Βύρωνα Αττικής, την Πρέβεζα.

Με την Τουρκοκρατία συνδέει η παράδοση το «Κάστρο της Φανερωμένης» ή «Πάνω Κάστρο» ή της «Γριάς το Κάστρο» κοντά στο χωριό Κόχυλος της Άνδρου. Η γριά πήδησε στη θάλασσα από έναν βράχο, γνωστό ως “της Γριάς το πήδημα”, στο ΝΑ τμήμα της Άνδρου κοντά στο Κόρθι. Ο βράχος υψώνεται μέσα στη θάλασσα σε ύψος πάνω από δέκα μέτρα. Σύμφωνα με την τοπική παράδοση οι Τούρκοι, στην απεγνωσμένη τους προσπάθεια να καταλάβουν το Πάνω Κάστρο, εξαναγκάζουν μια γριά με την έγκυο κόρη της να τους βοηθήσει. Έτσι η γριά, σαν Δούρειος ίππος, ζήτησε να ανοίξουν οι Ανδριώτες την πύλη για να σωθούν οι δύο γυναίκες από τους Τούρκους. Μαζί τους εισέβαλαν και οι εχθροί και κατέλαβαν το Κάστρο. Η γριά μην αντέχοντας την ακούσια προδοσία πήδηξε στη θάλασσα και πνίγηκε. Η απέλπιδα ενέργειά της στιγμάτισε το συγκεκριμένο τόπο και του έδωσε την ονομασία “της Γριάς το πήδημα”. Στο βράχο, που

βρίσκεται μέσα στη θάλασσα, οι ντόπιοι με τη φαντασία τους “βλέπουν” μια γριά με μαντήλι στο κεφάλι. Το ύψος και ο όγκος του συνάδουν με τη γενναιότητα της γυναίκας να θυσιάσει τη ζωή της παρά να συνεχίσει να ζει με τύψεις και ένοχη τη συνειδήσή της. Η λαϊκή παράδοση μυθοποιεί το πρόσωπο της γριάς, η οποία, αν και σε προχωρημένη ηλικία, συμπεριφέρεται ως γενναία Ελληνίδα.

Εκτός από την Άνδρο και την πολύ δημοφιλή παραλία της “Γριάς το πήδημα”, τα περισσότερα συναφή τοπωνύμια τα συναντούμε στο νησί της Χίου και συγκεκριμένα στο βόρειο και βορειοανατολικό τμήμα του. Στα Καρδάμυλα σώζεται το “Κάστρο της Γριάς”, μία μεσαιωνική οχύρωση με πύργους, η οποία φέρει και λείψανα ελληνοστικής περιόδου. Κι εδώ πρωταγωνιστικό πρόσωπο είναι μια γριά, η οποία σκαρφάλωσε τα απότομα βράχια για να σωθεί από Σαρακηνούς πειρατές. Στη ΒΑ Χίο, και σε μία διαδρομή που ονομάζεται Ελληνόστρατα, υπάρχουν μεσαιωνικοί οικισμοί που κάποτε είχαν ζωή αλλά τώρα συναντούμε μόνον μεγάλους σωρούς από πέτρες, σε μία αρκετά εκτεταμένη περιοχή (πάνω από δέκα οικισμοί, μεταξύ των οποίων τα αρχαία Κοίλα στα οποία αναφέρεται ο Ηρόδοτος κατά την Ιωνική Επανάσταση). Οι ντόπιοι κάτοικοι τις ονομάζουν “χουβέλες” ή “σωρούς της Γριάς” και τις συνδέουν με μια γριά που ξεχαλίκωνε τα χωράφια, γέμιζε την ποδιά της με πέτρες και τις άδειαζε σε τεράστιους σωρούς. Η Ελληνόστρατα θεωρείται ένας από τους αρχαιότερους και ασφαλέστερους δρόμους της Χίου που περνούσε μέσα από τους μεσαιωνικούς οικισμούς και κατέληγε στις Ακτές, σημερινό χωριό Αμάδες.

Βορειότερα από το Μερσινίδι ή Μυρσινίδι, όπου και η Μονή της Παναγίας της Μυρτιδιωτίσσης, υπάρχει επίσης τοποθεσία “της Γριάς το πήδημα”. Ακόμη μία φορά επαναλαμβάνεται η παράδοση που θέλει τη γριά να πηδάει στη θάλασσα για να προστατευθεί από τους διώκτες της πειρατές. Σύμφωνα με τη λαϊκή παράδοση διακρίνεται το χνάρι του ποδιού της πάνω στο βράχο από όπου πήδησε, κοντά στο χωριό Λαγκάδα. Το τοπωνύμιο το συναντούμε στο Όρος και κοντά στη Λαγκάδα, στη Σιδερούντα και στον Προβατά. Θέσεις με την ονομασία “Πήδημα” απαντούν στη Συκιάδα και στην Παρπαριά.

Στην Καλλιμασιά υπάρχουν σωροί από πέτρες που τους ονομάζουν “Σωρούς της Γριάς”. Έχουν προταθεί αρκετές και διαφορετικές ερμηνείες της προέλευσης του τοπωνυμίου. Στο παρόν άρθρο θα περιοριστούμε μόνο στην ερμηνεία που τονίζει τις υπερφυσικές

δυνάμεις της γριάς, της οποίας κάθε γέμισμα της ποδιάς της ήταν και ένας σωρός από πέτρες. Πάντα πηδάει ανάμεσα σε τεράστιους βράχους για να σωθεί από τους εχθρούς που την κυνηγάνε. Αφήνει στο πέρασμά της τα ίχνη των ποδιών της με θαυμαστό τρόπο πάνω στα βράχια. Σκαρφαλώνει, πηδάει, σώζεται ή πεθαίνει αλλά δεν παραδίνεται στον εχθρό της. Και βέβαια η λαϊκή φαντασία δεν μπορεί να αφήσει απέξω από την παράδοση τη σύνδεση της γριάς με κρυμμένο θησαυρό κάτω από τις πέτρες. “Εκρυσσε η γριά το θησαυρό της” και αλλού “της γριάς το βιός” σύμφωνα με το εξαιρετικό δημοσίευμα του Χιώτη Μιχάλη Καρυάμη για τους “Σωρούς της Γριάς” της Χίου. Οι Χιώτες, ψάχνοντας να βρουν το θησαυρό, καθάριζαν τη γη από τις πέτρες και τις στοιβάζαν σε σωρούς. Στην πραγματικότητα οι σωροί πρέπει να οφείλονται σε ξεχαλικιάσματα για απόκτηση καλλιεργήσιμης γης. Τις πέτρες που συσσωρεύαν από τα παλιά χωριά της Ελληνόστρατας τις χρησιμοποιούσαν κυρίως στα τοιχογύρια στις ξερολιθιές τους αλλά και στο κτίσιμο των σπιτιών τους.

Στην Κρήτη συναντούμε τουλάχιστον δύο περιοχές με το τοπωνύμιο “της Γριάς το πήδημα”, η μία κοντά στην Ιεράπετρα και η άλλη στο Φόδελε της επαρχίας Μυλοποτάμου. Ανατολικά της Ιεράπετρας βρίσκεται παραλία με αυτό το τοπωνύμιο ή αλλιώς Μπόντα που σημαίνει μικρό ρέμα. Στο Φόδελε είναι περιοχή με καταρράκτες, όπου ο ψηλότερος (ύψος πάνω από 25 μ.) ονομάζεται “της Γριάς το πήδημα” και συνάδει με το συγκεκριμένο μύθο της γριάς που πέφτει από ψηλά.

Ο Ι.Θ.Κακριδής στο βιβλίο του “Οι αρχαίοι Έλληνες στη νεοελληνική λαϊκή παράδοση” καταγράφει το τοπωνύμιο στην περιοχή της Ακαρνανίας (19ος αι.): “Το ελληνικό φράγμα της χαράδρας στις Γλώσσες οι χωρικοί το λένε το Πήδημα της Γριάς και πιστεύουν πως μια γριά από τη γενιά των Ελλήνων πηδούσε με μια δρασκέλιά τα δεκατέσσερα σκαλοπάτια του”. Ενώ τον ίδιο αιώνα στην Κωνσταντινούπολη αναφέρεται το “Πήδημα του Έλληνα”: “Στο ανατολικό στόμιο του Βοσπόρου, πάνω στην ευρωπαϊκή όχθη που λέγεται Φαναράκια, υπάρχει το Πήδημα του Έλληνα”. Και στις δύο περιπτώσεις τονίζεται η υπερφυσική δύναμη των Ελλήνων. Ο απλός ελληνικός λαός στα χρόνια της Τουρκοκρατίας δημιούργησε με τη φαντασία του ένα θαυμαστό πρότυπο του αρχαίου Έλληνα. Έβλεπαν τα απομεινάρια από τα αρχαία κτίσματα, με τις πελώριες και ασήκωτες πέτρες, και απορούσαν πώς ήταν δυνατόν να τις σηκώσουν άνθρωποι και να τις ακουμπήσουν τη μία πάνω στην άλλη και μάλιστα χωρίς συγκολλητική ύλη. Ναοί, κάστρα, τάφοι, τείχη ξεπρόβαλλαν σε όλη την ελληνική γη. Τα έβλεπαν, ζούσαν ανάμεσα σ’ αυτά, και η φαντασία τους έπλαθε μια ιδιαίτερη εικόνα για τους “μυθικούς” Έλληνες.

“Ήταν γίγαντες, τόσο ψηλοί, που όταν έπεφταν, δεν μπορούσαν πια να σηκωθούν, γι’ αυτό και χάθηκαν... Μπροστά τους εμείς φαινόμασταν μύγες”. Οι γριές οι “Λήνισσες” ήταν θηριώδεις. Στον “καιρό των Ελλήνων” αυτές κουβαλούσαν βράχους πάνω στα κεφάλια τους, αφήναν τις πατημασιές τους πάνω σε βράχους, πετούσαν λιθάρια σε μεγάλες αποστάσεις. Το άκοπο νήμα της προφορικότητας υφαίνει τη σύνδεση ανάμεσα στην αρχαιότητα και τη νεότερη εποχή. Έτσι δημιουργήθηκαν μύθοι που χαρακτηρίζουν “τους Έλληνες άλλης λογής ανθρώπους. Τις μεγάλες βαριές πέτρες τις κουβαλούσαν με τα χέρια τους. Οι Έλληνες δεν έμοιαζαν με τους σημερινούς ανθρώπους. Ήταν ψηλοί σαν τα κυπαρίσσια. Καθένας τους στην καθησιά του έτρωγε ένα ολόκληρο βόδι και όσα καρβέλια μπορεί να ψήσει ένας φούρνος μονομιάς” (Θεσπρωτία, 20ος αι.), γράφει ο Κακριδής.

Στην Πρέβεζα συναντούμε χωριό με την ονομασία “Κυράς το πήδημα” ενώ στη Μεσσηνία χωριό “Πήδημα”, με κάστρο και απότομα βράχια. Από τις πηγές του χωριού Πηδήματος, σύμφωνα με τη λαϊκή αφήγηση, έπεσαν στα κοφτερά βράχια νεαρά κορίτσια για να γλιτώσουν από τους Τούρκους.

Η εκδοχή αυτή, με πρωταγωνιστή νεαρές κοπέλες και όχι τη γριά, προσεγγίζει το τοπωνύμιο “Κορτσοπήδημα” της Ορμυλίας. Η Ορμύλια, ένα από τα αρχαιότερα χωριά της Χαλκιδικής, με ονομασίες Σερμυλία (Ηρόδοτος), Ερμύλια (Κατεπανίκιο Ερμυλίας), Ορμύλια έχει διαρκή κατοίκηση στον ίδιο χώρο από την προϊστορική εποχή. Ανήκε στην ομάδα των Χάσικων χωριών, που αποτελούνταν από δεκαπέντε χωριά. Αξίζει να σημειωθεί πως το 1806 ο Leake αναφέρει πως στον Πολύγυρο και στην Ορμύλια βρήκε να δουλεύουν “400 ή 500 αργαλειοί για μετάξι”, μία αναφορά που υποδεικνύει ευμάρεια. Κατά τη διάρκεια του Χαλασμού του 1821 η Ορμύλια υπέστη καταστροφικές συνέπειες όπως και όλη η Χαλκιδική. Το τοπωνύμιο “Κορτσοπήδημα” χαρακτηρίζει την περιοχή με τον ανεμόμυλο και τον Άη Λια πολύ κοντά στο σημερινό χωριό. Όσον αφορά την ερμηνεία του συναντούμε δύο εκδοχές. Η πρώτη αναφέρεται στην ύπαρξη ενός βασιλείου στην περιοχή, του οποίου ο βασιλιάς, υπερήφανος για τις αθλητικές επιδόσεις του γιου του και διάδοχου του, οργάνωσε αθλητικούς αγώνες. Στους αγώνες προσκλήθηκε να συμμετάσχει και μία κοπέλα, παρόλη τη γενική δυσπιστία για το αποτέλεσμα. Ωστόσο το κορίτσι τα κατάφερε και πήδησε από το λόφο του Άη Λια μέχρι τον απέναντι λόφο, ξεπερνώντας κάθε προσδοκία και αφήνοντας πολύ πίσω την επίδοση του βασιλόπουλου. Από τη νίκη αυτή σύμφωνα με τον μύθο ονομάστηκε η περιοχή “Κορτσοπήδημα”.

Σύμφωνα με την δεύτερη εκδοχή στην περιοχή, μετά από μία ισχυρή βροχή, δημιουργήθηκε ένα ουράνιο

τόξο που στην Ορμύλια το ονομάζουν Δόξα. Ένα κορίτσι με ένα τεράστιο πήδημα κατάφερε να περάσει πάνω από τη Δόξα και έτσι πέτυχε να αλλάξει φύλο και να γίνει αγόρι. Στην περίπτωση αυτή μεγαλύτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η αλλαγή φύλου, από κορίτσι σε αγόρι, που έχει την αφετηρία της στην αρχαιότητα και στο μύθο του Λεύκιππου, ερμηνεύοντας με αυτόν τον τρόπο την επιθυμία της οικογένειας για αρσενικά παιδιά.

Παρόλα αυτά θεωρώ πιθανότερο να συνδέεται και αυτό το τοπωνύμιο με την αντίσταση των Ορμυλιωτών εναντίον των Τούρκων. Η αποτυχία του επαναστατικού κινήματος στη Χαλκιδική και η βίαιη φυγή των χαλκιδικιωτών προς τις Σποράδες και τη

νότια Ελλάδα, δημιουργούν κατάλληλο έδαφος για το ορμυλιώτικο τοπωνύμιο.

Το ενδιαφέρον του άρθρου μας μονοπώλησε το τοπωνύμιο της “Γριάς το πήδημα”, το οποίο προφανώς έχει βαθύτερες ρίζες και απλώνεται σε ολόκληρη την Ελλάδα. Το τοπωνύμιο Κορτσοπήδημα της Ορμυλίας δεν το συναντούμε αλλού στη Χαλκιδική, μετά τη σύντομη έρευνα που πραγματοποιήθηκε. Το θαυμαστό στοιχείο -γριά, κορίτσι, ηρωικότητα- το κληρονομήσαμε συλλογικά ως λαός, με όλα τα στοιχεία μιας αρχαίας εποχής και κουλτούρας. Ασφαλώς και πρόκειται για μια κληρονομιά με συνέχεια και αποδοχή, όπως αφήνει να διαφανεί η διατήρηση των τοπωνυμίων μέσα στους αιώνες.

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

1. Μιχάλης Καρυάμης, Οι σωροί της γριάς, Αθήναι, τ. 16-01-2016.
2. Ι.Θ. Κακριδής, Οι αρχαίοι Έλληνες στη

νεοελληνική Λαϊκή παράδοση, Αθήνα 1979.

3. Ευχαριστώ θερμά τον αγαπητό κ. Παυλουδη Χρήστο, από την Ορμύλια, για

τις πολύτιμες πληροφορίες του. Επίσης ευχαριστώ από καρδιάς τους Χιώτες κ. Μ. Καρυάμη και την αγαπητή φίλη Αναστασία Στεφανίδου.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Ο σύλλογος ανακοινώνει την πρόθεσή του από τον ερχόμενο Σεπτέμβριο για την έναρξη μιας νέας δράσης με τίτλο **«ΗΜΕΡΕΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ – ΓΝΩΡΙΖΟΥΜΕ ΤΟΝ ΤΟΠΟ ΜΑΣ».**

Η δράση αυτή θα ξεκινήσει αρχικά να γίνεται μία φορά τον μήνα, την πρώτη ΔΕΥΤΕΡΑ του μήνα και θα περιλαμβάνει ιστορικά θέματα που αφορούν την ιδιαίτερη πατρίδα μας.

Εισηγητές θα είναι μέλη του συλλόγου μας ή και εξωτερικοί συνεργάτες και θα επιλέγονται από το ΔΣ έγκαιρα, όπως και τα θέματα που θα αναπτύσσονται. Η εισήγηση των θεμάτων θα είναι 40-50 λεπτά και θ' ακολουθεί διάλογος-συζήτηση 20-30 λεπτών με το ακροατήριο. Τα θέματα που θα παρουσιαστούν για τους μήνες Σεπτέμβριο – Δεκέμβριο είναι:

- Ίδρυση αρχαίων πόλεων - Εποίκηση της Χαλκιδικής από Ερετριείς, Κορινθίους κ.λπ.,
- Το «κοινό» των πόλεων της Χαλκιδικής.
- Η επιρροή των Μακεδόνων στη Χαλκιδική. Η ενσωμάτωσή τους στο Μακεδονικό Βασίλειο.
- Ρωμαϊκή και Βυζαντινή Χαλκιδική

Προκειμένου να υπάρξει ανάλογη προετοιμασία, αλλά και να εξετάσουμε εάν υπάρχει ενδιαφέρον από τα μέλη μας, παρακαλούμε οι ενδιαφερόμενοι να δηλώσουν συμμετοχή στα τηλέφωνα: 6947 448 941 κα Πηγή Βενετσανάκη, μέλος του ΔΣ, και 6974 400 120 κος Απόστολος Στρατής, Πρόεδρος Εξελεγκτικής Επιτροπής του συλλόγου, ώστε να δημιουργηθεί η ομάδα στο Viber, μέσω του οποίου θα γίνεται η επικοινωνία και η ενημέρωση.

Το Δ.Σ

ΦΥΛΑΧΤΟΣ ΧΡΗΣΤΟΣ: ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΣΤΟΝ 21ο ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟ

Σημαντική διάκριση πέτυχε ο Φυλαχτός Χρήστος στον 21ο Λογοτεχνικό Διαγωνισμό της ΕΛΒΕ «Θεόδωρος Σαντάς», αποσπώντας τον Β' Έπαινο με το διήγημά του «Αν θυμηθείς...». Ο φετινός διαγωνισμός ήταν αφιερωμένος σε εμβληματικές μορφές της ελληνικής μουσικής δημιουργίας και στη βαθιά τους επίδραση στον πολιτισμό μας. Τα θέματα περιλάμβαναν τη μουσική ιδιοφυΐα του Μάνου Χατζιδάκι, το παγκόσμιο αποτύπωμα του Μίκη Θεοδωράκη, την επίδραση των δύο μεγάλων συνθετών σε ποιητές και στιχουργούς, καθώς και τη διαχρονική σχέση των Ελλήνων με τη μουσική.

Το διήγημα «Αν θυμηθείς...» ξεχώρισε για τη συναισθηματική του δύναμη και τη λογοτεχνική του ευαισθησία, αναδεικνύοντας τη διαχρονικότητα και την αξία του έργου του Μίκη Θεοδωράκη. Μέσα από την αφήγηση, ο αναγνώστης καλείται να ταξιδέψει μαζί με τον πρωταγωνιστή, βιώνοντας τη μνήμη, τη συγκίνηση και τη βαθιά πολιτισμική παρακαταθήκη που άφησε ο μεγάλος συνθέτης.

Το Δ.Σ. του Παγχαλκιδικού συγχαίρει τον κ. Χρήστο Φυλαχτό εκπαιδευτικό από την Παλαιόχωρα για την διάκριση αυτή.

ΠΗΓΗ: ERGOCHALKIDIKI

ΤΑ ΓΥΡΙΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

ΜΑΡΙΑ ΜΠΟΥΛΑΚΗ – ΛΥΠΗΡΙΔΗ

Η ψυχή καταλαγιάζει και ζητάει αποκούμπι, μια χαρά, στον απολογισμό της ημέρας, την ώρα που το χρώμα του δειλινού απλώνεται κ' αγκαλιάζει την πόλη. Ποιά θα είναι απόψε η σταγόνα που θα γεμίσει το ποτήρι της θύμησης, αφού η σημερινή ημέρα δεν είχε τίποτε το συναρπαστικό να μ' απασχολήσει και να το εναποθέσω ανάμνηση στον επερχόμενο χρόνο;

Όταν ο χρόνος της ζωής είναι μακρύς και οι φάσεις της διάφορες, έρχεται κάποια εποχή που τα ενδιαφέροντα αλλάζουν τελείως και το διάστημα αυτό δεν αφήνει ίχνη. Καθημερινή ρουτίνα. Ε! Καλά έλεγε η γιαγιά μου «στη νιότη γλέντια και χαρές και κλάμα στα γεράματα».

Η καταφυγή στην TV, έγινε αγαπημένη συνήθεια. Ναι, το αποψινό για συζήτηση θέμα είναι πολύ συνηθισμένο τον τελευταίο καιρό: η εισβολή της Τεχνικής Νοημοσύνης στη ζωή μας, η επίπτωση στην αντίληψη των παιδιών που δεν έχουν τη δυνατότητα να επεξεργαστούν μόνα τους το πλήθος των πληροφοριών και των εικόνων της τεχνολογίας, αλλά θα έχουν «μασημένη τροφή» που θα τους τη προσφέρει άγνωστος, άψυχος και θα την αποκτούν απομονωμένα και στημένα μπροστά σε μια οθόνη.

Να λοιπόν το αίτιο. Η σταγόνα που θα γεμίσει το ποτήρι των αναμνήσεων, πριν ακόμη κλείσουν οι πόρτες της μνήμης μου. Πώς έγινε, άραγε, και αποκτήσαμε εμείς νοημοσύνη, που γεννηθήκαμε από ανθρώπους που είχαν μόνο τη γενετήσια νοημοσύνη που τους χάρισε ο Θεός, χωρίς άλλες διδαχές, έξυπνες συστάσεις και εξωτερικές επιδράσεις;

Σ' αυτόν το στοχαστικό δρόμο θα προσπαθήσω να κατευθύνω τις σκέψεις μου. Ήδη η θύμηση μου προκαλεί ψυχικό σκίρτημα. Νομίζω ότι δεν σκέπτομαι, αλλά αισθάνομαι την ζεστή αγκαλιά, την ύπαρξη, όχι μόνον των γονέων, αλλά και των παππούδων, δηλαδή, μία γενιά πιο πίσω. Μαζί τους μεγάλωσα. Μ' αυτούς, με τη ψυχρή τρυφερότητα, με αισθήματα ανεκδήλωτα «για να μην παίρνει το μυαλό σου αέρα» χωρίς πολλά χάρδια και φιλία. Τα ροζιασμένα χέρια τους με πλήγωναν. Άνθρωποι «λιμάνια». Με λόγια βαριά, όχι του αέρα. Στιγμές ζωής, καταφύγια. Δεν αναπαύονταν

με όνειρα, γιατί δεν είχαν τίποτε να σχεδιάσουν. Το σήμερα έπρεπε να κερδηθεί με σκληρή δουλειά. Η ανέχεια, δεν τους χάριζε χρόνο. Εργασία με το Θεό βοηθό και δυνατό δεσμό με την εκκλησία!

Είχαν την έννοια για την υγεία, την ανατροφή μου, την μόρφωση την επιθυμούσαν, αλλά κατεύθυνση δεν ήξεραν να μου δώσουν. Να βαδίζω το σωστό δρόμο και να βρω την ευτυχία. Ποια ήταν γι' αυτούς τ' αγαθά που προσφέρει η ευτυχία; Υγεία, το καθημερινό ψωμί, η όρεξη, για να τρως ό,τι υπήρχε και η αγάπη. Για όλα είχαν μία απάντηση. Και οι καταστροφές είχαν στοιχεία παρηγοριάς, «Τα παθήματα - μαθήματα» έλεγαν.

Εποχή πολέμου. Εξαντλημένοι. Ταραγμένοι, άνεργοι, από νοικοκύρηδες φτασμένοι στα άκρα της φτώχειας. «Να υπομένουμε το θέλημα του Θεού» η παρηγοριά τους.

Η γιαγιά και η μάνα άλλο από το σπίτι, τη γειτονιά και την εκκλησία, δεν ήξεραν. Γι' αυτές, υψηλά νοήματα και γνώσεις ήταν, η τιμιότητα, η υπομονή, η τόλμη. Με όλα καταπιάνονταν. Αφέντης στη ζωή τους ο Θεός και στο σπίτι τους ο άνδρας. Το πρώτο που μου έμαθαν ήταν η προσευχή. Φαγητό χωρίς προσευχή και δόξα δεν γίνονταν. «Εφαγα και χόρτασα και το Θεό εδόξασα».

Όταν άρχισα να μεγαλώνω και έβγαλα γλώσσα, άρχισε

και ο φόβος του παραστρατήματος. Γι' αυτό άρχιζαν την επιβολή με τη φοβέρα και την απαγόρευση. «Μη τυχόν και..... γιατί θα.... δεν θα πας γιατί θα...» Εκείνο που καλά ήξεραν να τηρούν ήταν τα ήθη και τα έθιμα. Ακολουθούσαν κατά γράμμα τις παραδόσεις και φοβόταν τα πνεύματα, τα δαιμόνια, τα μάγια, «τα μουρουθάματα» (τα θαυμαστά). Όλα αυτά τα «ξόρκιζαν», με θυμιάματα και σκόρδα, με ομοιώματα ματιών, με χάντρες και χαμαλιά και με ξεμάτιασμα.

Όταν γεννιόταν το μωρό, έπρεπε να το προφυλάξουν από τις μαγικές επιδράσεις. Εκτός από το χαρούμενο περιβάλλον που δημιουργούνταν με τα νανουρίσματα, τα παιχνιδίσματα, τα ταχταρίσματα, η κούνια και η πολύχρωμη, υφαντή, πρόκνια, ήταν γεμάτα ματόχαντρα, σκόρδα, θυμιατήρια «τα ξόρκια», μέχρι το βάπτισμα, τότε του κρεμούσαν στο λαιμό το Σταυρό, για να μην επηρεάζεται το παιδί από «τα

Αυτοσχέδιο καρότσι, 1956

μάγια».

Η τήρηση των ηθικών κανόνων δικαιολογούσε την αυστηρότητα. Μή..... γιατί τι θα πει ο κόσμος. Τους ενδιέφερε το καλό όνομα της οικογένειας. Το κουτσομπολιό ήταν φοβερό. Προσπαθούσαν να διοχετεύσουν μέσα σου τη δυσάρεστη τροπή του γεγονότος που θα επακολουθούσε, εάν δεν υπακούσεις τις συμβουλές τους. «Βάλ' του καλά μέσ' στου μυαλό σ' να μη φυτρών'ς ικεί που δε σι σπερ'ν» «Μη πλας ιξιπναδς, άμα ρα'είς του γυαλί δε ματακουλου'νάει, τα μάτια σ' δικατέσσιρα».

Η γιαγιά μου, έλεγε ότι όταν ήταν μικρή άκουγε ότι κάποια παιδιά πήγαιναν σχολείο, αλλά αυτή δεν ήξερε τι ήταν αυτό. Πού και πού καμιά γυναίκα ήξερε τότε «να ουρνιθουκαλίζ' τ' όνομά τς», ή καμιά ετικέτα στα βάζα των γλυκών «κ'δων' ή πουρτουκάλ».

Ήταν γνωστό ότι στο σπίτι που υπήρχαν αγόρια, το κορίτσι υπήρχε σαν φιγούρα. Ανήκε όχι στον εαυτό της, αλλά στον πατέρα και τ' αδελφία της που ήταν οι φρουροί της τιμής της. Η ίδια δεν ήξερε ούτε καν πως να διαχειριστεί τις αλλαγές του σώματός της. Αρμόδια για την ενημέρωσή της, ήταν η μητέρα της. Πώς να της εξηγήσει όμως όταν το κάθε τι το θεωρούσε ντροπή!

Συμβουλές: «Μη τυχόν κι εσύ καθαλικέψ' η κουτσουνούρ'ς κι αρχινέψ' κι κρέν'ς μι τουν ένα κι μι τουν άλλου, πας χαμέν', πρόσιχι καλά, γιατί θα σι πάρ' η διάβουλος» «Η ντροπή είναι στουλίδ'» «Η τιμή, τιμή δεν έχ' να του θ'μάσι καλά» «Πρόσιχι τ'ς παρέες να μην σι μουρσεψ'νστ' ασουγάδς (θα σε μάθουν ασχήμιες)» «Να μιλάς σωστά κ' να μη γκρινιάζ' εις σα γουρούν'» «Να μη μασάς μαστίχα στο δρόμο κι μα μαρκέσι σα τ'γίδα» «Να μην είσαι «μουτζομέν'», να είσαι χαρούμενη, να σε βλέπουν και να σε καμαρώνουν, «λιμπίζονται» βάλε και μια μπλε χαντρούλα, κρέμασε και του χαμαλι «στ'μαλίνας» γιατί το μάτι είναι πολύ δυνατό «κι του γκαβαλάρ' γκρεμ' σει». Μην είσαι φαντασμένη κι μη πολυτεντώνεσαι, γιατί ψηλή δεν είσαι και το χωριό σου είναι κοντά και ξέρουν τίνος είσαι. Και πόσα άλλα.

Πρωί-πρωί στη γειτονιά ακούγονταν κι άλλες τρυφερές, χαϊδευτικές.... τσιρίδες. — Πουργάκ', έλα εδώ βρε χαϊρέυτε, που να σ' βαρέσ' η λύσσα

«ξίφρυξα» νόμισα πως κάτι έπαθες «τρόμαξα». Έλα εδώ «βρε βρουμος κλου». Καλά είπε ο πατέρας σου ότι στα χωράφια δεν χρειάζονται χαρτιά, εγώ ήθελα να μη σ' αφήσω «ντουβάρ'». Τα γράμματα είναι καλά μα να έχεις και νου και γνώση «όχ'σαν ισένα του κουπριτ'». Τέτοια ακούγονταν πολλά, λόγια των χειλιών όχι της καρδιάς. Κάπου-κάπου, πηγαίναμε και στο σχολείο, όταν οι φαντάροι πήγαιναν στις επιχειρήσεις και άδειαζε. Περισσότερο κολλούσαμε ψείρες παρά μαθαίναμε γράμματα.

Αυτοί ήταν οι άνθρωποι που με μεγάλωσαν. Δεν είχαν γνώσεις γραμματικές, είχαν τρόπο ζωής. Διοργάνωναν σωστά το μικρόκοσμό τους και ήταν ευτυχισμένοι, όταν είχαν κοντά τους στα χωράφια τ' αγόρια τους και για τις κόρες έναν καλό γαμπρό.

Θυμάμαι, ότι αυτός ο εκ των προτέρων βιωμένος φόβος παρατάθηκε και αργότερα, σαν ανεπάρκεια, και η γλωσσική μου συνήθεια στην ντοπιολαλιά εμπόδιζε τη συμμετοχή μου σε μια εξεζητημένη παρέα. Όμως όταν μεγάλωσα αρκετά και επεξεργάστηκε το κουμπιούτερ της εκγενετικής νοημοσύνης μου όλα αυτά τα στοιχεία διαπίστωσα ότι καμιά έλλειψη δεν είχα (τρόπος του λέγειν). Ρίχτηκα στο ναρκοπέδιο της ζωής, εκεί που πέφτεις και ξανασηκώνεσαι με περισσότερη διάθεση, για έναν δεύτερο γύρο. Ευτυχώς βγήκα ασφαλής. Μέσα μου είναι ριζωμένο ένα όμορφο παρελθόν. Μια ήρεμη «αγαπησιάρικη» παιδική ζωή.

Ό,τι φαίνεται σήμερα μουχλιασμένο, παράξενο, συννεφιασμένο, είχε κάποτε μία κοκκινωπή λάμψη. Όταν πρωτοακούγονται, φαίνονται όλα αστεία, όμως κρύβουν τη βαθιά λαϊκή φιλοσοφία. Και πιστεύω ότι η φυσική νοημοσύνη, όταν την τροφοδοτήσουμε σωστά, θα μας δίνει περισσότερη γνώση από την τεχνική.

Τι ωραία που το λέει ο ποιητής Γ. Δροσίνης
Ό,τι έχεις μέσα σου παιδιάστικο
σα θησαυρό να το φυλάξεις
τους λογισμούς τους πόθους σου άλλαξε
μα αυτό ποτέ μην το αλλάξεις...

Κι όταν χλομιάσει η όψη σου και στα μαλλιά σου πέσουν χιόνια
μόνο ό,τι φύλαξες παιδιάστικο θα μείνει απείραχτο
απ' τα χρόνια.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ ΣΤΗΝ κ. ΑΝΔΡΟΜΑΧΗ ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ

Η κ. **Ανδρομάχη (Μάχη) Κωστοπούλου** που επί 12 χρόνια (2009-2021), ήταν μέλος του Δ.Σ. του Παγχαλκιδικού Συλλόγου προσέφερε στο ταμείο 800 ευρώ, για την αγορά κλιματιστικού μηχανήματος το οποίο ήδη τοποθετήθηκε στην Εστία μας.

Αξιότιμη κ. Κωστοπούλου, αγαπητή Μάχη, το Δ.Σ. του Παγχαλκιδικού σας ευχαριστεί θερμά, όχι μόνο για την παραπάνω χορηγία, αλλά και για την όλη ποικιλότητα προσφορά σας τα χρόνια που διατελέσατε μέλος του Δ.Σ.

Η ΒΙΑ...

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΘ. ΔΑΛΑΜΑΓΚΑΣ,

Ιατρός - Καρδιολόγος,

Δρ. του ΑΠΘ - συγγραφέας

Γεγονός αναντίρρητο είναι πως στις μέρες μας η βία έχει αυξηθεί τόσο σε συχνότητα όσο και σε βαρβαρότητα των περιστατικών με την οποία εκδηλώνεται. Γενικά το φαινόμενο της βίας όπως και η αύξηση της συχνότητάς της, είναι δύσκολο ή και αδύνατο να ερμηνευθεί σε όλες τις εκφάνσεις της, αφού σχετίζεται με την ψυχή του ανθρώπου η οποία έχει ανεξιχνίαστο βάθος.

Μέσα στη φύση, στο είναι, του ανθρώπου συμβιώνουν ισόβια το καλό και το κακό. Ποιο από τα δύο θα εκδηλώσει ο άνθρωπος σε μια συγκεκριμένη στιγμή εξαρτάται από τον χαρακτήρα που έχει διαπλάσει στη διάρκεια της ζωής του. Η διαμόρφωση του χαρακτήρα οποιουδήποτε αρχίζει από την μικρή ηλικία του και είναι αποτέλεσμα της επίδρασης που ασκούν στο μυαλό του η ποιότητα των κληρονομούμενων γονιδίων, το γεωγραφικό και το οικογενειακό περιβάλλον, η παιδεία που αποκτάει από την οικογένειά του (η ανατροφή) και από το σχολείο του. Σπουδαίο ρόλο στη διαμόρφωση του χαρακτήρα μας πρέπει επίσης να παίζουν και τα πρότυπα και τα παραδείγματα με τα οποία έρχεται σε επαφή ο άνθρωπος από την μικρή του ηλικία. Με άλλα λόγια ο χαρακτήρας του ανθρώπου συνιστά το αποτέλεσμα ενός συγκερασμού της επίδρασης που έχουν στο μυαλό του η εμπειρία (τις αποκτά με τις αισθήσεις του) και το ένστικτο, (η εσωτερική παρόρμηση) που κουβαλάει μέσα του από τη γέννησή του.

Η βία εκδηλώνεται σε μια δεδομένη στιγμή, όταν μέσα στο μυαλό και στην ψυχή του δράστη ανθρώπου υπερισχύσει το αίσθημα του κακού έναντι του καλού. Δυστυχώς αυτό δεν συμβαίνει σπάνια. Την αρχή του κακού (την παράβαση) της εντολής του Θεού την έκανε η Εύα η οποία παρακινούμενη από το Διάβολο δοκίμασε το μήλο. Η κατά διαστήματα υπεροχή του κακού συνεχίστηκε στην εποχή που ο άνθρωπος κατοικούσε στα σπήλαια ή ζούσε πάνω στα δένδρα, ή στην επιφάνεια της γης, όντας τροφосуλλέκτης. Και τότε από ένστικτο εκδήλωνε βία προς τον συνάνθρωπό του, τον οποίο υπέβλεπε, έκλεβε η λεηλατούσε, προκειμένου να επιβιώσει ο ίδιος ή να ζήσει καλύτερα από εκείνον. Τηρουμένων των αναλογιών τα ίδια ισχύουν και σήμερα, παρά το γεγονός ότι προοδεύσαμε, δημιουργήσαμε πολιτισμό με ελεύθερες κοινωνίες και ζούμε σε πόλεις με σπίτια «παλάτια». Και σήμερα υποβλέπουμε τον συνάνθρωπό μας, ιδιαίτερα μάλιστα εκείνον που τα καταφέρνει καλύτερα από μας, εκείνον που

προοδεύει. Βασικά τον ζηλεύουμε ή και σιωπηλά τον φθονούμε, εντονότερα μάλιστα αν πρόδός του προκύπτει από την εκμετάλλευση των συνανθρώπων του. Η ζήλια ή ο φθόνος προς έναν τέτοιο άνθρωπο μεγαλώνει περισσότερο εάν η συμπεριφορά του είναι αλαζονική, ειρωνική ή περιφρονητική προς τους άλλους. Στη διάρκεια της συμβίωσης με τους συνανθρώπους μας είναι δυνατόν να βρεθούν πολλές αφορμές για παρόμοιες σκέψεις ή να προστεθούν και κατηγορίες, ώστε η ζήλια να μετατραπεί σε φθόνο, ο φθόνος σε θυμό, ο θυμός σε μίσος και το χρόνιο μίσος στην κατάλληλη στιγμή να εκδηλωθεί με τη βία. Αυτή είναι η απλουστευμένη θεωρητικά ερμηνεία της πιθανής εξέλιξης και κατάληξης στην οποία μπορεί να φθάσει ο άνθρωπος που έχει διαπλάσει έναν κακό χαρακτήρα. Με ένα τέτοιο χαρακτήρα υποβλέπει και μισεί εκείνον που προοδεύει για τον οποίο σκέπτεται πως δεν το αξίζει, ενώ συγχρόνως παραβλέπει τις δικές του αδυναμίες, που τον καθιστούν ανίκανο να φθάσει εκείνον. Επειδή, λοιπόν, δεν κατορθώνει να μοιάσει εκείνον αποφασίζει, με την παρουσία μιας ευκαιρίας, να ασκήσει βία (έστω λεκτική) εναντίον του, ώστε να τον ταπεινώσει και να τον κατεβάσει στο δικό του επίπεδο. Ένα παράδειγμα αυτής της μορφής βίας είναι η σχολική βία, στην οποία ένας μαθητής κακοποιεί έναν συμμαθητή του, επειδή εκείνος είναι ομορφότερος ή είναι καλύτερος μαθητής από αυτόν ή και επειδή κέρδισε την συμπάθεια κάποιας συμμαθήτριά τους, που και ο ίδιος προηγουμένως φλέρταρε.

Η σύγχρονη νευροεπιστήμη και η εγκληματική νευρολογία έχουν εντοπίσει δομικές και λειτουργικές διαφορές στον εγκέφαλο ατόμων με χρόνια αντικοινωνική ή βίαιη εγκληματική συμπεριφορά σε σύγκριση με τον εγκέφαλο στον γενικό πληθυσμό. Οι διαφορές αυτές δεν αποτελούν απόδειξη εγκλήματος, αλλά υποδηλώνουν βιολογικές προδιαθέσεις που μπορεί να δυσκολεύουν την ενσυναίσθηση και τη λήψη αποφάσεων. Η δυνατότητα του εγκεφάλου μας να αναπτύσσει τέτοιες μεταβολές αποδίδεται στην πλαστικότητα που διαθέτει, στην ικανότητά του δηλαδή να αλλάζει τη δομή των διαφόρων εγκεφαλικών κέντρων και των εκατομμυρίων νευρικών διασυνδέσεων που διαθέτει. Οι διαπιστώσεις αυτές των επιστημόνων προσφέρει μια πιθανή ερμηνεία του μηχανισμού με τον οποίο εκδηλώνεται η βία. Υποστηρίζεται πως τα αίτια των ανατομικών αυτών μεταβολών είναι αποτέλεσμα της επίδρασης

των συναισθημάτων και παρορμήσεων, όπως αυτά αποκτώνται από την εμπειρία και το ένστικτο που διαθέτει το κάθε άτομο (όπως αναφέρθηκε παραπάνω). Άρα όποια και να είναι η αφορμή της βίας, αυτή εκδηλώνεται μόνο από άτομα των οποίων οι δομές των εγκεφαλικών κέντρων και των διασυνδέσεών τους έχουν παρεκκλίνει από το φυσιολογικό κάτω από την χρόνια επίδραση των αντικοινωνικών συναισθημάτων τους. Αποτέλεσμα αυτών των ανατομικών διαφορών είναι η ροπή των ατόμων αυτών προς το κακό, το οποίο θα εκδηλωθεί σε μια δεδομένη στιγμή.

Οι μορφές της βίας είναι πολλές και τις ταξινομούμε ανάλογα με το μέγεθός της, την ηλικία που συμβαίνει, τους τομείς των δραστηριοτήτων του ανθρώπου, τον τόπο της εκδήλωσής της κ.ο.κ. Έτσι μπορεί η βία να εκδηλώνεται ως απλή απειλή, συμπλοκή, απαγωγή, παιδερασία, ληστεία, εκβιασμός, βιασμός, *ξυλοδαρμός* (χειροδικία με σωματικό τραύμα) και φόνος. Υπάρχει η παιδική, η εφηβική και η οπαδική βία. Διακρίνεται επίσης σε Σωματική, Λεκτική, Ψυχολογική, *Σεξουαλική*, *Θρησκευτική*, *Πολιτική* και *Καλλιτεχνική* βία. Στις μέρες μας παρουσιάζουν μεγάλη έξαρση η ενδοοικογενειακή βία, (που εκδηλώνεται με πολλές μορφές, από τη λεκτική βία ως την γυναικοκτονία) και η εφηβική βία. Λέχθηκε πως γι' αυτό έπαιξε ρόλο η καραντίνα μετά την πανδημία της νόσου Covid-19 με τον υποχρεωτικό εγκλεισμό των ανθρώπων στα σπίτια τους και την κοινωνική αποστασιοποίησή τους. Αυτά, λένε, επέτειναν ή δημιούργησαν αδιέξοδα στα θύματα και τους θύτες. Δεν υπάρχει ομοφωνία των επιστημόνων σε αυτήν την άποψη. Δεν έγιναν, λένε, ξαφνικά κάποιοι βίαιοι, τα βίαια ένστικτα προϋπήρχαν μέσα τους.

Κάποιο ρόλο για την εκδήλωση της βίας και ιδιαίτερα της παιδικής ή της ενδοοικογενειακής βίας, ίσως να παίζει ρόλο και ο μιμητισμός και η εξοικείωση με τη βία. Τα παιδιά σήμερα παρακολουθώντας ανεμπόδιστα στην τηλεόραση έργα με βίαια επεισόδια, (μαχαιρώματα και σκοτωμούς) και παίζοντας με πολεμικά παιχνίδια, (που με καμάρι αγοράζουν για τα άρρενα παιδιά οι γονείς τους), μιμούνται και εξοικειώνονται με τη βία. Χαίρονται και ικανοποιούνται, όταν στο παιχνίδι τους εξουδετερώνουν ή σκοτώνουν τον αντίπαλο και πιθανόν αισθάνονται το ίδιο όταν αργότερα κακοποιούν έναν συνομήλικό τους που πιθανόν δεν τον αναγνωρίζουν ως συνάνθρωπό τους, αλλά ως ένα λούτρινο αρκουδάκι.

Στην ενδοοικογενειακή βία η εξοικείωση με τη βία μπορεί να προέρχεται από την εξάσκηση κάποιου είδους βίας που δέχτηκαν οι δράστες στην διάρκεια της παιδικής τους ηλικίας. Η μορφή της βίας αυτής μπορεί να μην ήταν υποχρεωτικά σωματική, αλλά να ήταν λεκτική ή ψυχολογική από απαξίωση, υποτίμηση ικανοτήτων, παραμέληση ή εγκατάλειψη του μικρού

παιδιού. Η ενδοοικογενειακή βία μπορεί να προκύπτει από διαταραχή της προσωπικότητας του δράστη που διαπνέεται από αντικοινωνικά συναισθήματα, έχει ψυχοπαθολογικές παθήσεις ή πάσχει από ψύχωση, κατά την οποία αυτός δεν αντιλαμβάνεται την πραγματικότητα. Στις τελευταίες αυτές περιπτώσεις συχνά υπάρχουν ενδείξεις της ύπαρξής τους στον θύτη, αλλά η κοινωνία δεν τις ανακαλύπτει έγκαιρα επειδή τα όργανά της αδιαφορούν ή δεν τις αξιολογούν σωστά.

Η εφηβική βία έχει γίνει μάλιστα για τη σημερινή κοινωνία μας. Ομάδες μαθητών η μεμονωμένοι μαθητές επιτίθενται εναντίον άλλων μαθητών και τους κακοποιούν με ποικίλους τρόπους. Δεν αρκούνται όμως μόνο στην κακοποίηση θέλουν και επιδιώκουν το κατόρθωμά τους (ως κατόρθωμά το αισθάνονται) να γίνει γνωστό σε συμμαθητές, φίλους, γνωστούς και άγνωστους. Για αυτόν το σκοπό καταφεύγουν στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, όπου και αναρτούν το γεγονός στο Facebook, το Twitter, το Youtube, κλπ με σκοπό αυτό να γίνει γνωστό σε όσο το δυνατόν περισσότερους. Με αυτούς τους μοντέρνους τρόπους επιτυγχάνεται αφ' ενός μεν η ταπείνωση και ο εξευτελισμός του θύματος,, αφ' ετέρου δε η προβολή του θύτη. Συχνά τα προβαλλόμενα φιλμ και φωτογραφίες που προβάλλονται κατ' αυτόν τον τρόπο είναι ψεύτικα κατασκευάσματα (με τη βοήθεια και της τεχνητής νοημοσύνης). Το σύνολο αυτό των πράξεών τους τους γοητεύει και γι' αυτό αδιαφορούν ακόμα και για την τιμωρία τους. Δεν θα έπρεπε να μπει κάποτε κάποιος φραγμός σε όλα αυτά, κάποιοι κανόνες που να απαγορεύουν την κοινοποίηση τέτοιων epαίσχυντων και τοξικών δημοσιεύσεων δια μέσου των μέσων κοινωνικής δικτύωσης! Η μεγάλη διάδοση της εφηβικής βίας πιθανόν να οφείλεται και στον έμφυτο μιμητισμό που υπάρχει στον άνθρωπο που τον παρασύρει να μιμείται γεγονότα και πράξεις των άλλων. Αφού ο συμμαθητής μου μπόρεσε π.χ. και κακοποίησε τον αντίζήλο του, γιατί να μην κάνω και εγώ το ίδιο, μπορεί εύκολα να σκεφθεί ο ανώριμος μαθητής. Η λεγόμενη οπαδική βία ξεκινάει τάχα από την υπερβολική αγάπη ενός φανατικού οπαδού προς την ομάδα του και τον οδηγεί να προβεί στην κακοποίηση οπαδού μιας αντιπάλου ομάδας με κίνητρο να φανεί η υπεροχή του ίδιου έναντι του αντιπάλου του δια αυτού και της ομάδας έναντι της ομάδας του αντιπάλου του. Στην περίπτωση αυτή οπωσδήποτε παίζει ρόλο και η επίδραση που ασκεί στο άγουρο μυαλό των νεαρών φιλάθλων η ποδηγέτηση αυτών από τους ηγέτες της ομάδας τους που τους θέλουν πειθήνια όργανά τους, ώστε να πετυχαίνουν δικά τους συμφέροντα. Δεν έχει μικρότερη ευθύνη και ο αθλητικός τύπος, που με τα τεράστια πρωτοσέλιδα και τα έξαλα συνθήματά του εξάπτει τη φαντασία των φιλάθλων και τονώνει το

ηθικό τους μονομερώς υπέρ της ομάδος τους.

Ο Πετροπόλεμος ήταν μια μορφή βίας η αιτιολογία της οποίας μοιάζει με εκείνη της εφηβικής βίας. Είχε εμφανισθεί στα μέσα του 19ου αιώνα, διήρκησε έως τα μέσα του 20ού και είχε ξαπλωθεί σε όλες σχεδόν τις πόλεις και τα χωριά της πατρίδας μας. Η αιτιολογία του πετροπόλεμου αρχικά αποδόθηκε στην ανάγκη των νέων να αναπτύξουν και να εκδηλώσουν την αγωνιστική τους διάθεση και συγχρόνως να νιώσουν τη χαρά της νίκης και της υπεροχής τους έναντι των αντιπάλων. Επιπλέον ήταν ένα μέσον εκτόνωσης που οι νέοι εκείνης της εποχής δεν είχαν άλλες ευκαιρίες να την αισθανθούν. Αυτές οι δικαιολογίες ήταν τότε αποδεκτές, αφού το κράτος μας ήταν νεοσύστατο και πολλές περιοχές της χώρας μας βρισκόνταν σε εμπόλεμη κατάσταση ή ζούσαν ακόμα κάτω από τον τούρκικο ζυγό. Με άλλα λόγια ήθελαν τους νέους ετοιμοπόλεμους. Τι ήταν όμως αυτό που ένωνε τα παιδιά μιας συνοικίας ή γειτονιάς και εμφυσούσε στις ψυχές τους μίσος εναντίον των παιδιών μια άλλης περιοχής της ίδιας πόλης ή του ίδιου χωριού; Δεν ήταν κάποια εσωτερική ανάγκη που τους ωθούσε να αποδείξουν την ανωτερότητά τους έναντι των άλλων στην περίπτωση κατανίκησης αυτών; Πώς ξεκινούσε η όλη διαδικασία; Δεν σήμαινε την ύπαρξη άγριων παρορμήσεων στο μυαλό τους; Ούτε οι θόρυβοι ούτε οι φασαρίες ούτε και οι τραυματισμοί εμπόδισαν να συνεχίζεται ο πετροπόλεμος για πολλά χρόνια. Οι αρχές στην αρχή τον θεώρησαν ως ένα διασκεδαστικό παιχνίδι και από τον τύπο περιγραφόταν ως «αθλητική παιδιά». Στη συνέχεια όμως ο πετροπόλεμος έγινε ένας καθημερινός βραχνάς για τις αρχές, οι οποίες αδυνατούσαν να τον σταματήσουν αν και λάμβαναν χώρα πολύ σοβαρές συμπλοκές, με τη χρήση τελικά και όπλων και πρόκληση σοβαρών τραυματισμών. Τα σοβαρά αυτά επεισόδια συνέβαιναν συχνότερα, όταν τον πετροπόλεμο τον υποκινούσαν και τον κατηύθυναν ομάδες ατόμων του πληθυσμού με διαφορετικά συμφέροντα και διαφορετικές ιδεολογίες. Τελικά ο πετροπόλεμος καταργήθηκε με νόμο του ελληνικού κράτους γύρω στα 1960.

Οι γυναικοκτονίες και οι δολοφονίες μεταξύ πλησιέστερων συγγενών που έχουν επίσης και αυτές αυξηθεί κατά τα τελευταία χρόνια, συμβαίνουν κάτω από την επήρεια των ψυχολογικών διεργασιών που υπάρχουν στο μυαλό του θύτη, το οποίο με την προσθήκη κάποιων αφορμών θολώνει περισσότερο. Οι αφορμές μπορεί να είναι η μοιχεία, η παθολογική ζήλια, η ερωτική αντιζηλία, η διαφορετική αντίληψη και ερμηνεία γεγονότων, η ασυνεννοησία κλπ, χωρίς να αποκλείονται, ως αφορμές και οι οικονομικές και κληρονομικές διαφορές. Αλλά χωρίς το ψυχολογικό υπόστρωμα δεν εξηγείται εύκολα ένας φόνος ακόμα και στην περίπτωση που οι αιτίες είναι πολλές, σοβαρές, και επαναλαμβανόμενες. Ακόμα και η φτώχεια, η στέρηση, η ανέχεια και η οποιασδήποτε μορφής ανάγκη δεν θα αναγκάσουν έναν λογικό άνθρωπο να φτάσει στο έγκλημα. Αυτός θα προσπαθήσει να λύσει το πρόβλημά του με άλλους υγιείς τρόπους δράσης ή θα προτιμήσει ακόμα και να ζει στη φτώχεια του, παρά να εκτεθεί με προσφυγή στη βία.

Στην εποχή μας, εποχή της υπερκατανάλωσης και της ευνοϊκής εξέλιξης της τεχνολογίας και του πολιτισμού, οι καταστροφικές τάσεις του ατόμου αυξήθηκαν αντί να μειωθούν. Αυτό δικαιολογείται από τον παραγκωνισμό της πνευματικής διάστασης της ζωής από τον άνθρωπο και της δημιουργίας ψεύτικων αναγκών για περισσότερα υλικά αγαθά, τα οποία δεν είναι απαραίτητα για να ζήσει. Δημιουργείται δηλαδή μια τεχνητή έλλειψη αγαθών, η οποία παρασύρει τον άνθρωπο σε έναν αγχώδη και κοπιαστικό καθημερινό αγώνα για να τα αποκτήσει. Κάτω από τέτοιες συνθήκες είναι δυνατόν κάποιος να προσφύγει και σε άνομα μέσα για την εξασφάλισή τους. Αυτή η τεχνητή έλλειψη αγαθών είναι η αιτία της ανάπτυξης της ηθικής βίας πέραν της οικονομικής κρίσης. Στο πλαίσιο αυτό μπαίνει και η δικαιολογία της κρατικής βίας και των πολέμων. Σκοπός μιας επιτιθέμενης χώρας δεν είναι να κατακτήσει τα εδάφη, να λεηλατήσει τα υλικά αγαθά και να εκμεταλλευτεί τους πιθανότατα φτωχούς κατοίκους μιας άλλης χώρας συχνά πιο φτωχής και πιο αδύναμης από αυτήν;

ΤΙΜΗΤΙΚΗ ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΣΤΟΝ κ. ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΣΤΡΑΤΗ

Ο κ. Απόστολος Στρατής, με καταγωγή από την Κασσάνδρα, μέλος του Δ.Σ. του Παγχαλκιδικού για 4 χρόνια (2022-2025) και από 25/1/2026 πρόεδρος της Εξελεγκτικής επιτροπής του Συλλόγου, τιμήθηκε από τον Πολιτιστικό Σύλλογο Πευκοχωρίου στο φεστιβάλ χορωδιών που έγινε το Σάββατο 28/3 στο ξενοδοχείο Μιράτζιο στην Κασσάνδρα, για την συγγραφική προσφορά του σχετικά με την Ιστορία της Κασσάνδρας. Το Δ.Σ. του Παγχαλκιδικού εκφράζει τα θερμά του συγχαρητήρια στον κ. Στρατή. Σημειώνουμε ότι στο φεστιβάλ έλαβε μέρος και η χορωδία του Παγχαλκιδικού.

ΘΡΑΚΙΚΟ ΙΕΡΟ ΣΤΟΝ ΠΟΛΥΓΥΡΟ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ

ΨΑΘΑ ΜΑΡΙΑ

Αρχαιολόγος

Στην εγγύς περιοχή του Πολυγύρου, μόλις 2 χιλιόμετρα μακριά από τον αστικό ιστό, εντοπίζουμε ένα θρακικό ιερό στην κορυφή βραχώδους λόφου. Ο λόφος αυτός, βρίσκεται στην νότια όχθη του Πολυγυρινού Λάκκου και αναπτύσσεται κάθετα προς αυτήν. Το νοτιοανατολικό του άκρο, είναι γνωστό με την ονομασία “Νταμάρια”, λόγω της εκμετάλλευσής του ως λατομείο στο πρόσφατο παρελθόν. Για τις ανάγκες αυτού του άρθρου, θα χρησιμοποιήσω την ίδια ονομασία για να χαρακτηρίσω και ολόκληρο τον λόφο.

Όπως και οι περισσότερες αρχαιολογικές θέσεις του Πολυγύρου, το Νταμάρια δεν έχει ανασκαφεί από την Αρχαιολογική Υπηρεσία. Μάλιστα, στον άμεσο περιβάλλοντα χώρο, υπάρχουν σοβαρές ενδείξεις για αρχαιοκαπηλική δραστηριότητα. Η ανάβαση στον λόφο ήταν αρκετά εύκολη, καθώς το πετρώδες έδαφος διατηρεί την βλάστηση χαμηλή. Δεν ήταν λίγες οι φορές, που κατά την διάρκεια της πεζοπορίας μας, ο πατέρας μου και εγώ, σταματήσαμε για να θαυμάσουμε την θέα από το σημείο που βρισκόμασταν. Είναι αδιαμφισβήτητο ότι ο λόφος προσφέρει καλή ορατότητα προς όλες τις κατευθύνσεις. Έτσι, όσοι ανέβαιναν πάνω σε αυτόν κατά την διάρκεια της προϊστορίας, είναι σχεδόν βέβαιο πως είχαν οπτική επαφή με άλλες αρχαιολογικές θέσεις.

Η κορυφή του λόφου είναι εκτεθειμένη στις δυσχερείς καιρικές συνθήκες, κάτι που γίνεται αμέσως αντιληπτό. Ένας σκούφος και ζεστά ρούχα, μάς ήταν απαραίτητα τον μήνα Μάρτιο, κατά την διάρκεια της επίσκεψής μας. Περιπατώντας, παρατηρήσαμε ότι ένα μεγάλο ποσοστό των βράχων φέρει πλήθος βραχογραφημάτων, αλλά και άλλες, διαφορετικού τύπου λαξεύσεις. Πιο συγκεκριμένα, διακρίναμε οπές, αύλακες, σχισμές, κόγχες, αβαθείς κοιλότητες (εικ. 1), καθώς και διάφορους συνδιασμούς όλων αυτών. Παρόμοιες αύλακες και κοιλότητες (ή αλλιώς λεκάνες) συναντήσαμε τυχαία στην χερσόνησο της Σιθωνίας, στους βράχους δίπλα από το εξωκκλήσι του Αποστόλου Παύλου, κατόπιν υποδείξεως του αρχαιολόγου Θανάση Μάντσιοι. Βέβαια, τέτοιου είδους λαξεύσεις δεν απαντώνται μόνο στην Χαλκιδική, αλλά και σε άλλες περιοχές όπου κατοικούσαν Θράκες¹, ήδη από

τους προϊστορικούς χρόνους.

Αξίζει να σημειωθεί, ότι σε αρκετές από τις λαξεύσεις, εμφανή είναι τα ίχνη των εργαλείων που χρησιμοποιήθηκαν για την δημιουργία τους. Στις σχισμές και στις κόγχες για παράδειγμα (εικ. 2γ, δ), φαίνεται να χρησιμοποιήθηκε σμίλη (διάφοροι τύποι), ενώ σε ορισμένες οπές κάποιο είδος τρυπάνου ή/και βελονιού. Είναι γεγονός ότι τα ίχνη αυτά, όχι μόνο μάς πληροφορούν για την τεχνογνωσία που κατείχαν οι άνθρωποι της συγκεκριμένης κοινότητας, αλλά και μάς βοηθούν να αποφύγουμε τον κίνδυνο που ενέχουν τα υπαίθρια ιερά, δηλαδή να εκλάβουμε έναν φυσικό σχηματισμό ως αποτέλεσμα ανθρωπογενούς δραστηριότητας.

Όσον αφορά την χρήση των λαξεύσεων, μπορούν να διατυπωθούν πολλές απόψεις. Οι μαρτυρίες των ντόπιων κατοίκων του Πολυγύρου για την ύπαρξη ανθρωπίνων οστών στην ίδια θέση, οδηγούν στην υπόθεση ότι η πιο πιθανή τους χρήση ήταν για προσφορές προς τους νεκρούς (αιματηρές² ή/και αναίμακτες). Στην ανασκαφή του Κούκου Συκιάς το 1990, η Carington-Smith και η Βοκοτοπούλου προχώρησαν στην ανακάλυψη μιας “γούρνας με αυλάκι” (ΑΕΜΘ 4, σσ. 439-454). Η

γούρνα³ αυτή, βρέθηκε στο νότιο τμήμα της Τομής 21, λαξευμένη πάνω σε έναν μεγάλο στρογγυλό βράχο. Μάλιστα, το αυλάκι της γούρνας, όπως φαίνεται και στα σχέδια της ανασκαφής, καταλήγει στον τάφο (πίθο) 87. Η χρήση της γούρνας παραμένει άγνωστη, σύμφωνα με τις ανασκαφείς της θέσης. Ωστόσο, κατά την δική μου άποψη, θεωρώ πως προοριζόταν για χοές προς τον νεκρό του τάφου 87, γεγονός που επιβεβαιώνεται από τον προσανατολισμό και την κλήση του αυλακιού. Συνεπώς, αντίστοιχες λαξεύσεις στο Νταμάρια δεχόντουσαν χοές.

Οι χοές μπορούσαν να ήταν νερό ή οποιοδήποτε προϊόν σε υγρή μορφή, όπως γάλα (συνήθως αναμειγμένο με μέλι), κρασί και λάδι. Αναφορά σε χοές γίνεται και στην Οδύσεια (Οδ. κ 517-520). Ένα μεγάλο ερώτημα είναι αν όλοι οι τύποι λαξεύσεων δεχόντουσαν τα ίδια προϊόντα. Η ύπαρξη επαναλαμβανόμενων μοτίβων (σύνολα λαξεύσεων), μπορεί να οδηγήσει στο συμπέρασμα ότι κάθε τύπος λάξευσης, ανάλογα με τα χαρακτηριστικά του (π.χ. χωρητικότητα), δεχόταν ως προσφορά ένα διαφορετικό προϊόν. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί το

Εικόνα 1. α) οπή, β) αύλακες, γ) κόγχη, δ) αβαθής κοιλότητα (με ένα λεπτόκοκκο καφέ-γκρίζο ίζημα στο εσωτερικό της), ε) σχισμή.

επαναλαμβανόμενο σύνολο “σχισμή-κόγχη” (λαξευμένες η μία δίπλα στην άλλη) (εικ. 2β). Και οι δύο λαξεύσεις φέρουν αύλακα για χοές και κατά πάσα πιθανότητα φτιάχθηκαν την ίδια χρονική στιγμή. Η διαφοροποίησή τους στον τύπο, ίσως συμβολίζει και κάτι, όχι εύκολα αναγνώσιμο (π.χ. ιδεολογία).

Μία λάξευση η οποία εκτός από πρακτική χρήση είχε και συμβολικό χαρακτήρα, είναι εκείνη των “ματιών” (εικ. 2α). Τα “μάτια” ήταν ένα γνωστό σύμβολο μεταξύ των Θρακών, οι οποίοι πίστευαν πως λειτουργούσε αποτροπαϊκά. Αν ανατρέξουμε σε ευρήματα υστερότερων χρόνων, θα δούμε ότι τα χρησιμοποιούσαν ως σύμβολο πάνω σε κεραμικά σκεύη και διάφορα μέρη της πολεμικής τους εξάρτυσης. Ωστόσο, στην συγκεκριμένη περίπτωση, το επαναλαμβανόμενο σύνολο των “ματιών” δεν θυμίζει τα μάτια ζωντανού ανθρώπου, αλλά μιμείται τις κόγχες του ανθρώπινου κρανίου, ενισχύοντας την υπόθεση της χρήσης των λαξεύσεων για χοές προς τους νεκρούς.

Από το Νταμάρι δεν θα μπορούσε να απουσιάζει το πολυπληθέστερο αρχαιολογικό εύρημα μίας θέσης, που δεν είναι τίποτε άλλο παρά από την κεραμική. Σε διάφορα σημεία του λόφου εντόπισα επιφανειακά δεκάδες όστρακα σπασμένων αγγείων, τα οποία και φωτογράφησα (εικ. 2ε). Οι διαστάσεις τους και η ποιότητα του πηλού τους ποικίλουν. Πρόκειται για άβαφη εγχώρια κεραμική, χειροποίητη και τροχήλατη.

Τα όστρακα της χειροποίητης κεραμικής υπερτερούν αριθμητικά των οστράκων της τροχήλατης. Προέρχονται από αγγεία με χοντρά τοιχώματα, τα οποία είτε χρησιμοποιήθηκαν ως δοχεία (π.χ. μεταφοράς προϊόντων) είτε δέχτηκαν στο εσωτερικό τους το σώμα κάποιου νεκρού (πιθοταφές ή εγχυτρισμοί). Η τροχήλατη κεραμική από την άλλη, αφορά αγγεία μικρότερου μεγέθους, μεταφοράς υγρών και στερεών. Να σημειωθεί ότι πολλά από εκείνα τα όστρακα της χειροποίητης κεραμικής που βρίσκονται πάνω ή κοντά στους βράχους, μοιάζουν να έχουν σπάσει και εναποθετηθεί εκεί συνειδητά από τα μέλη της κοινότητας, ίσως στα πλαίσια κάποιου τελετουργικού.

Σχετικά με την ταφική χρήση της θέσης, όπως προαναφέρθηκε, υπάρχουν μαρτυρίες για την εύρεση ανθρώπινων οστών, τα οποία προέρχονται από μεμονωμένες ή ομαδικές ταφές. Είναι άγνωστο αν οι ομαδικές ταφές στον αύλειο χώρο του εξωκκλησίου της Αγίας Παρασκευής, περίπου 110 μέτρα μακριά

από το Νταμάρι, αποτελούσαν συνέχεια του ίδιου νεκροταφείου. Ο Ιωακείμ Παπάγγελος στο περιοδικό “Πολύγυρος” (τεύχος 83, σσ. 6, 7) αναφέρει την ύπαρξη νεκροταφείου κοντά στο εξωκκλήσι, αλλά δεν προχωρά στην χρονολόγησή του. Εκείνη η αναφορά όμως, που σχετίζεται άμεσα με το Νταμάρι, προέρχεται από τις μαρτυρίες γυναικών που δραστηριοποιήθηκαν στην περιοχή, επιβλέποντας τις εργασίες λατόμευσης στον φυσικό βράχο. Κατά την διάρκεια αυτών των εργασιών (δεκαετία του '60), οι εργάτες προχώρησαν στην ανακάλυψη οστών που είχαν διασκορπιστεί στον χώρο. Όταν αναγνωρίστηκαν ως ανθρώπινα, οι γυναίκες τα συνέλεξαν και στην συνέχεια τα έθαψαν ξανά, σε κοντινή απόσταση από το σημείο εύρεσης. Οι ταφές ήταν πιθανόν ακτέριστες και ανήκαν σε ανθρώπους ρωμαλέους, ίσως αφηρωισμένους προγόνους κάποιας παλαιότερης εποχής.

Συμπεραίνεται λοιπόν, ότι το ιερό αποτελούσε ταυτόχρονα και νεκροταφείο. Τα όρια ωστόσο, μεταξύ ταφικού και θρησκευτικού τελετουργικού ήταν μάλλον δυσδιάκριτα.

Η αρχή χρήσης της θέσης τοποθετείται με μεγάλη επιφύλαξη στο μεταίχμιο της Τελικής Νεολιθικής Περιόδου και της Πρώιμης Εποχής του Χαλκού. Αυτό προκύπτει από την υπόθεση πως οι σμίλες που χρησιμοποιήθηκαν για τις λαξεύσεις ήταν μεταλλικές και όχι λίθινες. Η πρώιμη παρουσία της μεταλλουργίας

στα Βαλκάνια γενικότερα και στην Βόρεια Ελλάδα ειδικότερα δεν είναι κάτι το πρωτόγνωρο. Τρανή απόδειξη αποτελεί ο “θησαυρός των Πετραλώνων”, δηλαδή ένα σύνολο μεταλλικών σμιλών και πελέκεων, που χρονολογείται στην Πρώιμη Εποχή του Χαλκού από τους Δ. Γραμμένου, Ι. Τζαχίλη και Ε. Μάγκου (Αρχαιολογική Εφημερίς, 1994, σσ. 75-116). Βέβαια, η παρόμοια θέση (πλάτωμα) στην περιοχή του εξωκκλησίου του Αποστόλου Παύλου, 10 χλμ. μακριά από την Νικήτη, χρονολογείται νωρίτερα, στην Νεώτερη Νεολιθική περίοδο, από τον Αγγελο Σμάγα, βάσει των λίθινων πελέκεων και των απολεπισμάτων πυριτολιθικών εργαλείων που βρήκε εκεί (Προϊστορικά Χρόνια στη Σιθωνία, 2000, σ. 72).

Η θέση δίπλα από το εξωκκλήσι του Αποστόλου Παύλου εμφανίζει κάποια κοινά χαρακτηριστικά με το Νταμάρι, που ίσως δεν είναι καθόλου τυχαία. Πρώτο κοινό χαρακτηριστικό είναι οι φυσικοί βράχοι, δεύτερο η ύπαρξη πηγών νερού (συνήθως μικροί χείμματοι) σε κοντινή απόσταση και τρίτο η ύπαρξη χριστιανικού ναού πλησίον

Εικόνα 2. α) σύνολο κογχών, β) σχισμή και κόγχη με αύλακες, γ) σχισμές με εμφανή τα ίχνη της σμίλης, δ) τα κάθετα και ιδιαίτερα κυρτά ίχνη της σμίλης (η ίδια φωτογραφία σε μεγέθυνση), ε) κεραμική ανάμεσα στους βράχους.

της θέσης. Ο ναός της Αγίας Παρασκευής και ο ναός του Αποστόλου Παύλου (Παπάγγελος, Παγχαλκιδικός Λόγος, τεύχος 15, σσ. 7, 8) είναι κτισμένοι στην θέση παλαιοχριστιανικών ναών. Δεν γνωρίζουμε όμως, αν κάποτε στο ίδιο σημείο υπήρχε κάποιος προϊστορικός/ αρχαίος βωμός ή κτίσμα. Επομένως, μπορεί κάποιος να υποθέσει ότι οι προϊστορικοί κάτοικοι του Πολυγύρου και της Σιθωνίας επέλεξαν τις τοποθεσίες εκείνες που πληρούσαν συγκεκριμένες προϋποθέσεις (ύπαρξη βραχώδους αναγλύφου και τουλάχιστον μίας πηγής νερού).

Συνοψίζοντας, το Νταμάρι ήταν ένα θρακικό υπαίθριο ιερό και νεκροταφείο στην κορυφή βραχώδους λόφου, του οποίου η αρχή χρήσης τοποθετείται στο μεταίχμιο της Τελικής Νεολιθικής περιόδου και της Πρώιμης Εποχής του Χαλκού. Κρίνοντας από την τροχήλατη κεραμική, η χρήση του συνεχίστηκε και κατά την υπόλοιπη Εποχή του Χαλκού, ίσως και την Πρώιμη Εποχή του Σιδήρου. Ο οικισμός ή οικισμοί στους οποίους πιθανόν να ανήκε, δεν έχουν εντοπιστεί ακόμα. Βέβαια, στην ίδια περιοχή έχουν βρεθεί λίθινα θεμέλια κτισμάτων τετράγωνης και ορθογώνιας κάτοψης, όμως η χρονολόγηση που έχει προταθεί από τον Ιωακείμ Παπάγγελο, βάσει της κεραμικής, αφορά τους βυζαντινούς χρόνους.

Οι κάτοικοι του προϊστορικού Πολυγύρου, πιθανότατα συγγενικό φύλο των Σιθώνων, φαίνεται να είχαν βασικές ή ακόμη και εξειδικευμένες γνώσεις κεραμικής, μεταλλουργίας, λιθοξοΐας, ίσως και ξυλουργικής. Ασχολούνταν με δραστηριότητες όπως η γεωργία και η κτηνοτροφία, και έδειχναν σεβασμό προς τους νεκρούς και τους προγόνους τους. Τυχόν προσφορές προς τους αγαπημένους τους, ίσως υποδεικνύουν την ελπίδα για την συνέχιση της ζωής μετά τον θάνατο. Η θέση είναι αρκετά εύαλωτη και μπορεί να καταστραφεί από αρχαιοκάπηλους

και χρυσοθήρες, οι οποίοι συχνά θεωρούν λανθασμένα τις λαξεύσεις ως σημάδια θησαυρών. Ωστόσο, πήρα την απόφαση να την δημοσιεύσω, ελπίζοντας πως κύριο μέλημα κάθε ανθρώπου είναι η διαφύλαξη του εξωκκλησίου δίπλα και η προστασία των ανθρωπίνων οστών.

1. Οι Θράκες ήταν από τους πρώτους κατοίκους της Χαλκιδικής. Σύμφωνα με τον πατέρα Αθανάσιο Μητιληναίο (Χριστιανική Κοσμολογία-Ανθρωπολογία, Γένεσις, ομιλία 22-01-1979), γενάρχη των Θρακών θεωρείται πως είναι ο αναφερόμενος στην Παλαιά Διαθήκη “Θείρας” (Γένεσις, κεφ. Γ', 1-5). Ο Θείρας ήταν εγγονός του Νώε, υιός του Ιάφεθ και αδερφός του Ιωβάν (γενάρχη των Ελλήνων και των Κυπρίων). Ίσως το όνομα “Τήρης” που έφεραν συχνά οι Θράκες βασιλείς στην αρχαιότητα (ΘΟΥΚ. ΙΙ 29.2 – 29.3), αποτελεί παραλλαγή του “Θείρας”. Η αναφορά αυτή της Παλαιάς Διαθήκης καταρρίπτει οποιονδήποτε ψευδή και πολιτικά υποκινούμενο ισχυρισμό ή θεωρία για την καταγωγή των Θρακών (π.χ. πανσλαβισμό, παντουρκισμό).

2. Στην θέση εντοπίσαμε επιφανειακά λίγα ζωϊκά οστά, τα οποία όμως ήταν σε κακή κατάσταση και, κοιτάζοντάς τα από μακριά, δεν μπόρεσα να προσδιορίσω το ζώο στο οποίο πιθανόν να ανήκαν. Παλαιότερα στην ίδια περιοχή υπήρχαν αιγοπρόβατα.

3. Επειδή δεν έχει οριστεί μία κοινή ορολογία από την επιστημονική κοινότητα, πολλές φορές, οι μελετητές οδηγούνται στην επιλογή διαφορετικών όρων, που όμως χαρακτηρίζουν τον ίδιο τύπο λάξευσης. Επέλεξα τον όρο “αβαθής κοιλότητα” αντί του όρου “γούρνα” και “αύλακα” αντί του όρου “αυλάκι”. Ωστόσο, σεβάστηκε την επιλογή των ανασκαφέων και χρησιμοποίησα την δική τους ορολογία για να περιγράψω τα ευρήματα του Κούκου Συκιάς.

ΜΝΗΜΕΣ ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΕΧΝΗ

Εικαστική έκθεση διοργάνωσε ο Σύλλογος Εικαστικών Τεχνών Β Χαλκιδικής στην αίθουσα συνεδριάσεων της Περιφέρειας (Νομαρχίας). Μια έκθεση με θέμα : “ΜΝΗΜΕΣ” με την συμμετοχή 19 καλλιτεχνών και μαθητών του Σ.τ.Ε.Π. Β. Χαλκιδικής. Η επιμέλεια της έκθεσης ήταν της κ. Σόνιας Καζλάρη.

Τα έργα δημιουργήθηκαν σταδιακά εδώ κι ένα χρόνο κι εμπλουτίζονται συνεχώς από έργα σε καμβά με διάφορες τεχνολογίες.

Πίνακες ζωγραφικής που παραπέμπουν στο παρελθόν, σε μνήμες από τα παιδικά τους χρόνια από τα χωριά τους της ορεινής Χαλκιδικής, την γειτονιά που έζησαν, τις παραδόσεις την λαογραφία.

Οι καλλιτέχνες με πολύμορφες συνθέσεις που αντανακλούν την δυναμική και τις αντιθέσεις της εποχής μας και τις μνήμες από το παρελθόν.

Οι εικαστικές συνθέσεις λειτουργούν διαχρονικά, ως σύμβολα αναζήτησης, περιπλάνησης και ανακαλύψεων.

Διευρύνοντας η ύλη των έργων της έκθεσης μετατρέπεται σε πεδίο

σκέψης, όπου επαναπροσδιορίζεται η ιστορία, οι θρύλοι, οι παραδόσεις δημιουργώντας νέες μνήμες.

Οι θύμησης ξυπνούν, από την λήθη, αναμοχλεύοντας συναισθήματα... ο πόλεμος η προσφυγιά, η μετανάστευση, αποτυπώνονται στον καμβά. Η ομάδα των καλλιτεχνών εμπνέεται από την ελευθερία της τέχνης, με τα χρώματα τους επιζητούν να προσεγγίσουν το θεατή να νιώσει, να θυμηθεί, να συγκρίνει, να αναπολήσει, να αισθανθεί, μέσα από τους πίνακες ζωγραφικής να προβληματιστεί.

Η έκθεση λειτούργησε το τριήμερο από 16/5-18/5/2026 παράλληλα με τις εκδηλώσεις για την έναρξης της επανάστασης της Χαλκιδικής το 1821.

Το Δ.Σ. του Παγχαλκιδικού συγχαίρει τον Σύλλογο Τεχνών Εικαστικών Πολιτισμού Β. Χαλκιδικής για την σημαντική αυτή πρωτοβουλία και την Περιφερειακή ενότητα Χαλκιδικής για την παραχώρηση της αίθουσας.

ΠΗΓΗ.ΕΡΓΟΧΑΛΚΙΔΙΚΗ

Η ΚΥΡΙΑ

ΑΓΓΕΛΟΣ Φ. ΜΑΝΤΣΙΟΣ

Υπομηχανικός

Εμείς, στο χωριό μας, στη Νικήτη, εκείνα τα χρόνια, τις γυναίκες τις αποκαλούσαμε μόνο με τα μικρά τους ονόματα και το άρθρο. Έτσι απλά, χωρίς καμιά ιδιαίτερη προσθήκη, χωρίς κοσμητικά επίθετα και προσδιορισμούς:

Η Ζωγράφω, η Διαλεχτή, η Γραμμένη, η Περιστέρα, η Ανδρομάχη, η Κλεονίκη, η Λευκοθέα, η Αμαλία, η Ανθίτσα...

Όταν τις καλούσαμε - προσφωνούσαμε, τότε προτάσσαμε του ονόματός τους... το «μαρή»:

Μαρή Μαρίγια, μαρή Μαρούδα, μαρή Καλούδα, μαρή Λεμονιά...

Αργότερα, σε όλως εξαιρετικές περιπτώσεις, προτάσσαμε του ονόματος το «κυρά»: Κυρά Σουλτάνα, κυρά Μαρίκα, κυρά Μαριόνκα, κυρά Χριστοδουλιά, ...

Κυρίες, τις γυναίκες στο χωριό μας, δεν τις αποκαλούσαμε τότες. Όχι γιατί δεν είχαμε, ή γιατί δεν το άξιζαν. Όχι. Και είχαμε, και καλές και άξιες και κυρίες ήταν. Το αποφεύγαμε όμως, δεν το 'χαμε σε καλό. Μη μας πουν κιόλας ότι μιλάμε και «πολιτικά», όπως τα λέγαμε, της πόλης δηλαδή.

Κυρία αποκαλούσαμε μόνο μία. Μία και μοναδική.

Την Κυρία (με κάπα κεφαλαίο) Κρυστάλλω. Τη δασκάλα μας.

Τις περισσότερες όμως φορές χωρίς το Κρυστάλλω. Σκέτο Κυρία.

Εκτός από εμάς τους μαθητές του Δημοτικού, που και εθιμικά την αποκαλούσαμε Κυρία και όλοι οι συγχωριανοί μας Κυρία την αποκαλούσαν κι εκείνοι. Όλοι.

Ήταν η Κυρία. Κι αυτό το γνωρίζαμε όλοι μας καλά.

Η Κυρία είχε την καταγωγή της από τον Πολύγυρο.

Κρυστάλλω Παπαπαναγιώτου του Σεραφείμ και της Μαρίας. Γεννήθηκε στον Πολύγυρο την 15^η Μαρτίου του 1917. Το πατρικό της ήταν στ' Ανήλια, εκεί κοντά στη Βρύση του Δέλλιου. Έκανε τις εγκύκλιες σπουδές της στο Δημοτικό σχολείο Πολυγύρου, μαθήτευσε στο Γυμνάσιο Πολυγύρου, φοίτησε στην Παιδαγωγική Ακαδημία Θεσσαλονίκης. Μετά την αποφοίτησή της διορίστηκε αμέσως δασκάλα στο Γαλαρινό της Χαλκιδικής μας. Στη συνέχεια πήρε μετάθεση και υπηρέτησε στο Δημοτικό σχολείο των Νέων Μουδανιών. Τα Νέα Μουδανιά ήταν σταθμός

στη ζωή της Κυρίας. Εδώ, νεαρή δασκάλα, γνώρισε τον καλό της, τον Νικητιανό νεαρό δάσκαλο Θεόδωρο Αθ. Ξανθόπουλο, που, και αυτός, υπηρετούσε στο ίδιο σχολείο. Ερωτεύτηκαν πάραυτα και σύντομα παντρεύτηκαν στην Θεσσαλονίκη, στην εκκλησία του Αγίου Ελευθερίου, ανήμερα του Άι - Δημήτρη, 26 Οκτωβρίου του 1940, παραμονές της κήρυξης του ελληνο - ιταλικού πολέμου, με κουμπάρο το Νικητιανό δικηγόρο, αργότερα πρόεδρο του Παγχαλκιδικού Συλλόγου Θεσσαλονίκης "Ο ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ" (1959 - 1961), και αμέσως μετά, (1961), βουλευτή μας, Αθανάσιο Αγγ. Φιλιππίδη. Στη συνέχεια η Κυρία, το 1942, πήρε μετάθεση στο Δημοτικό σχολείο της Νικήτης.

Ήρθαν στη Νικήτη, νιόπαντρο ζευγάρι, κι εγκαταστάθηκαν σ' εκείνο το εντυπωσιακό, καλοδιατηρημένο σήμερα, παλαιό αρχοντικό των Ξανθοπουλαίων, που βρίσκεται στην παλαιά Αγορά του χωριού μας, στη σμίξη των δυο λάκκων, αυτού που έρχεται από τον Κότς'κα και του άλλου από τον Τζιρώνη, και που μαζί συγκροτούν στη συνέχεια τον μεγάλο μας Λάκκο τον Κεντρικό και που είναι το ίδιο με τη μία και μοναδική, την Κεντρική μας... Οδό.

Η Κυρία και ο Θεόδωρος έζησαν στη Νικήτη κι απέκτησαν ένα γιό, τον Αθανάσιο (Σούλη) και μια κόρη, την Μαρία (Μαίρη).

Είναι χαρακτηριστικό πως όλοι μας, τους γνωρίζουμε και τους αποκαλούμε: ι Σούλης τ'ς Κυρίας, η Μαίρη τ'ς Κυρίας.

Εξαιρετη δασκάλα, η Κυρία, αγαπητή σ' όλους στους μαθητές του Δημοτικού Σχολείου, αγαπητή σ' όλους τους Νικητιανούς. Εμείς οι μαθητές της, την είχαμε τοποθετήσει ψηλά, στο ψηλότερο σκαλί της εκτίμησής μας. Ήταν η Κυρία μας. Πάντα προσεκτικά ντυμένη και χτενισμένη, μ' έναν τρόπο που συνδύαζε σοβαρότητα, κομψότητα και ευπρέπεια. Κοινωνική, διακριτική, ευγενική, καλοσυνάτη, καταδεκτική, μετρίοφρων, υπόδειγμα δασκάλας, συζύγου, μητέρας και γιαγιάς λίγο αργότερα.

Την θυμάμαι με αγάπη και νοσταλγία. Ήταν η δασκάλα μας στην πρώτη του Δημοτικού, τη σχολική περίοδο 1948 -1949. Εκείνη μας έμαθε τα πρώτα γράμματα, εκείνη μας έμαθε να συλλαβίζουμε, εκείνη

μας έμαθε να κάνουμε τις πρώτες προτάσεις.

Η Κυρία Κρυστάλλω, η Κυρία, συνταξιοδοτήθηκε το 1972 κι έζησε ως τα γεράματά της, στη δεύτερη πατρίδα της, τη Νικήτη. Η Νικήτη, από τις πρώτες κιόλας μέρες, αγκάλιασε κι αγάπησε την Κυρία σαν θυγατέρα της, γιατί το άξιζε, και την ανάπαυσε στα χώματά της τον Αύγουστο του 1997.

Τώρα πια κι εμείς στη Νικήτη, τις πολλές και καλές

κυρίες που έχουμε, "κυρίες" τις αποκαλούμε, "κυρίες" τις προσφωνούμε, τις τιμούμε και είμαστε υπερήφανοι γι' αυτές.

Μας λείπει, όμως, η Κυρία με κάπα κεφαλαίο Υ. Γ.

Αφιερώνεται στη μνήμη της Κυρίας και του γιού της, του αείμνηστου Αθανασίου Ξανθόπουλου του Θεοδώρου (1944 – 2026).

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

ΜΑΝΑ

Δεν σε θυμάμαι ποτέ, μάνα μου,
Με ανοιχτόχρωμο φόρεμα
Ούτε το πρόσωπο σου φωτεινό,
ρόδινο, στο χρώμα της υγείας.
Μια σκοτεινή μαντήλα
Με γκρι αποχρώσεις
Έμοιαζε προέκταση
Του προσώπου σου.
Την έπλενες τακτικά,
μοσχοβολισμένη από βότανα,
Στενόχωρη κουρτίνα
Στο οπτικό σου πεδίο.
Κι ήταν η ηλικία σου
Μονίμως απροσδιόριστη
Και η ψυχή σου
μονίμως, σταθερά βαρύθυμη.
Στη στερνή μόνο
Περιφορά των ματιών σου
Έλυσες την καλύπτρα σου,
Για να χωρέσει στο κάδρο
Ο άχρωμος μικρόκοσμός σου.
Αθόρυβη, χλωμή και ανώνυμη
Μου άφησες τη σκιά σου
Υστερόγραφο απουσία.

ΓΙΑΝΝΗΣ Χ. ΚΑΡΑΜΙΧΟΣ

Φιλολόγος - Ποιητής

ΜΑΝΑ

Ασκητής του στοχασμού και της σιωπής
Έκτιζε με το ένδυμα του μύστη
Τον έσω λόγο μιας μακρόχρονης ωρίμανσης.
Μια-μια γκρέμιζε τις ετικέτες
Και έστηνε το αλφαβητάρι από την αρχή.
Και είπε τη ζωή μυστήριο
Και το πουλί έρωτα.
Τον άνθρωπο ταξίδι
Και το «μη μου άπτου» αιδημοσύνη
Το τραγούδι προσευχή
Και την ψυχή φυγή πτερόεσσα.
Το δέντρο ανάσα
Και τη θάλασσα περιπέτεια.
Τον ήλιο, του θεού μάτι
Και την αγάπη φωτιά.
Μα, σαν τη λέξη Μάνα
Πήγε να πειράξει,
Μια ζεστή αγκαλιά τον κατάπτε.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Παγχαλκιδικού Συλλόγου, εκφράζει πολλές και ιδιαίτερες ευχαριστίες στον κ. **Βελισσάριο Χωρινό**, για την ευγενική χειρονομία-χορηγία 1.000 ευρώ που προσέφερε στον Σύλλογο.

Ο κ. Χωρινός, με καταγωγή από την Αμουλιανή, είναι επίλεκτο μέλος του Παγχαλκιδικού και κύριος μέτοχος του Πρακτορείου Ταξιδιών **MENTOR TRAVEL**, με το οποίο τα τελευταία χρόνια ο Παγχαλκιδικός Σύλλογος διοργανώνει με εξαιρετική επιτυχία τις εκδρομές.

Αξιότιμε κ. Χωρινέ, Αγαπητέ Βελισσάριε

Ευχαριστούμε θερμά

Το Δ.Σ.

ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΗΜΑ

Η ΘΕΙΑ ΑΝΝΕΤΑ ΚΑΙ ΤΟ ΜΟΥΛΑΡΙ

Ένα δείγμα πραγματικής ζωοφιλίας

ΕΥΘΥΜΙΟΣ ΤΣΙΓΕΡΙΔΗΣ

Δικηγόρος

Τα Πετροκέρασα Θεσσαλονίκης, πρώην Χαλκιδικής, είναι ένα όμορφο ορεινό χωριό, περιτριγυρισμένο από πυκνά δάση, με φροντισμένα σπίτια και με μια όμορφη πλατεία, που αποτελούσε πάντα το κέντρο συνάντησης και επικοινωνίας των κατοίκων του.

Στη δεκαετία του 1980-1990 οι περισσότεροι νέοι του χωριού εγκαταστάθηκαν στη Θεσσαλονίκη όπου ευκολότερα μπορούσαν να βρουν δουλειά, και στο χωριό έμειναν ως επί το πλείστον, ηλικιωμένα άτομα ή ζευγάρια.

Η θεία Αννέτα και ο μπάμπια Πιάγκος, ήταν ένα τέτοιο ηλικιωμένο ζευγάρι γύρω στα ογδόντα και οι δύο τους, που ζούσαν στο χωριό φροντίζοντας το σπίτι τους και τα λιγοστά χωράφια τους.

Ο γιός τους ο Κώστας, εγκαταστάθηκε με την οικογένειά του στη Θεσσαλονίκη για δουλειές και επέστρεφε στο χωριό, μόνο τα Σαββατοκύριακα.

Έτσι ο μπάμπια Πιάγκος και η γυναίκα του η θεία Αννέτα, ζούσαν μόνοι τους στο χωριό, με βασικό τους σύντροφο, μόνιμη παρέα και μοναδικό τους περιουσιακό στοιχείο, ένα μουλάρι. Και οι τρεις τους ήταν σε προχωρημένη ηλικία. Εν τούτοις και οι τρεις τους, ακόμη τότε, εργάζονταν.

Ο μπάμπια Πιάγκος καλλιεργούσε τον μικρό του κήπο, φρόντιζε το μουλάρι, κουβαλούσε λίγα χόρτα, έκανε γενικά τις εξωτερικές δουλειές του σπιτιού. Η θεία Αννέτα από την άλλη, συγύριζε το σπίτι, σκούπιζε την αυλή της, τάιζε τις κότες της, έκανε φαγητό, κοντολογίς έκανε τις δουλειές του σπιτιού, αλλά δεν σταματούσε όλη τη μέρα.

Από την πλευρά του, το «τρίτο μέλος της οικογένειας», το μουλάρι, έκανε τις βαριές δουλειές. Μ' αυτό κουβαλούσαν τα ξύλα, όργωναν το αμπέλι και γενικά, το ζωντανό, έκανε ότι του ζητούσαν, χωρίς να διαμαρτύρεται, αλλά και «τα αφεντικά» του, φρόντιζαν πάντα, να μη το παρακουράζουν.

Γενικά οι τρεις τους, ζούσαν σε μια αξιοζήλευτη αρμονία.

Εκείνο το καλοκαίρι του 1991, ένα Σάββατο, όταν ήρθε στο χωριό ο ο γιός τους ο Κώστας, από τη Θεσσαλονίκη, αποφάσισαν να πάνε ο πατέρας και ο γιός με το μουλάρι, να οργώσουν το αμπέλι, μιας και μόνος του ο μπάμπια Πιάγκος δεν μπορούσε -λόγω ηλικίας- να φορτώσει το αλέτρι στο μουλάρι, να το ξεφορτώσει και να οργώσει το αμπέλι. Κίνησαν για το αμπέλι οι τρεις τους πολύ νωρίς, για να τελειώσουν το όργωμα όσο πιο γρήγορα γινόταν. Η θεία Αννέτα έμεινε στο σπίτι, να το συγυρίσει και να ετοιμάσει φαγητό.

Τα σπίτια μας τα χώριζε μια χαμηλή μεσοτοιχία και

είχαμε ακουστική επαφή με το ηλικιωμένο ζευγάρι.

Όταν κόντευε μεσημέρι, ακούσαμε τη γερόντισσα να μονολογεί ανήσυχη: «Κουντεύβ μεσημέρ κι δε γύρσαν ακόμα απ τ αμπέλ».

Ύστερα από λίγη ώρα, την ανησυχία της η γερόντισσα, την εξέφρασε πιο φωναχτά. Την καταλαβαίναμε. Είχε δίκαιο να ανησυχεί και να στεναχωριέται. Ο άντρας της, ο μπάμπια Πιάγκος, ήταν πάνω από 80 χρονών και τόσες ώρες στο αμπέλι θα είχε κουραστεί, κάτω μάλιστα από τον ζεστό ήλιο του καλοκαιριού.

Κατά τις δύο το μεσημέρι, είχε εγκατασταθεί στην εξώπορτα της αυλής και όλο έβλεπε προς το μέρος του αμπελιού, μήπως και φανούν.

Σε κάποια στιγμή, πέρασα δίπλα της και προσπάθησα να την καθησυχάσω: «Μην ανησυχείς θεία Αννέτα, όπου να ναι θάρθουν» της είπα. Αλλά εκείνη, δεν φάνηκε να ησυχάζει.

Είχε εγκατασταθεί έξω από την αυλή του σπιτιού της και όλο έβλεπε με αγωνία πότε θα φανούν.

Η αγωνία και το άγχος της, συνεχίστηκαν μέχρι τις 4 το απόγευμα. Όταν τους είδε να έρχονται, ο γιός της τραβώντας από το χαλινάρι το μουλάρι που ήταν φορτωμένο με το αλέτρι και τα άλλα εργαλεία και ο άντρας της να ακολουθεί από πίσω, πεζός, καθώς πλησίασαν προς το σπίτι, τους έβαλε τις φωνές:

«Καλά τί καντε όλη μέρα σταμπέλ. Δεν το λυπάστε το καημένο το μουλαρ;»

Δεν πίστευα στα αφτιά μου. Έπεσα από τα σύννεφα. Δεν μπορούσα να φανταστώ, όπως και κανείς δεν θα το τολμούσε, ότι η τόση ανησυχία της ήταν για το ζωντανό και όχι για τον υπερήλικα σύζυγό της, που όλοι στο χωριό γνώριζαν πόσο τον υπεραγαπά, τον νοιάζεται και τον φροντίζει. Δεν μπορούσα να φανταστώ τέτοια αγάπη για ένα ζώο. Αλλά και ο γιός της, αιφνιδιασμένος από το μάλωμα της μάνας του, της απάντησε με κάποια αγανάκτηση: «Καλά ρε μάνα, το μουλάρ σκέφτεσαι, εμάς δε μας σκέφτεσαι;». Η θεία Αννέτα όμως, έδωσε ακόμπιαστα και με κάθε φυσικότητα, την τετράγωνη λογική απάντησή της. «Εσείς κρέντε άμα κουραστείτε. Αυτό δεν κρεν». (εσείς μπορείτε να μιλήσετε αμα κουραστείτε. Αυτό δεν μπορεί)

Τάκουσα με τα αφτιά μου και εκείνη την ώρα σκέφτηκα πως αν κάποιος σύγχρονος Διογένης έψαχνε να βρεί τον πραγματικό «Ζωόφιλο» της εποχής μας, θα είχε σπάσει το φανάρι του. Γιατί δεν θα το χρειαζόνταν. Θα τον είχε βρεί στο πρόσωπο της θείας Αννέτας.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΚΔΡΟΜΗ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ, 21-24/3/2026 (ρεπ. σελ. 52)

Από την εμφάνιση της χορωδίας στο Πολεμικό Μουσείο Αθηνών

Στην Πλατεία Συντάγματος-Βουλή

Στο Ίδρυμα Νιάρχου

Στον Παρθενώνα

Στο Σούνιο

Με τον Πρόεδρο της Βουλής κ. Νικήτα Κακλαμάνη

Ο Πρόεδρος του Παγκληθικού με τον Πρόεδρο της Βουλής και τον Βουλευτή Χαλκιδικής

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΤΟΥ ΧΟΡΕΥΤΙΚΟΥ ΣΤΗ ΣΟΥΗΔΙΑ, 18-22/3/2026 (ρεπ. σελ. 44)

Το χορευτικό στο Φεστιβάλ της Στοκχόλμης

Στο Δημαρχείο της Στοκχόλμης

Από τη βραδινή περιήγηση

Από τη βραδινή περιήγηση

Στιγμιότυπο από την ανταλλαγή αναμνηστικών

Αναμνηστική πλακέτα

ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΜΦΑΝΙΣΕΙΣ ΧΟΡΩΔΙΑΣ ΚΑΙ ΧΟΡΕΥΤΙΚΟΥ (ρεπ. σελ. 52)

Η χορωδία έξω από το Αμφιθέατρο με τον δημιουργό της ταινίας κ. Στυλιανό Κυρίμη

Η χορωδία στο ξενοδοχείο Miraggio στην Κασσάνδρα

Απονομή τιμητικής διάκρισης στον κ. Στρατή

Από τη συμμετοχή του χορευτικού μας στην Πατινάδα στον Πολύγυρο

ΚΥΡΙΑΚΕΙΑ: Άλσος Νέας Ελβετίας

Στη Μαραθούσα

ΑΠΟ ΤΗΝ 7ΗΜΕΡΗ ΕΚΔΡΟΜΗ ΣΕ ΧΙΟ-ΠΑΡΑΛΙΑ ΜΙΚΡΑΣ ΑΣΙΑΣ, 1-7/6/2026 (ρεπ. σελ. 52)

Στο θέατρο της Περγάμου

Πέργαμος - Ασκληπιείο

Στο θέατρο Ιεράπολης

Στο βήμα του Απ. Παύλου, Καβάλα

Ελληνικό Προξενείο στην Σμύρνη

Σπίτια που διασώθηκαν στην παραλία της Σμύρνης

Με τον Μητροπολίτη Σμύρνης κ.κ. Βαρθολομαίο στην Ορθόδοξη Εκκλησία

ΑΠΟ ΤΗΝ 7ΗΜΕΡΗ ΕΚΔΡΟΜΗ ΣΕ ΧΙΟ-ΠΑΡΑΛΙΑ ΜΙΚΡΑΣ ΑΣΙΑΣ, 1-7/6/2026 (ρεπ. σελ. 52)

Πέργαμος - Ασκληπιείο

Πυργί Χίου: Ιερός Ναός Αγίων Αποστόλων

Τροία - Δούρειος Ίππος

Στην Ιερά Νέα Μονή Χίου

ΑΠΟ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΑΛΛΩΝ ΦΟΡΕΩΝ

Πολύγυρος: 205η επέτειος της Επανάστασης της Χαλκιδικής του 1821, 17/5/2026 (ρεπ. σελ. 54)

Πετράλωνα: Εκδήλωση μνήμης Γενοκτονίας Ελλήνων του Πόντου, 24/5/2026 (ρεπ. σελ. 55)

Το Λύκειο Αρναίας με τον Πατριάρχη κ.κ. Βαρθολομαίο, 29/3/2026 (ρεπ. σελ. 56)

205η Επέτειος Ολοκαυτώματος των Βασιλικών, 7/6/2026 (ρεπ. σελ. 58)

Εκδήλωση Γυμνασίου Ορμύλιας για τον Μάνο Χατζιδάκι, 17/4/2026 (ρεπ. σελ. 57)

ΑΠΟ ΤΟΝ ΕΟΡΤΑΣΜΟ ΤΗΣ 205ης ΕΠΕΤΕΙΟΥ ΤΗΣ ΜΑΧΗΣ ΤΩΝ ΒΑΣΙΛΙΚΩΝ ΣΤΗΝ Ι.Μ. ΑΓ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΣ, 14/6/2026 (ρεπ. σελ. 53)

Στο χώρο του Μνημείου

Στο Καθολικό της Μονής

Ομιλίες από τον Υφυπουργό Ανάπτυξης κ. Σταύρο Καλαφάτη και τον εκπαιδευτικό κ. Χρήστο Φυλαχτό

Καταθέσεις στεφάνων από τον εκπρόσωπο της Βουλής κ. Καλαφάτη, την Αντιπεριφερειάρχη κ. Ζωγράφο και τον Πρόεδρο του Παγγαλικδικού κ. Κοτσάνη

Απαγγελία ποιήματος από τον μαθητή Αθανάσιο-Παίσιο Παπουτσάκη

ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΝΑΒΙΩΣΗ ΧΑΛΚΙΔΙΚΙΩΤΙΚΟΥ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΥ ΓΑΜΟΥ ΣΤΟ ΘΕΑΤΡΟ ΤΗΣ Ν. ΕΛΒΕΤΙΑΣ, 18/6/2026 (ρεπ. σελ. 54)

Το χορευτικό

Η χορωδία

Προετοιμασία νύφης

Προετοιμασία γαμπρού

Οι κουμπάροι

Ο σεναριογράφος-σκηνοθέτης της εκδήλωσης Χρήστος Κουτσός με την εγγονή του Αγγελίνα

ΝΑΝΟΥΡΙΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΤΑΧΤΑΡΙΣΜΑΤΑ «ΤΗΣ ΑΥΤΟΥΛΑΣ ΜΟΥ ΖΩΗΣ»

ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΣΙΚΟΥΛΑΣ,

Ομότ. Καθηγητής Παιδιατρικής Α.Π.Θ.

Τα νανουρίσματα και τα ταχταρίσματα έχουν εκείνους τους μαγικούς ήχους, που «...για μια στιγμή επιστρέφουν ήχοι από την πρώτη ποίηση της ζωής μας – σα μουσική, την νύχτα, μακρυνή, που σβύνει.» (Κ. Καβάφης)

Τα νανουρίσματα (ή ναναρίσματα, όπως τα λέμε στη Χαλκιδική) είναι τραγουδάκια, που τραγουδάει η μάνα στο μωρό της όταν προσπαθεί να το κοιμίσει, τότε κρατώντας το αγκαλιά, τότε καθισμένη δίπλα του στην κούνια ή το κρεβατάκι του.

Τα ταχταρίσματα είναι κι αυτά τραγουδάκια, που τα τραγουδάει η μάνα στο μωρό της όταν το ξυπνάει, όταν το αλλάζει, όταν το ταΐζει και κυρίως για να το διασκεδάσει, να το ηρεμήσει (να το «μερώσει») και να παίξει μαζί του.

Με τα νανουρίσματα και τα ταχταρίσματα, που είναι ό,τι πιο όμορφο και πιο τρυφερό στη σχέση μάνας και μωρού, η μάνα τραγουδάει τους πόθους της, τα όνειρά της, τις προσδοκίες της αλλά και τις λαχτάρες της για το παιδί. Η ενασχόληση με αυτά, που τα περισσότερα ανήκουν στη δημοτική ποίηση, είναι ανακάλυψη ενός ανεκτίμητου θησαυρού.

Θα διηγηθώ την προσωπική μου «σχέση» μ' αυτά, ελπίζοντας ότι θα φέρω κάποιες μνήμες νοσταλγίας και τρυφερότητας στους συμπατριώτες μου. «Μνήμη μου φύλαξέ τα εσύ ως ήσαν» (Κ.Καβάφης)

1. ΝΑΝΟΥΡΙΣΜΑΤΑ

Από την «αυγούλα μου ζωή», όπως λέει ο ποιητής, κουβαλώ μια πολύτιμη εικόνα: Τη μάνα μου καθισμένη στο πάτωμα δίπλα στο τζάκι, να έχει τον αδελφό μου, βρέφος, πάνω στα απλωμένα πόδια της, το κεφαλάκι του να ακουμπάει σ' ένα μαξιλαράκι τοποθετημένο στη ράχη των ποδιών της, να τον κουνάει πηγαίνοντας πέρα-δώθε τα πόδια της, με τα χέρια της να πλέκει και συγχρόνως να του τραγουδάει ένα νανουρίσμα «**τα κουρτσούδια**», που το ακούω ακόμα μέσα στην ψυχή μου, το οποίο έχει τα εξής λόγια:

*«Πάρτι του, μαρή κουρτσούδια'
σύρτι του στ' αγά τ' αμπέλια, κι στ' αγά τα περιβόλια
να του δώσ' η αγάς σταφύλια, κ' η αγάδινα τα
μήλα, ω, ω, ω, ώ.»*

*Κι η μικρή η αγαδουπούλα να του δώσει του κυδώνι
για να παίξει να μερώνει, ω, ω, ω, ώ.»*

Με το νανουρίσμα αυτό, χωρίς να καταλαβαίνω όλα τα λόγια, γοητευόμουν. Ζητούσα μάλιστα, ίσως

από τη γοητεία, ίσως και από ζήλια, να μου το λέει και σε εμένα η μάνα μου για να κοιμηθώ. Και τότε ταξιδεύα σε κόσμους παραμυθένιους. Απογειωνόμουν.

Τίποτα όμως δεν διαρκεί για πάντα. Μια αποφράδα ημέρα άκουσα τη θείτσα μου τη Δήμητρα, αδερφή της μάνας μου, να νανουρίζει το μωρό της με ένα άγνωστό μου νανουρίσμα, το εξής:

«Κοιμήσου και παράγγειλα στην Πόλη τα προικιά σου

στη Βενετία τα ρούχα σου και τα διαμαντικά σου.»

Μου φάνηκε τρομερά παράξενο, απίστευτο, απαράδεκτο. Να κοιμίζονται ένα μωρό με άλλο τραγούδι και όχι με τα «κουρτσούδια»! Και όχι μόνο δεν του έλεγαν τα «κουρτσούδια» αλλά του έλεγαν τη «Βενετία». Σημειωτέον ότι εγώ δεν κατάλαβα ότι «παράγγειλαν τα ρούχα του» στη Βενετία της Ιταλίας, την οποία αγνοούσα παντελώς, αλλά ότι τα παράγγειλαν στη Βενετία τη νοσοκόμα, που τη μισούσα θανάσιμα γιατί μου είχε κάνει κάποτε ενέσεις!

Ήταν μεγάλο το σοκ για μένα και θυμάμαι επί λέξει τι είπα στη θεία μου: «Θείτσα Δήμητρα, γιατί ισύ δε κ' μίεις² του τσιτσιό³ σ' μι τα «κουρτσούδια», όπου η μάνα μ', αλλά του τραγ' δάς «τ' Βενετία;»». Η θεία μου βέβαια γέλασε και αστειευόμενη προφανώς, μου είπε: «Η μάνα σου δεν ξέρει άλλα τραγούδια. Εγώ έμαθα γράμματα (είχε πάει μέχρι κάποια τάξη του Γυμνασίου) και ξέρω καλύτερα τραγούδια. Τα «κουρτσούδια» τα λένε οι χωριάτες και οι αγράμματοι. Αυτό ήταν. Ένιωσα να γκρεμίζεται ο κόσμος μου. Η γοητεία που μου εξασκούσε το μαγικό τραγούδι του ύπνου μου ήταν για χωριάτες και αγράμματους. Για τους μορφωμένους ήταν η Βενετία, η μισητή νοσοκόμα. Έπεσα να πεθάνω. Καταντροπιασμένος πήγα στο σπίτι και τα πλήρωσε η δύστυχη η μάνα μου. Κλαίγοντας απαρηγόρητα την αποκάλεσα αγράμματη και χωριάτισσα και δεν θέλησα να ξανακούσω τα «κουρτσούδια» για πολύ καιρό.

Μεγαλώνοντας άκουγα εκτός από τα «κουρτσούδια» και τη «Βενετία» και άλλα νανουρίσματα Πολυγυρινά αλλά και ξένα καθώς οι μάνες του Πολυγύρου μορφώνονταν, διακινούνταν, έρχονταν και νύφες ξενομερίτισες και τα νανουρίσματα άλλαζαν. Έτσι θυμάμαι και τα παρακάτω νανουρίσματα, που σήμερα είναι από τις πιο πολύτιμες μνήμες μου και πιστεύω το ίδιο ισχύει και για πολλούς άλλους.

«Μη χτυπάτι, μη βροντάτι του πιδάκι μου κοιμάτι.

*Νάνι, νάνι, νάνι, νάνι, ύπνουν ήσυχου να κάνει
να κοιμάτι, να μερώνει, να ξυπνάει να μιγαλώνει*

να κοιμάτι σαν αρνάκι να ξυπνάει σαν αηδουνάκι». «Νάνι, νάνι, νανούδια του, ύπνι μου στα ματούδια του. Η ύπνους τρέφει τα πιδιά κι η ήλιους τα μουσκάρια κι ιμένα του πιδάκι μου, του τρέφουνι τα χάδια».

«Κοιμάται το μωράκι μου, κι εγώ το νανουρίζω και την κουνίτσα του κουνώ και το γλυκογυρίζω. Έλα, ύπνε, αγάλι αγάλι στου μωρού μου το κεφάλι έλα, ύπνε, αγκάλιασέ το και γλυκά αποκοίμισέ το».

«Ύπνε, που παίρνεις τα παιδιά, έλα πάρε και τούτο μικρό μικρό σου τόδωσα, μεγάλο φέρε μου το. Μεγάλο σαν ψηλό βουνό, ίσιο σαν κυπαρίσσι κι οι κλώνοι του ν' απλώνονται σ' Ανατολή και

Δύση».

2. ΤΑΧΤΑΡΙΣΜΑΤΑ

Από μικρό παιδί λάτρευα τα μωρά, χαιρόμουν να παίζω μαζί τους και χαιρόμουν να ακούω «τραγουδάκια για μωρά». (Τότε δεν ήξερα ότι τα λένε ταχταρίσματα).

Τα κλασικά ταχταρίσματα που έλεγαν στον Πολύγυρο ήταν τα εξής:

«Νταχτιρντί του λέγανι κι μας του παντρεύανι κι του δίναν για προικιά ένα κόσκινου φλουριά».

«Του πιδούδι μ' θέλ(ι) χουρό, τα διουλιά⁴ δεν είναι ιδώ κι όποιους πάει για να τα φέρει, πέντι τάλληρα στου χέρι».

«Κούπεπε κούπεπε, η μπαμπάκας τ' έρχιται κι του φέρνει κάτι τι,

κάτι τι μαρή, μαρή,

λουκουμάκια στου χαρτί κι πιχνίδια στου κουτί».

Αυτά τα ταχταρίσματα έλεγαν και στον αδελφό μου η μάνα μου και οι άλλες γυναίκες που τον έπαιζαν. Εγώ ζήλευα βέβαια και ήθελα και εγώ να μου λένε τέτοια τραγουδάκια (όπως και νανουρίσματα παλιότερα).

Αυτή η ζήλια μου (που τώρα τη λέμε παλινδρόμηση) μ' έκανε να πάθω τη δεύτερη μεγάλη, μετά τα νανουρίσματα, λαχτάρα μου:

Ήρθε να μας γειτονέψει μια θεία του πατέρα μου, η θεία η Τρανταφλιά, που την αγαπούσα ιδιαίτερα και πιστεύω ότι κι εκείνη μ' αγαπούσε. Πήρε κάποια στιγμή τον αδελφό μου, που ήταν βρεφάκι και άρχισε να τον χορεύει τραγουδώντας του το «κούπεπε κούπεπε η μπαμπάκας τ' έρχιτι».

Εγώ πνιγμένος από ζήλια την πλησίασα δειλά-δειλά και της είπα: «Θεία Τρανταφλιά, κάμι μι κι μένα, “η μπαμπάκας τ' έρχιτι”». Η θεία η Τρανταφλιά με το

αιώνιο πλατύ της χαμόγελο με πήρε αγκαλιά άρχισε να με χορεύει, αλλά προς μεγάλη μου έκπληξη αντί να μου τραγουδήσει «τον μπαμπάκα» όπως της ζήτησα μου τραγούδησε το:

«αλλού τσιτσιό δεν είχαμι
του τζούτσου χόριβάμι»,

και όλοι άρχισαν να γελούν κοροϊδευτικά για εμένα.

Δεν ήξερα τότε τι σήμαινε το «τζούτσους⁵». Ένωσα όμως τρομερή προσβολή και ενοχή. Αργότερα έμαθα ότι το ταχταρίσμα αυτό με τον «τζούτσο» το έλεγαν στα παιδιά που ήθελαν χάδια αλλά τα θεωρούσαν μεγάλα για χάδια!

Κι όμως σήμερα πιστεύουμε ότι ο άνθρωπος θέλει χάδια από την ώρα που γεννιέται μέχρι να πεθάνει!

Έτσι έληξε τότε η σχέση μου με τα ταχταρίσματα.

Αργότερα, όπως και με τα νανουρίσματα έμαθα κι άλλα ταχταρίσματα πολυγυρινά ή ξενόφερτα, που είχαν πάντα μια ξεχωριστή γοητεία και αναφέρω μερικά:

«Του πιδάκι μου του ρούσου
θα του πλύνου θα του λούσου

θα του στείλου στη δασκάλα
νάν' καλύτερου 'που τ' άλλα».

«Τα κουρτσούδια χόριβαν,
τα πιδούδια⁶ αγναντίβαν
βάντι μι κι ιμέ στη μέσ', να
διαλέξου ποια μ' αρέσ'».

«Του πιδούδι μ' του κουφέτου, πέρσ' δε τούχα, τόχου φέτου.»

«Πάει η λαγός να πιεί νιρό στου πιδιού μου του λιμό.»

«Πάπχης, χήνις του γυαλού, πέρδικις του ποταμού
έχ(ι) η γούρνα σας νιρό, του πιδάκι μου να πιεί
κι ύστια να στουλιστεί στου γυαλό να κατιβεί;»

Επίλογος

Παρά την πικρή γεύση που μου άφησαν η «Βενετία» και ο «τζούτσος» τα νανουρίσματα και τα ταχταρίσματα είναι, όπως είπα και στην αρχή του αφιερώματος αυτού ένας από τους πολύτιμους και ανεκτίμητους θησαυρούς, που κουβαλώ μέσα στην ψυχή μου.

Νιώθω ιδιαίτερα ευγνώμων που λόγω της Παιδιατρικής που υπηρετούσα, άκουγα συχνά από τις μάνες και τις γιαγιάδες (και τις ευχαριστώ απ' την καρδιά μου γι' αυτό) νανουρίσματα και ταχταρίσματα, που «...με τον ήχο των για μια στιγμή επιστρέφουν ήχοι από την πρώτη ποίηση της ζωής μου – σα μουσική, την νύχτα, μακρυνή, που σβύνει».

1. κουρτσούδια: τα κοριτσάκια

2. κ'μίεις: κοιμίζεις

3. τσιτσιό: το μωρό

4. διουλιά: βιολιά

5. τζούτσους ή τσουτσους: Ο ανώριμος.

Αυτός που η συμπεριφορά του αρμόζει

σε άτομο μικρότερης ηλικίας από αυτήν που είναι ο ίδιος.

6. πιδούδια: αγόρια

ΜΑΡΙΑ ΠΑΠΑΤΖΙΚΟΥ ΤΟΥ ΘΕΟΧΑΡΗ

Η Μαρία Παπατζίκου με καταγωγή από την Αρναία Χαλκιδικής αναλαμβάνει την ηγεσία της Ευρωπαϊκής Διαπίστευσης.

Η εκλογή της Μαρίας Θ. Παπατζίκου, στη θέση της Προέδρου του European Cooperation for Accreditation αποτελεί μία από τις σημαντικότερες διεθνείς διακρίσεις που έχει επιτύχει ποτέ Έλληνας εκπρόσωπος στον χώρο της διαπίστευσης και της ποιότητας. Η ανάδειξη της στην κορυφαία αυτή θέση δεν συνιστά μόνο μια προσωπική επιτυχία υψηλού συμβολισμού, αλλά και μια έμπρακτη αναγνώριση της μακρόχρονης πορείας, της επιστημονικής της επάρκειας και της διεθνούς αξιοπιστίας που έχει οικοδομήσει εδώ και δύο δεκαετίες στον ευρωπαϊκό και παγκόσμιο χώρο της διαπίστευσης. Η εκλογή πραγματοποιήθηκε κατά τη διάρκεια της Γενικής Συνέλευσης της ΕΑ, στο Λουξεμβούργο, στις 20 και 21 Μαΐου, σε μια διαδικασία που επιβεβαίωσε το κύρος και την αποδοχή που απολαμβάνει η Ελληνίδα επιστήμονας στους κόλπους της ευρωπαϊκής κοινότητας διαπίστευσης.

Μια διαδρομή που χτίστηκε με συνέπεια και διεθνή παρουσία

Η Μαρία Παπατζίκου, Χημικός Μηχανικός, ξεκίνησε στο Εθνικό Σύστημα Διαπίστευσης το 2005. Από τα πρώτα χρόνια της παρουσίας της στον οργανισμό ξεχώρισε για τη βαθιά γνώση των διαδικασιών διαπίστευσης, τη συστηματικότητα και την ικανότητά της να συνδυάζει τεχνική επάρκεια με στρατηγική αντίληψη. Σε έναν ιδιαίτερα απαιτητικό και εξειδικευμένο χώρο, όπου η αξιοπιστία και η τεχνική αρτιότητα αποτελούν βασικές προϋποθέσεις διεθνούς αποδοχής, η κα Παπατζίκου κατάφερε σταδιακά να εδραιώσει ισχυρή παρουσία στους σημαντικότερους ευρωπαϊκούς θεσμούς.

Το 2010 συμμετείχε στην Ομάδα Διοίκησης του Συμβουλίου Πολυμερούς Συμφωνίας της ΕΑ (EA Multilateral Agreement Council – MAC Management Group), συμβάλλοντας ενεργά στη διαμόρφωση του ευρωπαϊκού συστήματος αμοιβαίας αναγνώρισης. Η εμπιστοσύνη προς το πρόσωπό της ενισχύθηκε περαιτέρω το 2015, όταν εξελέγη μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της ΕΑ, ενώ το 2018 ανέλαβε τη θέση της Αντιπροέδρου του Οργανισμού. Το 2020 εξελέγη Πρόεδρος του ΕΑ MAC, θέση στην οποία επανεξελέγη για τρεις συνεχόμενες θητείες — γεγονός σπάνιο για τα δεδομένα των ευρωπαϊκών οργανισμών και ενδεικτικό της ευρείας αποδοχής που έχει κατακτήσει.

Η Ελληνίδα πίσω από τις ευρωπαϊκές ισορροπίες της διαπίστευσης

Όσοι γνωρίζουν τον χώρο της διαπίστευσης περιγράφουν τη Μαρία Παπατζίκου ως μια προσωπικότητα ιδιαίτερα δυναμική και ταυτόχρονα αποτελεσματική.

Μεθοδική, προσηλωμένη στη λεπτομέρεια και με βαθιά γνώση των ευρωπαϊκών θεσμών, κατάφερε να διαμορφώσει σχέσεις εμπιστοσύνης με εκπροσώπους εθνικών φορέων από ολόκληρη την Ευρώπη.

Η νέα της θέση αποκτά ιδιαίτερη σημασία σε μια περίοδο κατά την οποία η Ευρώπη καλείται να διαχειριστεί μεγάλες προκλήσεις που σχετίζονται με την αξιοπιστία των ελέγχων, τη συμμόρφωση προϊόντων και υπηρεσιών, την πράσινη μετάβαση, τις νέες τεχνολογίες και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της ευρωπαϊκής οικονομίας. Η διαπίστευση αποτελεί σήμερα έναν κρίσιμο πυλώνα εμπιστοσύνης για κράτη, επιχειρήσεις και πολίτες. Μέσα από αυτή διασφαλίζεται ότι οι φορείς πιστοποίησης, τα εργαστήρια και οι οργανισμοί ελέγχου λειτουργούν με διεθνώς αναγνωρισμένα πρότυπα ποιότητας και αμεροληψίας. Σε αυτό το ιδιαίτερα απαιτητικό περιβάλλον, η εκλογή μιας Ελληνίδας στην ηγεσία της Ευρωπαϊκής Διαπίστευσης αποκτά και ουσιαστικό αλλά και συμβολικό χαρακτήρα.

Διεθνής αναγνώριση και παγκόσμια παρουσία

Πέρα από τον ευρωπαϊκό της ρόλο, η Μαρία Παπατζίκου έχει ενεργή συμμετοχή και στη διεθνή αρχιτεκτονική της διαπίστευσης. Διατελεί Αντιπρόεδρος της Arrangement Committee (MRA) του GLOBAL ACCREDITATION COOPERATION INCORPORATED, συμμετέχοντας στη διαμόρφωση των παγκόσμιων πολιτικών διαπίστευσης. Η παρουσία της σε ευρωπαϊκά και διεθνή κέντρα λήψης αποφάσεων έχει συμβάλει ουσιαστικά στην ενίσχυση της εικόνας του ελληνικού συστήματος διαπίστευσης, αλλά και στην ενδυνάμωση της θέσης της χώρας σε τεχνικούς και θεσμικούς οργανισμούς υψηλού κύρους.

Μια επιτυχία με πολλαπλό αποτύπωμα

Η εκλογή της Μαρίας Παπατζίκου στην Προεδρία, αποτελεί κορυφαία προσωπική δικαίωση μιας πολυετούς επαγγελματικής διαδρομής, αλλά ταυτόχρονα λειτουργεί και ως μήνυμα για τη δυνατότητα της Ελλάδας να διαθέτει στελέχη με διεθνή ακτινοβολία και επιρροή. Σε μια εποχή όπου οι ευρωπαϊκοί θεσμοί απαιτούν υψηλή τεχνογνωσία, διαπραγματευτική ικανότητα και αξιοπιστία, η ανάδειξη μιας Ελληνίδας στην κορυφή του ευρωπαϊκού συστήματος διαπίστευσης επιβεβαιώνει ότι η χώρα μπορεί να έχει ουσιαστική φωνή σε τομείς στρατηγικής σημασίας. Η Μαρία Παπατζίκου δεν εκπροσωπεί πλέον μόνο το ελληνικό σύστημα διαπίστευσης. Εκπροσωπεί μια νέα γενιά Ελλήνων στελεχών που, με γνώση, συνέπεια και διεθνή προσανατολισμό, καταφέρνουν να διαμορφώνουν εξελίξεις σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Το Δ.Σ. του Παγκυαλικτικού συγχαίρει θερμά την κ. Μαρία Παπατζίκου για την σημαντική θέση που ανέλαβε και εύχεται κάθε επιτυχία στο έργο της.

«ΣΤΩΝ ΑΙΩΝΩΝ ΤΟ ΦΩΣ»

ΕΝΑ ΤΑΞΙΔΙ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ ΤΩΝ ΜΥΘΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΦΩΤΟΣ

ΠΗΓΗ ΒΕΝΕΤΣΑΝΑΚΗ,

Εκπαιδευτικός, Μέλος Δ.Σ.

Σάββατο 21 Μαρτίου 2026. Ένα καινούριο ταξίδι ξεκινούσε, υπό την αιγίδα του Παγχαλκιδικού Συλλόγου, με προορισμό την Αθήνα, ένα ταξίδι στα χνάρια της ιστορίας, στα μονοπάτια του χρόνου, ένα ταξίδι γνώσης και εμπειριών σε ένα ζωντανό μουσείο αρχαίου αλλά και σύγχρονου πολιτισμού.

Το ξημέρωμα μας βρήκε συγκεντρωμένους στην πλατεία Χάψα, από όπου ξεκινήσαμε. Ο αέρας της πόλης κρύος, σχεδόν παγωμένος και τα φώτα της πόλης ακόμα αναμένα. Αφήσαμε πίσω μας και τα τελευταία κτίρια της πόλης και μπήκαμε στον μεγάλο άξονα της χώρας, τον αυτοκινητόδρομο Α1. Ο Θερμαϊκός χάθηκε σιγά σιγά και ο επιβλητικός όγκος του Ολύμπου υψώθηκε, θυμίζοντας ότι κάποτε εδώ κατοικούσαν θεοί και θρύλοι. Ο θεσσαλικός κάμπος μπροστά μας απλώνεται μέχρι τον ορίζοντα, η Λάρισα στο βάθος και τα χωριά μικρές πινελιές ζωής μέσα στο πράσινο. Κατηφορίζουμε νότια προς τη Στερεά Ελλάδα. Στους πρόποδες της Όθρυς η Λαμία και κάπου κοντά οι Θερμοπύλες, τόποι που κουβαλούν ιστορία αιώνων.

Πλησιάσαμε στην Αττική, οι λόφοι χαμήλωσαν, το φως άλλαξε. Η πρωτεύουσα εμφανίζεται σταδιακά μέσα από την πυκνότητα των οδικών αξόνων και των κτισμάτων, ένα πολυσύνθετο αστικό περιβάλλον, όπου η ιστορική κληρονομιά και η σύγχρονη ζωή συνυπάρχουν δυναμικά. Κατευθυνθήκαμε νότια, η πόλη άλλαζε πρόσωπο, ο ορίζοντας άνοιξε προς τη θάλασσα. Μπροστά μας το μεγάλο λιμάνι του Πειραιά, γεμάτο πλοία έτοιμα να φύγουν για νησιά, για μακρινούς προορισμούς. Η διαδρομή μας συνεχίστηκε κατά μήκος της παραλιακής ζώνης, όπου θάλασσα και πόλη συναντιούνται. Ο πρώτος προορισμός μας, το Κέντρο Πολιτισμού «Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος, σαν να ξεπρόβαλε από το νερό, εμφανίστηκε μπροστά μας, επιβλητικό, κυρίαρχο στο τοπίο. Σχεδιασμένο από τον διάσημο αρχιτέκτονα Ρέντζο Πιάνο, απλώνεται μέσα σε ένα μεγάλο κήπο με μονοπάτια, νερό και θέα προς τον Σαρωνικό, ένας χώρος όπου η φύση και η αρχιτεκτονική μοιάζουν να συνεργάζονται σιωπηλά, αρμονικά.

Το κανάλι, μια μακριά λωρίδα νερού, καθρέφτιζε τον ουρανό και οι ήχοι της πόλης έμοιαζαν να σβήνουν. Μπαίνοντας στο εσωτερικό του Κέντρου Πολιτισμού η διαδρομή οδηγεί σε έναν από τους πιο ήσυχους και επιβλητικούς χώρους του συγκροτήματος, την Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδας, ένα σύγχρονο ναό του βιβλίου μέσα στην καρδιά της πόλης. Οι μεγάλες γυάλινες επιφάνειες αφήναν το φως να πλημμυρίζει το χώρο. Η αίθουσα του αναγνωστήριου δεσπόζει στο

κέντρο. Γύρω από το αναγνωστήριο υψώνονται ράφια γεμάτα τόμους από παλιά χειρόγραφα και εφημερίδες, πολύτιμα τεκμήρια της ελληνικής ιστορίας, λογοτεχνίας και επιστήμης. Στα ψηλότερα επίπεδα, ψηφιακά εργαστήρια, χώροι μελέτης και παιδικά τμήματα.

Σε έναν ειδικά διαμορφωμένο χώρο, δίπλα στην Εθνική Βιβλιοθήκη, παρεμβάλλεται μια στιγμή ιστορικής μνήμης. Ένα μικρό ταξίδι πίσω στο χρόνο, γέφυρα ανάμεσα στο παρελθόν και το παρόν, που προβάλλει τις αξίες της προσπάθειας, της αντοχής και της πίστης στο στόχο, αξίες που αντικατοπτρίζονται και στο πνεύμα πολιτισμού, που προάγει το Ίδρυμα. Σε έναν μικρό, ιδιαίτερο χώρο παρουσιάζεται η ιστορία και το αυθεντικό, ασημένιο, ιστορικό τρόπαιο -σημαντικό κειμήλιο του ελληνικού αθλητισμού- κύπελλο του Σπύρου Λούη, του θρυλικού δρομέα, ο οποίος, κατά τη διάρκεια των θερινών Ολυμπιακών Αγώνων του 1896, διένυσε τη διαδρομή από το Μαραθώνα στο ιστορικό Παναθηναϊκό στάδιο, το Καλλιμάρμαρο, γράφοντας μια από τις πιο συγκινητικές σελίδες της ελληνικής αθλητικής ιστορίας.

Το κτίριο της Εθνικής Λυρικής Σκηνής, άλλος ένας σημαντικός χώρος αφιερωμένος στη μουσική και το θέατρο, συμπληρώνει το συγκρότημα των κτιρίων. Ακολουθώντας την ήπια ανηφόρα του πάρκου ανάμεσα από ελιές, αρωματικά φυτά και χαμηλούς θάμνους, με τη θέα να ανοίγει από τη μια πλευρά προς την πόλη της Αθήνας και από την άλλη προς τη θάλασσα, φτάσαμε στο φάρο, το ψηλότερο, το φωτεινότερο σημείο του συγκροτήματος, όπου ουρανός και γη σμίγουν. Ο χώρος φωτεινός, φτιαγμένος από γυαλί και ο αέρας καθαρός, δροσερός, γεμάτος αρμύρα από το Σαρωνικό. Η ακτογραμμή του Παλαιού Φαλήρου, το μεγάλο λιμάνι του Πειραιά, η αχανής πόλη της Αθήνας, μωσαϊκό γκρίζο και λευκό, με τον ιστορικό Λυκαβηττό να ξεχωρίζει, να υψώνεται σαν φυσικό παρατηρητήριο, ξετυλίγονται μπροστά μας σε μια απρόσκοπτη, πανοραμική θέα, που γεμίζει το βλέμμα και τη σκέψη και σε κάνει να νιώθεις ταυτόχρονα την κίνηση της σύγχρονης ζωής και τη διαχρονική παρουσία της θάλασσας- ένα τέλος και μια αρχή μαζί

Η επίσκεψη στο Κέντρο Πολιτισμού «Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος» αποτέλεσε μια ξεχωριστή εμπειρία πολιτισμού και αισθητικής, αφού είναι ένας χώρος που συνδυάζει ηρεμία και ζωντάνια, γνώση και ψυχαγωγία, φύση και σύγχρονη αρχιτεκτονική, ένας τόπος ανοιχτός σε όλους.

Γεμάτοι από θετικές και ουσιαστικές εντυπώσεις, με

την επιθυμία να επιστρέψουμε ξανά, αναχωρήσαμε με κατεύθυνση προς το κέντρο της πόλης, ακολουθώντας τις μεγάλες λεωφόρους, που οδηγούν στον πυρήνα της Αθήνας, σε μια διαδρομή, που αποκάλυπτε σημαντικά μνημεία της νεότερης και αρχαίας ιστορίας της πόλης. Το εντυπωσιακό στάδιο Ειρήνης και Φιλίας, το μνημειακό Παναθηναϊκό Στάδιο, γνωστό ως Καλίμαρμαρο, τις μαρμάρινες στήλες του Ολυμπίου Διός, την ασίδα του Αδριανού, το εντυπωσιακό Ζάππειο Μέγαρο, τον καταπράσινο εθνικό κήπο, το κτίριο της Βουλής των Ελλήνων με το μνημείο του Άγνωστου Στρατιώτη, ιστορικά τοπόσημα, που μετατρέπουν τη διαδρομή σε ένα ζωντανό μάθημα ιστορίας, μνημεία που το καθένα αφηγείται μια διαφορετική εποχή.

Η επόμενη μέρα ήταν ένα ταξίδι στο χρόνο, μια γνωριμία με τις ρίζες του ελληνικού πολιτισμού, σε έναν από τους σημαντικότερους αρχαιολογικούς χώρους της ανθρωπότητας, τον εμβληματικό χώρο της Ακρόπολης των Αθηνών, η οποία δεσπόζει επιβλητικά πάνω από την Αθήνα και αποτελεί διαχρονικό σύμβολο του κλασικού ελληνικού πολιτισμού και της δημοκρατικής σκέψης. Η ανάβαση ξεκίνησε από το λιθόστρωτο μονοπάτι, που διατηρεί την αίσθηση της αρχαιότητας, στρωμένο με μεγάλες, ανοιχτόχρωμες πέτρες και ακολουθεί τη μορφολογία του βράχου, πλαταίνοντας σε ορισμένα σημεία, επιτρέποντας στους επισκέπτες να σταματήσουν για λίγο. Ίχνη του χρόνου και των ανθρώπων, που πέρασαν από εκεί αιώνες πριν, οι λείες επιφάνειες της πέτρας, οι ανομοιομορφίες, οι έντονες χαρακιές. Χαμηλοί θάμνοι, αγριόχορτα, ελιές και πεύκα φυτρώνουν ανάμεσα στους βράχους, προσφέροντας σκιά και δροσιά, ενώ το άρωμα της ρίγανης, του θυμαριού και της ελιάς σκορπίζεται, δημιουργώντας μια αίσθηση αυθεντικής ελληνικής φύσης. Στη νότια πλευρά του βράχου- ασβεστολιθικός και απότομος στις πλευρές του- διακρίναμε το επιβλητικό Ωδείο του Ηρώδου του Αττικού. Οι πέτρινες κερκίδες του εμφανίζονται ανάμεσα στα δέντρα, ενώ πιο χαμηλά ξεχωρίζουν τα ερείπια του αρχαίου θεάτρου του Διονύσου, τόπο γέννησης του αρχαίου δράματος. Η πορεία μας αποκτά ιδιαίτερη ένταση καθώς το μονοπάτι στενεύει και το βλέμμα αρχίζει να ανεβαίνει. Η πέτρα κάτω από τα πόδια πιο λεία, γυαλισμένη από αιώνες περασμάτων και το φως αντανακλάται, λευκαίνει. Στη μία πλευρά, σε ένα ελαφρώς υπερυψωμένο πλάτωμα, αντικρίζουμε το συμβολικό, εξαιρετικό, μικρό, λυτό, αρμονικό, ιωνικό ναό του 5ου αιώνα π.Χ., έργο του αρχιτέκτονα Καλλικράτη, αφιερωμένο στη θεά Αθηνά «ως Νίκη Απτερος», ώστε να μένει «δεμένη» για πάντα στην πόλη της Αθήνας, που έμοιαζε να ισορροπεί πάνω στο φυσικό κενό του βράχου, ενώ ο αέρας που περνούσε από το σημείο μας έδινε την αίσθηση της κίνησης και της ελευθερίας. Είναι ένα μικρό αλλά ισχυρό μνημείο, που συμπυκνώνει την ιδέα της Νίκης, της προστασίας

και της συνέχειας της πόλης μέσα στον χρόνο, ένα προοίμιο πριν ακόμα φτάσει κανείς στα Προπύλαια, τη μεγάλη πύλη, που σε εισάγει στον ιερό πυρήνα της Ακρόπολης. Προχωρώντας ανηφορικά, εμφανίστηκαν τα μεγαλειώδη Προπύλαια, η μνημειακή είσοδος που κατασκευάστηκε τον 5ο αιώνα π.Χ. από τον Μνησικλή. Αποτελούσε την επίσημη πύλη του ιερού χώρου και συμβόλιζε τη μετάβαση από τον κόσμο των ανθρώπων στον κόσμο των θεών. Περνώντας ανάμεσα από τις μεγάλες δωρικές κολόνες του κεντρικού τμήματος, που πλαισιώνονται από τις ιωνικές πλευρικές στοές, νιώσαμε ότι μπαίναμε σε έναν χώρο γεμάτο μνήμη και ιερότητα. Ένα σύνολο κτισμάτων που συνθέτουν τη ιερή κορυφή της Ακρόπολης ανοίγεται μπροστά μας με σημαντικά οικοδομήματα, που δίνουν στο χώρο το χαρακτήρα ενός οργανωμένου θρησκευτικού και πολιτιστικού συνόλου της κλασικής εποχής του Περικλή.

Στο κέντρο, στο ψηλότερο σημείο, δεσπόζει ο μεγαλειώδης Παρθενώνας, το κορυφαίο μνημείο της κλασικής αρχαιότητας και ένα από τα σημαντικότερα έργα της παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς. Ένας ναός δωρικού ρυθμού, του 5ου π.Χ. αιώνα, αφιερωμένος στη θεά Αθηνά Παρθένο, προστάτιδα της πόλης. Το φως του ήλιου έπεφτε πάνω στις δωρικές, τεράστιες κολόνες από πεντελικό μάρμαρο, που άλλαζαν χρώμα μέσα στη μέρα. Γύρω του κινούνταν πλήθος επισκεπτών από κάθε γωνιά του κόσμου. Άκουγες διαφορετικές γλώσσες, χαμηλές συζητήσεις, έβλεπες ανθρώπους κάθε ηλικίας και μια αίσθηση σεβασμού επικρατούσε, σαν όλοι να αναγνώριζαν τη σπουδαιότητα του χώρου. Νιώσαμε να συμμετέχουμε σε μια παγκόσμια συνάντηση ανθρώπων, που είχαν έρθει για τον ίδιο λόγο: να δουν, να θαυμάσουν από κοντά, όχι απλώς ένα θρησκευτικό κτίσμα, αλλά ένα σύμβολο της πολιτικής δύναμης, του πολιτιστικού κύρους της Αρχαίας Αθήνας, που ενώνει το παρελθόν με το παρόν και θυμίζει τη δύναμη της ανθρώπινης δημιουργίας, ένα σημείο αναφοράς για τον παγκόσμιο πολιτισμό, σχεδιασμένο με εξαιρετική ακρίβεια, από τους αρχιτέκτονες Ικτίνο και Καλλικράτη - ώστε κάθε γραμμή και κάθε αναλογία να δημιουργεί μια αίσθηση τέλει αρμονίας- και διακοσμημένο από τον γλύπτη Φειδία, που κατασκεύασε και το περίφημο άγαλμα από χρυσό και ελεφαντόδοντο της θεάς Αθηνάς- ένα από τα σημαντικότερα έργα τέχνης της αρχαιότητας- ένα ζωντανό τόπο συνάντησης πολιτισμών.

Έντονα συναισθήματα θαυμασμού και βαθιάς συγκίνησης μας πλημμύρισαν και ταυτόχρονα υπερηφάνεια αλλά και μια αίσθηση ευθύνης για αυτό το μνημείο -που έχει αντέξει στο χρόνο, σε πολέμους, καταστροφές, αλλαγές πολιτισμών παραμένοντας όρθιο, ως μάρτυρας της ιστορίας -και τη διατήρηση της τεράστιας αυτής πολιτιστικής κληρονομιάς, που αποτελεί διαχρονικό σύμβολο πολιτισμού και

ανθρώπινης δημιουργίας, ένα μνημείο που δεν ανήκει μόνο στο παρελθόν αλλά και στο παρόν και στο μέλλον.

Αναπόσπαστο μέρος του πολιτιστικού συνόλου ένα ακόμα εκπληκτικό μνημείο. Εντυπωσιαστήκαμε και θαυμάσαμε την κομψότητα, την πολυπλοκότητα και τη λεπτότητα της αρχιτεκτονικής ενός ιδιαίτερου και συμβολικού μνημείου, του Ερεχθείου, που είναι χτισμένο στο σημείο, που σύμφωνα με το μύθο, έγινε η διαμάχη ανάμεσα στη θεά Αθηνά και το θεό Ποσειδώνα, που αναπτύσσεται σε ανώμαλο έδαφος και διαφορετικά επίπεδα, χωρίς την αυστηρή συμμετρία, με μια αίσθηση κίνησης και ποικιλίας, με το πιο χαρακτηριστικό αναγνωρίσιμο στοιχείο του, την περίφημη στοά των Καρυάτιδων. Έξι γυναικείες μορφές, αντίγραφα από μάρμαρο, που δεν μοιάζουν άκαμπτες αλλά αποπνέουν χάρη και αξιοπρέπεια, που στέκονται αγέρωχες μέσα στο χρόνο, αποδεικνύοντας ότι η ομορφιά και η αρμονία γίνονται μέρος της αρχιτεκτονικής και παραμένουν ζωντανές για χιλιάδες χρόνια, αποκαλύπτοντας τη θρησκευτική και μυθολογική παράδοση της αρχαίας Αθήνας.

Με βαθιά ικανοποίηση και συγκίνηση για αυτή τη ζωντανή επαφή μας με την ιστορία, τον πολιτισμό και την πνευματική κληρονομιά της ανθρωπότητας, το ταξίδι μας πίσω στο χρόνο, ακολουθήσαμε το δρόμο προς το νέο αρχαιολογικό μουσείο, ανάμεσα από μικρούς θάμνους, θυμαριού και ρίγανης, αραιά πεύκα και ελιές, που φύτευαν ανάμεσα στις γκρίζες πέτρες. Σαν να περνούσαμε μια γέφυρα ανάμεσα σε δύο κόσμους, τον κόσμο της αρχαιότητας που αφήσαμε πίσω μας και τον σύγχρονο χώρο του μουσείου, που μας περίμενε λίγο πιο κάτω.

Φτάσαμε μπροστά στο μουσείο της Ακρόπολης, που άνοιξε τις πύλες του στο κοινό το καλοκαίρι του 2009. Ένα κτίριο που διαπνέεται από τη μαθηματική ακρίβεια και την ιδεολογική σαφήνεια της αρχαίας Ελλάδας, δίνει νέα δυναμική στην Ακρόπολη, το αιώνιο σύμβολο της πόλης της Αθήνας και είναι αντάξιο των αριστουργημάτων του ιερού βράχου που στεγάζει, αφού, με γνώρισμα τη μέγιστη απλότητα, αποφεύγει σκόπιμα την μνημειακότητα για τον εαυτό του, αφήνοντας τα συναισθήματα και τον νου του επισκέπτη να επικεντρωθούν στα εκπληκτικά έργα τέχνης. Τα κατάλοιπα μιας αρχαίας αθηναϊκής γειτονιάς είναι ορατά από το μεγάλο άνοιγμα της εισόδου και διαμέσου του γυάλινου δαπέδου, που συνεχίζεται και στον εσωτερικό χώρο, δίνοντάς μας την αίσθηση, ότι το κτίσμα υψώνεται πάνω από την 4.000 τετραγωνικών μέτρων ανασκαφή, που ζωντανεύει πάνω από 3.000 χρόνια ιστορίας της αθηναϊκής γης και απλώνεται στη βάση του μουσείου, καθώς στηρίζεται σε υποστυλώματα, που τοποθετήθηκαν ανάμεσα στις αρχαιότητες με μεγάλη προσοχή. Ξεκινήσαμε την περιήγησή μας μέσα στο μουσείο από την αίθουσα των «κλιτίων», όπου θαυμάσαμε πλούσια ευρήματα από τα ιερά και τον

οικισμό που βρισκόταν στις πλαγιές του βράχου της Ακρόπολης. Ακολουθώντας το γυάλινο ανηφορικό δάπεδο της αίθουσας των κλιτίων, έχοντας την αίσθηση της ανάβασης στον ιερό βράχο, βρεθήκαμε στο πρώτο επίπεδο του μουσείου, που μας έδινε την εντύπωση εξωτερικού περιβάλλοντος. Οι πανύψηλοι κίονες της αίθουσας των αρχαϊκών έργων δημιουργούσαν την εντύπωση του χώρου μεγάλων αρχαίων ναών, γύρω από τους οποίους ήταν στημένα τα γλυπτά κατά την αρχαιότητα, ενώ οι μεγάλοι γυάλινοι τοίχοι επέτρεπαν το μεταβαλλόμενο φυσικό φως να αναδεικνύει τα εκθέματα με διαφορετικό τρόπο στη διάρκεια της ημέρας. Αγάλματα από τα αρχαϊκά χρόνια έως τη ρωμαϊκή αυτοκρατορική περίοδο στέκονταν ελεύθερα στο χώρο, δίνοντάς μας τη δυνατότητα να τα θαυμάσουμε από όλες τις πλευρές, αποκαλύπτοντας έτσι τις λεπτές ποιοτικές διαφοροποιήσεις των γλυπτών και την υψηλή τέχνη που τα δημιούργησε. Συνεχίζοντας, φτάσαμε σε μια περίοπτη θέση, όπου, πάνω σε ένα ειδικά διαμορφωμένο εξώστη, ήταν τοποθετημένες οι αυθεντικές κόρες του Ερεχθείου, οι περίφημες Καρυάτιδες- ένα από τα πιο εντυπωσιακά και συγκινητικά σημεία της επίσκεψης- τοποθετημένες σε κυκλική διάταξη, με μια θέση συμβολικά κενή- κάνοντας αναφορά στην απύουσα μορφή με διακριτικό αλλά ουσιαστικό τρόπο- επιτρέποντάς μας να τις παρατηρήσουμε από όλες τις πλευρές, με έναν απαλό αλλά επαρκή φωτισμό, που αναδεικνυε τις λεπτομέρειες των ενδυμάτων, των μαλλιών, των εκφράσεων και των μορφών, την ισορροπία του σώματος και τη φυσικότητα της στάσης τους

Από τα μεγάλα παράθυρα της αίθουσας βλέπαμε το βράχο της Ακρόπολης, μια εικόνα που δημιουργούσε μια συμβολική σύνδεση στο χώρο όπου δημιουργήθηκαν οι Καρυάτιδες και στον χώρο όπου προστατεύονται σήμερα, αντιλαμβανόμενοι έντονα ότι το σύνολο του μνημείου δεν είναι πλήρες, με συναισθήματα προβληματισμού αλλά και ελπίδας για την επανένωσή τους στο μέλλον. Ο προθάλαμος του τρίτου επιπέδου μας προετοίμασε για την είσοδό μας στην περίφημη γυάλινη αίθουσα του Παρθενώνα. Εδώ η συλλογή του μουσείου φτάνει στην κορύφωσή της με τα γλυπτά του Παρθενώνα. Ο πυρήνας της είναι ορθογώνιος και έχει τις διαστάσεις του σηκού του ναού, επιτρέποντας έτσι την ανάπτυξη των λίθων της ζωφόρου με την ίδια σειρά, που ήταν τοποθετημένοι στον αρχαίο ναό, με τη συμπλήρωση αντιγράφων στη θέση όσων λείπουν, κάνοντας έτσι κατανοητό θέμα και σύνθεση. Μέσα σε αυτόν τον χώρο, με την ενσωμάτωση της ζωφόρου του Παρθενώνα στον πυρήνα της αίθουσας, την τοποθέτηση των μετωπών ανάμεσα στις κολόνες, την ανάπτυξη των μορφών των αετωμάτων στα δύο μέτωπα και τη συνένωση των πρωτότυπων γλυπτών με τα αντίγραφα εκείνων που βρίσκονται σε μουσεία του εξωτερικού, μας δόθηκε η δυνατότητα να

κατανοήσουμε τους μύθους που διηγείται η Ζωφόρος, ως μια ολότητα, αλλά και το μέγεθος του διαμελισμού των γλυπτών.

Φύγαμε βαθιά εντυπωσιασμένοι, έχοντας ζήσει μια μοναδική εμπειρία στο Μουσείο της Ακρόπολης, που αφηγείται συμπυκνωμένα κορυφαίες στιγμές του αρχαίου ελληνικού πολιτισμού, πνευματικά πλουσιότεροι, με έντονη συναισθηματική σύνδεση με την ιστορία και την πεποίθηση ότι η πολιτιστική κληρονομιά δεν ανήκει μόνο στο παρελθόν, αλλά αποτελεί ζωντανό κομμάτι της ταυτότητάς μας και πηγή έμπνευσης για το μέλλον.

Μια ηλιόλουστη μέρα ήταν η επόμενη και το πρόγραμμά μας περιελάμβανε την επίσκεψη και την περιήγηση στο ιστορικό κτίριο της Βουλής. Η πλατεία Συντάγματος, μπροστά από το κτίριο της Βουλής, γεμάτη από κόσμο, αν και νωρίς το πρωί. Οι λεβεντόκορμοι Εύζωνες, με την παραδοσιακή, εντυπωσιακή στολή, φρουρά τιμητική, συμβολική, μπροστά σε ένα από τα πιο αναγνωρίσιμα σύμβολα της Ελλάδας, το ανάγλυφο, μαρμάρινο μνημείο του Άγνωστου Στρατιώτη, του νεκρού πολεμιστή, με χαραγμένα γύρω του τα ονόματα ιστορικών μαχών της Ελλάδας, εκτελούσαν συγκεκριμένες αργές κινήσεις με μεγάλη ακρίβεια και πειθαρχία, αποπνέοντας σεβασμό και σοβαρότητα, αποδίδοντας φόρο τιμής και μνήμης στους πεσόντες στρατιώτες. Περάσαμε τον έλεγχο ασφαλείας και με τη συνοδεία ενός ξεναγού προχωρήσαμε προς την κεντρική είσοδο της Βουλής, ενός από τα σημαντικότερα νεοκλασικά κτίρια της Ελλάδας, που κατασκευάστηκε το 1836 από τον βαυαρό αρχιτέκτονα Φρίντριχ φον Γκέρτνερ, αρχικά ως βασιλικό παλάτι, για τον πρώτο βασιλιά τον Όθωνα, ενώ το 1935 μετατράπηκε σε έδρα του ελληνικού Κοινοβουλίου και αποτελεί μέχρι σήμερα το κέντρο της πολιτικής ζωής της χώρας. Το εσωτερικό της Βουλής ήταν ευρύχωρο και εντυπωσιακό, με φαρδείς διαδρόμους, μαρμάρινα δάπεδα, πίνακες ζωγραφικής και ιστορικά σύμβολα στους τοίχους. Το φως που έμπαινε από τα τεράστια παράθυρα έκανε το κτίριο να φαίνεται ακόμα πιο επιβλητικό. Η ησυχία και η τάξη επικρατούσαν παντού. Ανεβήκαμε τη μεγάλη μαρμάρινη σκάλα με τα φαρδιά σκαλοπάτια και κάγκελα διακοσμημένα με λεπτομέρειες, θαυμαστά δείγματα αρχιτεκτονικής της εποχής.

Στην αίθουσα της μεταπολίτευσης, έναν εκθεσιακό και ιστορικό χώρο, αισθανθήκαμε ότι βρισκόμαστε μπροστά σε ζωντανά κομμάτια της ιστορίας. Φωτογραφίες από σημαντικές στιγμές του 1974, ιστορικά έγγραφα και εφημερίδες της εποχής, οπτικοακουστικό υλικό, βίντεο και μαρτυρίες, αντικείμενα που συνδέονται με την αποκατάσταση της δημοκρατίας, πίνακες ζωγραφικής που τονίζουν την αξία της δημοκρατίας και της ελευθερίας, παρουσιάζουν με μεγάλη ενάργεια τα ιστορικά γεγονότα και

αποδεικνύουν τη μετάβαση της χώρας σε ένα σύγχρονο δημοκρατικό κράτος. Σημαντικά κομμάτια του κτιρίου, η αίθουσα «Ελευθέριος Βενιζέλος» με φωτογραφίες, έγγραφα και αντικείμενα από τη ζωή και το έργο του, η αίθουσα της Γερουσίας, με εντυπωσιακή διακόσμηση, η αίθουσα της Ολομέλειας, όπου λαμβάνονται σημαντικές αποφάσεις για την Ελλάδα. Μέσα στη Βουλή επισκεφτήκαμε έναν ιδιαίτερα ενδιαφέροντα χώρο, την έκθεση « Άλφα Βήτα, Ελληνικά Γράμματα στη Δύση», η οποία εστιάζει στη διαχρονική πορεία και την επίδραση της ελληνικής γλώσσας στη Δύση.

Μέσα από σπάνιο υλικό, από τις συλλογές της βιβλιοθήκης της Βουλής και άλλων φορέων -παλιά βιβλία, χειρόγραφα κείμενα, επιγραφές, παραδείγματα γραφής από διαφορετικές ιστορικές περιόδους, εκθέματα που δείχνουν πώς άλλαξε η γραφή της ελληνικής γλώσσας από τα αρχαία ελληνικά γράμματα μέχρι τη σύγχρονη μορφή της, λέξεις ελληνικές που χρησιμοποιούνται σε πολλές άλλες γλώσσες του κόσμου- αλλά και μέσα από την αναλυτική παρουσίαση όλων αυτών από έναν εξαιρετικό ξεναγό της Βουλής, είχαμε τη δυνατότητα να παρακολουθήσουμε «το ταξίδι» των ελληνικών γραμμάτων και την επιρροή τους σε άλλες γλώσσες και πολιτισμούς, την αδιάσπαστη συνέχεια της αρχαιότερης ευρωπαϊκής γλώσσας, όπως είχε πει ο Σεφέρης κατά την απονομή του Νόμπελ Λογοτεχνίας το 1963, την πολυεπίπεδη επίδρασή της και τη διαχρονική αξία και λάμψη της από την αρχαιότητα έως τη σύγχρονη εποχή, «το ταξίδι» μιας γλώσσας, που αποτελεί παγκόσμια πολιτιστική κληρονομιά.

Η επίσκεψή μας στη Βουλή ήταν μια εμπειρία που δεν θα ξεχάσουμε εύκολα, αφού μας έδωσε την ευκαιρία να γνωρίσουμε από κοντά σημαντικές πτυχές της ιστορίας, τους θεσμούς και τη σημασία της δημοκρατίας.

Ένας περίπατος στον Εθνικό Κήπο -άλλοτε βασιλικό- δίπλα στη Βουλή, στον μεγαλύτερο πνεύμονα πρασίνου του κέντρου της πόλης, ανάμεσα στα πανύψηλα αιωνόβια δέντρα, τους πυκνούς θάμνους, τα αναρριχητικά φυτά, τα φοινικόδεντρα, τα μικρά μονοπάτια και τις σκιερές γωνιές, τις μικρές λίμνες με τις πάπιες και τις χελώνες, τα παγκάκια για ξεκούραση και τα αρχαία κατάλοιπα διάσπαρτα μέσα στη φύση, ήταν από τις πιο όμορφες εμπειρίες. Βγαίνοντας από τον κήπο μπροστά μας ανοίγεται ένας πιο επιβλητικός χώρος, το Ζάππειο Μέγαρο, με τη νεοκλασική αρχιτεκτονική και τους μεγάλους κήπους με τις φροντισμένες αλέες και τα αγάλματα, που συνδέεται με σημαντικές στιγμές της νεότερης ελληνικής ιστορίας και τους πρώτους σύγχρονους Ολυμπιακούς αγώνες.

Από εκεί, ο περίπατος συνεχίστηκε προς το ιστορικό κέντρο της Αθήνας. Η πόλη ξεδιπλώνεται μπροστά μας γεμάτη αντιθέσεις, φωτεινή και κουρασμένη,

θορυβώδης και βαθιά ανθρώπινη. Νιώθεις μια παράξενη οικειότητα, σαν η πόλη να σου ψιθυρίζει τις ιστορίες της. Συνδυάζοντας το ένδοξο παρελθόν με τις σύγχρονες πινελιές, το κέντρο της Αθήνας κλέβει, σε κάθε περίπτωση, την παράσταση. Παλιά νεοκλασικά κτίρια με μαρμάρινες προσόψεις, σημαίες που κινούνταν νωχελικά στον αέρα, μουσικοί του δρόμου, που δίνουν ρυθμό στην ατμόσφαιρα, φωτισμένες βιτρίνες καταστημάτων, που συνυπάρχουν μέσα σε μια αίσθηση διαρκούς κίνησης με τις ξεθωριασμένες επιγραφές πάνω από κλειστά μαγαζιά, παλιά θέατρα, ιστορικά καφενεία, εστιατόρια, μικρές ταβέρνες, μυρωδιές από κουλούρια, καφέ και μπαχαρικά, κορναρίσματα, αποσπασματικές συζητήσεις, γέλια, άνθρωποι από κάθε γωνιά του κόσμου, εργαζόμενοι, ταξιδιώτες, ηλικιωμένοι, νέοι, μοναχικοί περαστικοί, γίνονται κομμάτια της ίδιας αθηναϊκής σκηνής. Και ανάμεσα στη σύγχρονη όψη της πόλης, ξεπροβάλλουν μικρές εκκλησίες και παλιά κτίρια, σαν μνήμες που αρνούνται να σβήσουν- ίσως αυτή τελικά να είναι η αληθινή γοητεία της. Διαφορετικές όψεις της πόλης αποκαλύπτονται διαρκώς μπροστά μας, σε έναν συνεχή διάλογο με το χρόνο, με το παρόν που βιάζεται και με το παρελθόν που επιμένει να περπατά αθόρυβα δίπλα μας. Της Αθήνας, που συνεχίζει να κινείται ασταμάτητα, κουβαλώντας τη φθορά, τη ζωντάνια και την αντοχή μιας πόλης που έμαθε να επιβιώνει μέσα στον χρόνο, αληθινής και αντιφατικής.

Αργά το απόγευμα επισκεφτήκαμε το Πολεμικό Μουσείο Αθηνών, έναν από τους σημαντικότερους χώρους ιστορικής και στρατιωτικής κληρονομιάς της Ελλάδας, όπου, στο πλαίσιο των εκδηλώσεων για τον εορτασμό της 25ης Μαρτίου, διοργανώθηκε μια ξεχωριστή επετειακή εκδήλωση γεμάτη ιστορία και τέχνη από το Διοικητικό Συμβούλιο του Πολεμικού Μουσείου. Η σύγχρονη αρχιτεκτονική του κτιρίου, τα αεροσκάφη, τα πυροβόλα και τα στρατιωτικά οχήματα στον υπαίθριο χώρο ήταν οι πρώτες έντονες, εντυπωσιακές εικόνες. Μπήκαμε στον εσωτερικό χώρο, το πρώτο σημείο επαφής με την ιστορία και τις συλλογές του μουσείου, έναν χώρο οργανωμένο έτσι ώστε να εισάγει τον επισκέπτη στη διαχρονική εξέλιξη της πολεμικής ιστορίας της Ελλάδας, ξεκινώντας από την αρχαιότητα και φτάνοντας στα νεότερα χρόνια. Περιηγηθήκαμε με τη βοήθεια ξεναγού και με ιδιαίτερο ενδιαφέρον στους χώρους του μουσείου, όπου εκτίθενται σε μεγάλες προθήκες όπλα, πανοπλίες, αρχαία δόρατα, ξίφη, ασπίδες, κράνη, διοράματα και αναπαραστάσεις μαχών, εικονογραφικό υλικό από διάφορες ιστορικές περιόδους -Περσικοί πόλεμοι, Πελοποννησιακός πόλεμος, εκστρατείες Μεγάλου Αλεξάνδρου- εκθέματα από τα ελληνοιστικά και βυζαντινά χρόνια - σπαθιά, τόξα, πανοπλίες, διάφορα αντικείμενα, εικόνες, ιστορικές αναφορές- που προβάλλουν τη σημασία της Κωνσταντινούπολης και

των αμυντικών μηχανισμών της αυτοκρατορίας. Η αισθητική παρουσίαση των εκθεμάτων, ο φωτισμός, οι γυάλινες προθήκες, οι πληροφοριακές πινακίδες, μας βοήθησαν να ταξιδέψουμε νοερά στο παρελθόν και μας προετοίμασαν για τις επόμενες ενότητες του μουσείου, που μας έφεραν σε επαφή με γεγονότα, που διαμόρφωσαν τη σύγχρονη Ελλάδα -Βαλκανικοί πόλεμοι, Πρώτος Παγκόσμιος Πόλεμος, Μικρασιατική Εκστρατεία, Δεύτερος Παγκόσμιος Πόλεμος.

Αυθεντικές στρατιωτικές στολές, κράνη, όπλα, ξιφολόγχες, πολυβόλα, προσωπικά αντικείμενα στρατιωτών, φωτογραφίες εποχής, στρατιωτικοί χάρτες, ιστορικά έγγραφα, διοράματα και αναπαραστάσεις μαχών, επιστολές στρατιωτών, υλικό από την αντίσταση κατά τη διάρκεια της κατοχής, μας έκαναν να κατανοήσουμε τις δύσκολες συνθήκες ζωής στα πεδία των μαχών. Είδαμε μοντέλα αεροσκαφών, πλοίων, ναυτικά όργανα, μέταλλα και εξοπλισμό που χρησιμοποιήθηκαν σε σημαντικές στρατιωτικές επιχειρήσεις, συλλογές που παρουσίαζαν την εξέλιξη της στρατιωτικής τεχνολογίας και το ρόλο των ενόπλων δυνάμεων στους πολέμους του 20ου αιώνα. Η ξενάγησή μας στο πολεμικό μουσείο ήταν μια βιωματική εμπειρία μάθησης σε έναν χώρο ιστορικής μνήμης και πολιτισμού, που μας συγκίνησε και μας προβληματίσε.

Πλήθος κόσμου είχε συγκεντρωθεί στο φουαγιέ του Πολεμικού Μουσείου, για να τιμήσει με την παρουσία του την εκδήλωση, που ήταν αφιερωμένη στην Επανάσταση του 1821. Στο αμφιθέατρο προβλήθηκε δραματοποιημένο ντοκιμαντέρ με τίτλο «Χαλασμός της Κασσάνδρας» και θέμα την επανάσταση του 1821 στη Χαλκιδική, σε σκηνοθεσία του Γιάννη Κοροδήμου και παραγωγή του α.ε. Στυλιανού Κυρίμη και του Παγχαλκιδικού Συλλόγου Θεσσαλονίκης, που άφησε ιδιαίτερα θετικές εντυπώσεις και έντονη συγκινησιακή φόρτιση στο κοινό, σεβασμό και υπερηφάνεια για την ιστορική κληρονομιά της Χαλκιδικής, αναδεικνύοντας μια λιγότερο γνωστή, αλλά καθοριστική πτυχή της ελληνικής επανάστασης του 1821 στη Χαλκιδική, με την ιστορική τεκμηρίωση, την κινηματογραφική αναπαραστάση των γεγονότων, την ανάδειξη τοπικών ηρώων και μαρτυριών και τη σύνδεση της ιστορικής μνήμης με τη σύγχρονη ελληνική ταυτότητα.

Ξεχωριστή στιγμή της βραδιάς αποτέλεσε η παρουσία της χορωδίας του Παγχαλκιδικού Συλλόγου, η οποία συνοδεύοντας ιδανικά το περιεχόμενο της προβολής, δημιούργησε ατμόσφαιρα βαθιάς συγκίνησης. Εξαιρετική τιμή για την εκδήλωση ήταν και η συμμετοχή του Χαλκιδικιώτη, καταξιωμένου καλλιτέχνη Μανώλη Μητσία, που με την ερμηνεία του προσέδωσε ξεχωριστό κύρος και συγκίνησε ιδιαίτερα το κοινό. Η βραδιά μας άφησε την αίσθηση ενός ουσιαστικού φόρου τιμής στους αφανείς ήρωες της Χαλκιδικής και μιας δυνατής υπενθύμισης της

αξίας της ελευθερίας και της ιστορικής συνείδησης. Αποχωρήσαμε με τη σκέψη πως η ιστορία δεν αποτελεί μόνο καταγραφή γεγονότων, αλλά ζωντανή παρακαταθήκη, που ενώνει τις γενιές και κρατά άσβεστη τη συλλογική μνήμη.

Την επόμενη μέρα αφήσαμε πίσω μας την Αθήνα, την πολύβουη πρωτεύουσα με τις πυκνοκατοικημένες γειτονιές, τις μεγάλες λεωφόρους και τα ιστορικά μνημεία, και ακολουθήσαμε τη διαδρομή της παραλιακής ζώνης της Αθηναϊκής Ριβιέρας. Ενώ ο αστικός ορίζοντας απομακρυνόταν, τη θέση του έπαιρναν οι γαλάζιες αποχρώσεις του Σαρωνικού, σε πανοραμική θέα, κοσμοπολίτικες περιοχές, μικροί κολπίσκοι, οργανωμένες παραλίες, αμμώδεις ακτές, που εναλλάσσονταν με απόκρημνα σημεία, όπου τα βράχια βυθίζονταν κατευθείαν στο νερό. Το φως του ήλιου σαΐτευε θαρρείς την επιφάνεια της θάλασσας, δημιουργώντας συνεχείς μεταβολές χρωμάτων από βαθύ μπλε μέχρι τυρκουάζ αποχρώσεις κοντά στις ακτές. Καθώς η πορεία μας συνεχίζεται προς τα νότια, το αστικό περιβάλλον εξαφανίζεται σχεδόν ολοκληρωτικά και κυριαρχεί η αίσθηση της ανοιχτής φύσης. Οι λόφοι της Αττικής στο βάθος σβήνουν αργά, πίσω από τη γραμμή του ορίζοντα, ενώ ο δρόμος κυλά δίπλα σε πεύκα και χαμηλή μεσογειακή βλάστηση, που φτάνει μέχρι τη θάλασσα. Στο τελικό κομμάτι της διαδρομής, η ακτογραμμή στενεύει, τα βράχια γίνονται πιο επιβλητικά και η θάλασσα ανοίγεται απέραντη μπροστά μας. Εκεί, στο νοτιότερο άκρο της Αττικής, διαγράφεται στο βάθος ο προορισμός μας, ο ναός του Ποσειδώνα στο Σούνιο, χτισμένος στην κορυφή του ακρωτηρίου, σε σημείο, που μοιάζει να αγναντεύει αδιάκοπα το Αιγαίο Πέλαγος. Ο δρόμος αρχίζει να σκαρφαλώνει στο λόφο του ακρωτηρίου, με τη θάλασσα να απλώνεται συνεχώς στο δεξί και στο αριστερό οπτικό πεδίο, σαν να περικυκλώνει τη στεριά, το τοπίο αλλάζει σταδιακά και γίνεται επιβλητικό, σχεδόν τελετουργικό. Οι χαμηλοί θάμνοι, το θυμάρι και τα πεύκα, που λυγίζουν από τους ανέμους της θάλασσας, παισιώνουν τη διαδρομή. Η ανάβαση συνεχίστηκε με τα πόδια, αφού σταθμεύσαμε στο πλάτωμα της διαδρομής. Κάθε βήμα προς τα πάνω αποκαλύπτει και μία νέα προοπτική του απέραντου Αιγαίου και του αρχαιολογικού χώρου που διαγράφεται στο πιο ψηλό

σημείο, στο τελευταίο τμήμα της ανηφόρας. Ο αέρας γίνεται πιο έντονος, γεμάτος αλμύρα, ενώ το φως του ήλιου δυναμώνει καθώς δεν υπάρχει τίποτα να το φιλτράρει. Οι λευκοί μαρμαρίνοι κίονες του ναού ξεπροβάλλουν πάνω από το βράχο, σαν να αιωρούνται ανάμεσα ουρανού και θάλασσας. Το φυσικό τοπίο και η ανθρώπινη δημιουργία συνυπάρχουν με τρόπο απόλυτα αρμονικό. Η θέα εντυπωσιακή, με το ναό, οικοδόμημα του 5ου π.Χ. αιώνα, να στέκεται αγέρωχος στην κορυφή σε πείσμα των αιώνων. Το άγριο τοπίο του Σουνίου με τους απόκρημνους βράχους, την ατέλειωτη θάλασσα και τον αρχαίο ναό μοιάζει ακόμα και σήμερα να κρατά μέσα του την ιστορία αλλά και τη δραματικότητα του μύθου- σύμφωνα με τον οποίο ο Αιγέας ρίχθηκε από τα βράχια στο πέλαγος που πήρε το όνομά του πιστεύοντας πως ο γιος του ο Θησεύς είχε χαθεί- δημιουργώντας την αίσθηση ενός ταξιδιού πίσω στο χρόνο, όταν το Σούνιο αποτελούσε φρουρό της θάλασσας και σύμβολο της δύναμης της Αθήνας.

Αφήνοντας πίσω μας τον ναό του Ποσειδώνα στο Σούνιο, η επιστροφή μας προς τη Θεσσαλονίκη ήταν ένα ακόμη μεγάλο ταξίδι μέσα στο ελληνικό τοπίο και την ιστορία του τόπου. Ακολουθήσαμε την παραλιακή ζώνη της νοτιοανατολικής Αττικής. Καθώς η διαδρομή πλησίαζε στην Αθήνα, οι πυκνοκατοικημένες συνοικίες εμφανίζονταν ξανά στον ορίζοντα, πριν η πορεία στραφεί προς το βορρά. Σύντομα, η Αθήνα έμεινε πίσω και ακολουθήσαμε τον μεγάλο οδικό άξονα της ηπειρωτικής Ελλάδας. Το τοπίο άλλαζε συνεχώς. Πεδιάδες, καλλιεργημένες, μικρές και μεγάλες πόλεις, μικρά χωριά, άλλα σκαρφαλωμένα στους βράχους και άλλα ριγμένα στην άκρη της θάλασσας, νησιά καταμεσής του πελάγους, ορεινοί όγκοι και κοιλάδες ξεδιπλώνονταν διαδοχικά κατά μήκος της διαδρομής. Μια γήινη και αυθεντική όψη της Ελλάδας με ελαιώνες, χωράφια και βουνά υψώνονταν στον ορίζοντα και μεγάλες πεδιάδες άνοιγαν μπροστά μας.

Η άφιξη στη Θεσσαλονίκη με τη φωτισμένη παραλία του Θερμαϊκού κόλπου και το ζωντανό ρυθμό της πόλης, αργά το βράδυ, ολοκλήρωσε αυτό το μαγευτικό ταξίδι στην Αθήνα, μια πόλη διαχρονική, όπου το παρελθόν ζει στο παρόν, όπου ο χρόνος περπατά αργά αλλά και γρήγορα, όπου μνήμες και σύγχρονοι ρυθμοί συνυπάρχουν αρμονικά.

ΕΥΓΕΝΙΚΗ ΥΠΕΝΘΥΜΙΣΗ ΣΕ ΟΛΟΥΣ

ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΣΥΛΛΟΓΟ

Στην ετικέτα με τη διεύθυνσή σας, που είναι κολλημένη στο σελοφάν με το οποίο είναι τυλιγμένο το περιοδικό σας, αναγράφεται πάνω από το όνομά σας το έτος μέχρι το οποίο έχετε εξοφλήσει τη συνδρομή σας.

"ΜΑΓΕΥΤΙΚΗ" ΣΤΟΚΧΟΛΜΗ - ΣΟΥΗΔΙΑ

Συμμετοχή στο φεστιβάλ του χορευτικού τμήματος του Παγχαλκιδικού Συλλόγου "Ο ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ"

Από 18 έως 22 Μαρτίου 2026 το τμήμα παραδοσιακών χορών του ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ "Ο ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ", συμμετείχε στο 20ό επετειακό διεθνές φεστιβάλ του ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΣΟΥΗΔΙΑΣ (ΕΛ.ΛΑ.Σ.Σ.), παρουσιάζοντας χορούς και τραγούδια των γηγενών κατοίκων του ορεινού όγκου του Χολομώντα.

Η αναχώρηση από το αεροδρόμιο "Μακεδονία" πραγματοποιήθηκε σε ένα κλίμα αισιοδοξίας, χαράς, ενθουσιασμού και προσμονής. Η άφιξη στη Στοκχόλμη έγινε χωρίς απρόοπτα. Η συνοδός, με ευγένεια και προθυμία απαντούσε σε πρακτικά θέματα. Ο καιρός, σύμμαχός μας, με μία ελαφριά συννεφιά αρχικά, έδωσε τη θέση της σε μία ηλιόλουστη ημέρα, ξαφνιάζοντας μας ευχάριστα.

Ανεβήκαμε στο λεωφορείο και αμέσως άρχισε η περιήγηση / ξενάγηση στην πόλη. Η ξεναγός, με τις γνώσεις, τις αναλυτικές και κατατοπιστικές πληροφορίες, έδωσε τη δυνατότητα σε όλους μας να γνωρίσουμε την ιστορία του λαού και να εμβαθύνουμε στον πολιτισμό τους. Η Σουηδία, χώρα της Σκανδιναβικής χερσονήσου, με 10,5 εκ. κατοίκους, χώρα των Βίκινγκς έως τον 11ο αι., με 270 χιλ. νησιά, (σχεδόν 1000 κατοικούνται σήμερα). Η πρωτεύουσα της, η πανέμορφη Στοκχόλμη, είναι χτισμένη σε 14 νησιά που ενώνονται με γέφυρες, πάνω από πενήντα και δημιουργούν ένα απίθανο τοπίο φυσικής ομορφιάς και σκανδιναβικής αρχιτεκτονικής.

Επισκεφτήκαμε το Βασιλικό Θέατρο, το Ανάκτορο του Βασιλιά, θαυμάσαμε τη Βασιλική Όπερα, ένα επιβλητικό κτήριο με το κέντρο της κορινθιακής τετραστυλικής στοάς, να στηρίζει τέσσερα αγάλματα και να επικαλύπτεται από το βασιλικό στέμμα. Στο φουαγιέ της Όπερας έχασε τη ζωή του ο βασιλιάς Γουσταύος Γ' σε χορό μεταμφιεσμένων. Στη συνέχεια περιηγηθήκαμε στο νησί της Gamla Stan/ παλιάς πόλης, που είναι το ομορφότερο. Εκεί κοντά ήταν το ξενοδοχείο διαμονής μας. Τα χρωματιστά οικοδομήματα, που αποτελούν σήμα κατατεθέν της Στοκχόλμης, έδιναν μία νότα αισιοδοξίας από τον πλούτο των χρωμάτων. Η επίσκεψη στο Δημαρχείο, δίπλα στη λίμνη, όπου βρίσκεται η αίθουσα απονομής των Βραβείων Νόμπελ, με τις πολλαπλές χρήσεις, τα εξαιρετικά αγάλματα στον αύλειο χώρο, αποτέλεσε σημείο θαυμασμού για φωτογράφιση. Το απόγευμα σταματήσαμε στο Πανόραμα της πόλης, ένα φυσικό μαγευτικό "μπαλκόνι" για τη λήψη φωτογραφιών και μετά επιστρέψαμε στο ξενοδοχείο για τακτοποίηση.

Το βραδάκι περπατήσαμε για μεγαλύτερη γνωριμία της παλιάς πόλης, στους στενούς δρόμους, τα όμορφα πολύχρωμα κτήρια και τα μαγαζάκια με τα σουβενίρ, τα οποία πρόσθεσαν εντυπωσιακές εικόνες κάτω από τα φώτα της νύχτας.

Την επόμενη μέρα, μετά το πλούσιο πρωινό, πραγματοποιήθηκε επίσκεψη και ξενάγηση στο φημισμένο και εντυπωσιακό Μουσείο VASA, το οποίο αποτελεί ένα από τα πιο σημαντικά μουσεία της Σουηδίας. Εκεί δεσπόζει το ομώνυμο πολεμικό πλοίο VASA του 17ου αι., το οποίο ναυπηγήθηκε προς τιμή του βασιλιά της Σουηδίας, της οικογένειας VASA. Βυθισμένο για 333 σχεδόν έτη, στα 33 μέτρα στα νερά της Βαλτικής, ανασύρθηκε από το βυθό σχεδόν ανέπαφο και ακέραιο, προκαλώντας έκπληξη και θαυμασμό για την κατασκευή του, τη συναρπαστική ιστορία που το συνοδεύει και αντανακλά τη δύναμη της Σουηδίας ως μεγάλης ναυτικής δύναμης. Πολλά και πλούσια πολύχρωμα ξυλόγλυπτα στο εξωτερικό αλλά και στο εσωτερικό του πλοίου, τα επιβλητικά κανόνια και τα αντικείμενα που βρέθηκαν, κατεύθυναν τη φαντασία μας σε παλιότερες ένδοξες εποχές της. Η προβολή βίντεο στην αντίστοιχη αίθουσα, έδειξε την τυχαία αποκάλυψη, από ένα δύτη, του πολεμικού πλοίου, τις εργασίες καθαρισμού, συντήρησης και τοποθέτησης στο μουσείο.

Η όμορφη περιήγηση στη Στοκχόλμη συνεχίστηκε με μία 2ωρη απολαυστική κρουαζιέρα στα ήρεμα, γαλήνια και πεντακάθαρα νερά της λίμνης Μέλαρεν, δίπλα σε νησίδες και ιστορικά κτήρια. Μοναδική θέα και ξεχωριστή εμπειρία, ευκαιρία για χαλάρωση και ξεκούραση. Γρανιτένιοι τεράστιοι γκρίζοι και μαυριδεροί όγκοι, δεξιά και αριστερά στις όχθες, στέκονταν "αγέρωχοι" από την εποχή των παγετώνων, έδιναν την αίσθηση ότι ο χρόνος έχει "σταματήσει" και δημιουργούσαν ένα φυσικό τοπίο αντιθέσεων, με τα επιβλητικά κτήρια, το μπλε της θάλασσας και του ουρανού και το πράσινο των ελάτων!!! Πλέοντας ανάμεσα στα γραφικά νησάκια, φτάσαμε στο σημείο Slussen, σημείο κομβικό, όπου θαυμάσαμε το υδάτινο φαινόμενο που δημιουργείται από τα νερά της Λίμνης Μέλαρεν και της Βαλτικής θάλασσας, λόγω υψομετρικής διαφοράς, προκαλώντας μία φυσική ροή και "συνάντηση" αλμυρού και γλυκού νερού, σπάνιας ομορφιάς.

Η γνωριμία με τη Στοκχόλμη και την ιστορία της συνεχίστηκε με μεγάλο ενθουσιασμό. Μετά την κρουαζιέρα, το απόγευμα, περιηγηθήκαμε στο πάρκο του στρατιωτικού Μουσείου. Είδαμε την

πέτρινη σφαίρα με επιγραφές, σε πολλές γλώσσες, όπως και στα ελληνικά, που αναφέρονται στη δίωξη των Εβραίων. Επισκεφτήκαμε τη θαυμάσια εκκλησία της Αγίας Ελεονώρας και τον ελεύθερο χρόνο περπατήσαμε στον πεζόδρομο της Gamla Stan/παλιάς πόλης, που οδηγεί στην καρδιά της πόλης, ανάμεσα σε μεσαιωνικά χρωματιστά κτήρια, μικρά καταστήματα και παραδοσιακά καφέ. Ευκαιρία για φωτογράφιση δίπλα στο σιδερένιο έργο τέχνης που απεικονίζει μία ηθοποιό, έξω από την Όπερα! Η ξεναγός υπέδειξε και το σημείο του δρόμου όπου έχασε τη ζωή του ο ειρηνιστής Ούλοφ Πάλμε με τη σύζυγό του, ένα πολύ λυπηρό, πολιτικής σημασίας, γεγονός όχι μόνο για τους Σουηδούς, αλλά για όλον τον κόσμο. Χρόνος για καφέ ή γλυκό, πρόσφερε μία νότα χαλάρωσης από το περπάτημα. Ακολούθησε επίσκεψη σε ένα σταθμό του Μετρό της Στοκχόλμης. Σε βάθος 150 μέτρων, στη Στάση του Βασιλικού Κήπου, οι επιτοίχιες υπέροχες διακοσμήσεις, τα φυτά στους τοίχους, τα αγάλματα που κοσμούσαν δεξιά και αριστερά το χώρο της αποβάθρας, (θύμιζαν αρχαία Ελλάδα), ήταν εικόνες εντυπωσιακές και αξιομνημόνευτες και αναδεικνύουν το Μετρό της Στοκχόλμης ως ένα από τα πιο φημισμένα του κόσμου. Μία πολύ γεμάτη ημέρα, από εικόνες και γνώσεις, ολοκληρώθηκε με καλό φαγητό σε ελληνικό παραδοσιακό ρεστοράν της πόλης.

Η επόμενη ημέρα, αίθρια και ηλιόλουστη, αφιερώθηκε σε ολοήμερη εκδρομή στις πόλεις Σιγκτούνα και Ουψάλα. Παλιά πρωτεύουσα της Σουηδίας για 250 χρόνια η Σιγκτούνα, 980 μ.Χ. έτος της ίδρυσής της. Εδώ κόπηκε το πρώτο σουηδικό νόμισμα και διασώζονται τα ερείπια του Κοινοβουλίου των Βίκινγκς. Γραφική παραλίμνια κωμόπολη, μας μάγεψε με το ειδυλλιακό φυσικό τοπίο. Κτισμένη δίπλα στη λίμνη Μέλαρεν, σε ένα ήρεμο φυσικό περιβάλλον με χαμηλά ξύλινα κτήρια, δέντρα και φυτά, πρόσφερε μία μοναδική ευκαιρία για μία περιήγηση αναζωογόνησης και για ένα απολαυστικό καφέ και γλύκισμα. Ερείπια από την εποχή των Βίκινγκς, οι πέτρες *ρούνου* με την ιδιαίτερη γραφή τους, μεσαιωνικές εκκλησίες και άλλα ιστορικά κτήρια και μπουτίκ χειροτεχνίας, αποτέλεσαν σημείο θαυμασμού.

Αφήσαμε τη Σιγκτούνα, με προορισμό την πόλη Ουψάλα, την τέταρτη μεγαλύτερη πόλη της Σουηδίας. Κατά τη διαδρομή είδαμε κτηνοτροφικές μονάδες με άλογα και ενημερωθήκαμε για την αξία και προστασία των ζώων αυτών, ως πολύτιμου βοηθού κατά την εξόρυξη, τη φόρτωση και μεταφορά των μεταλλευμάτων σε παλιότερους χρόνους. Η Ουψάλα των 140.000 κατοίκων, πόλη με ιστορική και πολιτιστική προσφορά ήδη από το Μεσαίωνα. Είναι το εκκλησιαστικό κέντρο της Σουηδίας και έδρα του Αρχιεπισκόπου της. Διάσημο και ονομαστό το Πανεπιστήμιό της από το 1477, το παλιότερο στη

Σκανδιναβία, διαθέτει Μουσεία πολλών επιστημών. Γενέτειρα επιφανών επιστημόνων, όπως ο Α. Νόμπελ, ο Κέλσιος, ο Έρικσον, ο θεατρικός συγγραφέας Ι. Μπέργκαν και πολλών άλλων. Εννιά σχολές και 50 χιλ. φοιτητές παρακολουθούν τα αντίστοιχα μαθήματα. Βιβλιοθήκη με πάνω από δύο εκ. τίτλους βιβλίων, χειρόγραφα του 6ου αι., χάρτες, αποτελεί κοιτίδα ιστορίας, γνώσης και πολιτισμού. Εκεί όπου η Γνώση και η Επιστήμη "συναντούν και έχουν συνοδοιπόρο" την Παράδοση της χώρας. Περπατήσαμε στους χώρους του Πανεπιστημίου, θαυμάσαμε από ψηλά τους Βοτανικούς κήπους, τις γειτονιές με φυτά και δέντρα, έτοιμα να πρασινίσουν και να ανθίσουν. Ανεβήκαμε στο Κάστρο με τα πολλά Μουσεία και είδαμε εξωτερικά το Ανατομείο. Επισκεφτήκαμε τον Καθεδρικό Ναό, γοτθικού ρυθμού, με ύψος 118 μέτρα, που δίνει την εντύπωση ότι θέλει να προσεγγίσει το Θεό και να επικοινωνήσει μαζί Του. Εκεί βρίσκεται και ο τάφος του βασιλιά VASA.

Στον ελεύθερο χρόνο απολαύσαμε μία υπέροχη βόλτα δίπλα στο ποτάμι Fyrisan, "ένα ζωντανό" σημείο όπου ο θεατρικός συγγραφέας Μπέργκμαν επέλεξε για τα γυρίσματα των περίφημων ταινιών του. Απολαύσαμε φαγητό σε παραδοσιακό ρεστοράν της πόλης και επιστρέψαμε στο ξενοδοχείο για ξεκούραση. Το βραδάκι μία νυχτερινή βόλτα με το λεωφορείο, μας αποζημίωσε. Κατά τη διαδρομή είδαμε ξανά τη φωτισμένη παλιά πόλη, τη νήσο Μέλαρεν, το Ολυμπιακό στάδιο, το Μουσείο των ABBA, το Μουσείο των Βίκινγκς. Η περιήγηση τελείωσε με ωραίο φαγητό σε ταβέρνα. Γεμάτοι εικόνες, εμπειρίες, πληροφορίες και ιστορική γνώση, επιστρέψαμε στο ξενοδοχείο για την απαραίτητη ξεκούραση πριν τη μεγάλη μέρα.

Μετά το πρωινό, αναχωρήσαμε για το χώρο των εκδηλώσεων. Πλήθος άλλων χορευτικών και μουσικών συνόλων τόσο από Ελλάδα όσο και από εξωτερικό και τη Σουηδία, έδιναν μία πολύχρωμη πολυπολιτισμική νότα με τις ξεχωριστές παραδοσιακές φορεσιές, μία ατμόσφαιρα χαράς, αναμονής και δυνατότητα για γνωριμία με άλλους χορευτές. Η Πρόεδρος, οι εκπρόσωποι του Λαογραφικού Συλλόγου της Σουηδίας και οι εθελοντές, μας υποδέχτηκαν με μεγάλη θερμότητα και χαρά και προσέφεραν κεράσματα σε όλους τους συμμετέχοντες.

Το χορευτικό τμήμα του Συλλόγου μας με τη σημαντική βοήθεια, την υποστήριξη και τις οδηγίες του χοροδιδασκάλου μας, κ. Ζέττα Ιωάννη, πραγματοποίησε την τελική πρόβα των χορών. Η αίθουσα δεν άργησε να γεμίσει από θεατές. Η παρουσίαση των χορών ξεκίνησε με τον τελετουργικό χορό ΚΑΓΓΕΛΕΥΤΟ της Ιερισσού και συνεχίστηκε με τον ΚΟΝΤΟ ΚΟΝΤΟΥΤΣΙΚΟ, το γυναικείο χορό ΑΠΑΝΩ ΣΤΗΝ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΑ, τον ιδιότυπο συρτό με το αντίστοιχο τραγούδι ΛΕΝΙΩ και η

παρουσίαση του χορευτικού τμήματος τελείωσε με τον αντικρυστό χορό της ΜΑΝΙΩΣ από τη Γαλάτιστα. Πέρα από την τεχνική αρτιότητα, το χορευτικό τμήμα απέσπασε το χειροκρότημα και τα συγχαρητήρια των διοργανωτών και των θεατών με το κέφι, το τραγούδι αλλά και επειδή ήρθαν σε επαφή και γνωριμία για πρώτη φορά με τη Χαλκιδικιώτικη μουσικοχορευτική παράδοση. Στην παράσταση αυτή, παρουσιάστηκαν για πρώτη φορά οι νεοαποκτηθείσες φορεσιές από τις περιοχές της Αρναίας και της Κασσάνδρας. Νιώσαμε περήφανοι για τη Χαλκιδική και την Ελλάδα μας! Πολλά ήταν τα χειροκροτήματα προς τον Παγχαλκιδικό, όταν ο Γ.Γ. κ. Λυρτζής πρόσφερε στην πρόεδρο του οργανωτή της εκδήλωσης μικρογραφία του Ανδριάντα του Αριστοτέλη και ανέφερε ότι ο Παγχαλκιδικός Σύλλογος έκανε δωρεά τον Ανδριάντα ύψους 2,5 μέτρων στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.

Το 20ό φεστιβάλ πραγματοποιήθηκε με πολύ μεγάλη επιτυχία παρουσία του Προξένου της Ελληνικής Πρεσβείας κ. Φερεντίνου, εκπροσώπου της Αλβανικής Πρεσβείας, του Προέδρου της Ελληνικής Στέγης κ. Παπακώστα, του Προέδρου της Ομοσπονδίας Ελληνικών Συλλόγων και Κοινοτήτων Σουηδίας, του Πρώην Προέδρου της Ομοσπονδίας Ελληνικών Συλλόγων και Κοινοτήτων Σουηδίας κ. Κομνηνού Χαϊδευτού και του κ. Κοντορίνη.

Ευχαριστούμε από καρδιάς το Δ.Σ. του ΕΛ.ΛΑ.Σ.Σ. και ιδιαίτερα την κ. Έλλη Χρηστάκη για την τιμητική πρόσκληση να παραβρεθούμε στο 20ό φεστιβάλ και τους εθελοντές-συνοδούς για την πολύτιμη βοήθειά τους, τη ζεστή φιλοξενία τους και την ανιδιοτελή προσφορά τους. Αξίζει να μνημονεύσουμε και τους παρουσιαστές της εκδήλωσης, οι οποίοι με το κέφι και τη ζωντάνια τους έδωσαν ρυθμό και συνοχή στο πρόγραμμα και δημιούργησαν μια φιλική και ζεστή ατμόσφαιρα για όλους. Ιδιαίτερα συγχαρητήρια και ευχαριστίες στο χοροδιδάσκαλό μας κ. Ιωάννη

Ζέττα ο οποίος ακούραστος, με μεγάλη προθυμία, όρεξη και κέφι, προέβη στην εκμάθηση των χορών και προετοίμασε με υποδειγματικό τρόπο το χορευτικό τμήμα. Τέλος να ευχαριστήσουμε το Δ.Σ και ιδιαίτερα τους υπεύθυνους κ. Στέργιο Λυρτζή, κ. Αγγέλα Μητσία, την κ. Κοκόνη Ζαμπόκα, τους φίλους συνοδούς-συμπαραστάτες, το συγχορευτή μας κ. Γιώργο Κουκουβίνο, που μεσολάβησε και έφερε σε επικοινωνία και επαφή τους δύο Συλλόγους και όλο το χορευτικό τμήμα γι' αυτήν την ταξιδιωτική και πολιτιστική εμπειρία στη Στοκχόλμη. Η συμμετοχή μας στο φεστιβάλ ολοκληρώθηκε με απόλυτη επιτυχία!

Το βραδάκι, σε αίθουσα εκδηλώσεων, ο Ελληνικός Λαογραφικός Σύλλογος της Σουηδίας, πρόσφερε στους χορευτές και συνοδούς, δείπνο με ζωντανή μουσική. Ακολούθησε χορός με πολύ κέφι μέχρι αργά το βράδυ. Ευκαιρία για χαλάρωση και απόλαυση όμορφων στιγμών. Επιστρέψαμε στο ξενοδοχείο για την αναγκαία ξεκούραση και προετοιμασία της αναχώρησης για την επόμενη μέρα. Μία ημέρα γεμάτη συναισθήματα, χαρά, όμορφες εικόνες και έμπλεοι αναμνήσεων, πριν από το ταξίδι της επιστροφής.

Την Κυριακή, ηλιόλουστη και ζεστή, αναχωρήσαμε για το αεροδρόμιο της Στοκχόλμης Arlanda, έχοντας στις αποσκευές μας, πλούσιες εικόνες, ιστορικές γνώσεις, εμπειρίες, όμορφες αναμνήσεις και συναισθήματα που θα θυμόμαστε για πολύ καιρό!

Ο σκοπός της συμμετοχής του χορευτικού τμήματος στο φεστιβάλ, επετεύχθη στο ακέραιο! Πράγματι ο "Χορός Ενώνει" σε μία μεγάλη γιορτή παράδοσης και γνώσης. Ο χορός χτίζει γέφυρες γνωριμίας πολιτισμών, επικοινωνίας, μοιράσματος αισθημάτων, χαράς και φιλίας. Είναι συνάντηση και ένωση λαών αγαπητικής, ένα θαυμαστό ανθρώπινο επίτευγμα! Γιατί ο χορός είναι χαρά, είναι ψυχή, είναι συναίσθημα!!!

*Τα μέλη του χορευτικού τμήματος
Δημητρακούδη Κατερίνα -
Μουτσιάκη Γεωργία*

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΑ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

Με την παρούσα επιστολή μου, θα ήθελα να εκφράσω τις ειλικρινείς μου ευχαριστίες στο πρόσωπό του προέδρου, αλλά και σε όλα τα μέλη του Δ.Σ. του συλλόγου που αφορούν στην:

Ένθερμη και αυθόρμητη ανταπόκριση των μελών του συλλόγου στο κάλεσμά σας, για συμμετοχή τους στην πρεμιέρα του ντοκιμαντέρ μου, με θέμα τον «Χαλασμό της Κασσάνδρας» στο Πολεμικό Μουσείο Αθηνών. Υπέροχη, λαμπερή και άψογη εμφάνιση από πάσης πλευράς παρουσίαση της χορωδίας του συλλόγου και του μαέστρου της, η οποία εντυπωσίασε το κοινό των Αθηνών.

Εγώ ως απλό μέλος του Παγχαλκιδικού Συλλόγου, αισθάνομαι περήφανος που ανήκω στην οικογένεια αυτού του συλλόγου και ταυτόχρονα πανευτυχής, διότι μέσω αυτού κατόρθωσα να εκφραστώ και με τη βοήθειά σας να προβάλλω το έργο μου και να θέσω ένα μικρό λιθαράκι στην ιστορία της Επανάστασης της Χαλκιδικής.

Παρακαλώ κύριε Πρόεδρε, μεταβιβάστε τις ευχαριστίες μου σε όλα τα μέλη που συμμετείχαν στην εκδήλωση.

Στυλιανός Κυρίμης
Αντιστράτηγος ε.α

ΜΑΡΓΑΡΙΤΗΣ ΣΧΟΙΝΑΣ: ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ (Ένας Χαλκιδικιώτης στην κορυφή της πολιτικής ζωής)

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Ιωάννης Κοτσάνης

Με απόφαση του πρωθυπουργού από 3 Απριλίου 2026 ο συμπατριώτης μας (Χαλκιδικιώτης από τη Φούρκα) κ. **Μαργαρίτης Σχοινάς**, μέχρι πρότινος Αντιπρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, τοποθετήθηκε ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ.

Η τοποθέτηση του κ. Σχοινά στην νευραλγική αυτή θέση έχει μεγάλη σημασία διότι αναλαμβάνει ένα χαρτοφυλάκιο που βρίσκεται στο επίκεντρο των εξελίξεων, και ο κ. Σχοινάς είναι κατάλληλος γι' αυτό γιατί είναι φορτωμένος με πολλά προσόντα και με τεράστια ευρωπαϊκή εμπειρία,

Ακολουθεί σύντομο βιογραφικό του σπουδαίου αυτού Χαλκιδικιώτη, φίλου και θερμού υποστηρικτή του Παγχαλκιδικού Συλλόγου μας.

Καταγωγή

Ο Μαργαρίτης Σχοινάς κατάγεται από την Φούρκα (Κασσάνδρας) της Χαλκιδικής, όπου βρίσκεται και η πατρογονική του οικία. Γεννήθηκε το 1962. Οι γονείς του Στέργιος και Ελένη, που δεν ζουν πια, ήταν φιλόλογοι, υπηρέτησαν σε Σχολεία της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης στην Αρναία και στη Θεσσαλονίκη και στο πέραςμα τους άφησαν έντονο το αποτύπωμα της εκπαιδευτικής τους προσφοράς. Είναι παντρεμένος και έχει δυο γιους: τον Στέργιο και τον Γιάννη.

Σπουδές

Είναι απόφοιτος του ιστορικού Ε' Λυκείου Θεσσαλονίκης και αριστούχος της Νομικής Σχολής του ΑΠΘ. Συνέχισε τις μεταπτυχιακές του σπουδές στην Ευρωπαϊκή Πολιτική στο Κολλέγιο της Ευρώπης στη Brugés, και ύστερα στη Δημόσια Διοίκηση στο London School of Economics.

Επαγγελματική σταδιοδρομία

Από το 1989 εργάζεται σε διάφορες θέσεις της Ε.Ε.

1999-2004: Αναπληρωτής επικεφαλής στο γραφείο του αντιπροέδρου της Επιτροπής Λογιόλο Ντε Παλάθιο.

2004-2007: Επικεφαλής του γραφείου του Ευρωπαίου Επιτρόπου της Κύπρου, Κυπριανού.

2007-2009: Ευρωβουλευτής.

2010-2013: Αναπληρωτής Διευθυντής του Γραφείου Συμβούλων Ευρωπαϊκής Πολιτικής με πρόεδρο τον κ. Μπαρόζο.

2013: Γεν. Δ/ντής της Γεν. Δ/σεως Οικονομικών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

2013-2014: Επέστρεψε στην Αθήνα όπου ανέλαβε ως συντονιστής όλων των ομάδων που παρείχαν βοήθεια στην Ελλάδα.

2014-2018: Εκπρόσωπος τύπου, και στη συνέχεια διευθυντής Επικοινωνίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με πρόεδρο του κ. Γιούνκερ.

2019-2025: Υπήρξε Αντιπρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με αρμοδιότητα «Προστασία του Ευρωπαϊκού μας τρόπου ζωής», με πρόεδρο την κ. Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν.

Για τον Παγχαλκιδικό Σύλλογο

Κορυφαίος υποστηρικτής και ενσυνείδητος φίλος ο **Μαργαρίτης** αποτελεί ένα σοβαρό στήριγμα στην πορεία μας. Παραλείποντας τα λοιπά θα αναφερθούμε σε μια μόνο κορυφαία εκδήλωση, που φέρει την προσωπική του σφραγίδα και έκανε γνωστή την ιστορική αδικία της Χαλκιδικής στο πανελλήνιο. Ύστερα από δική του υπόδειξη και ενέργειες ήρθε στη Χαλκιδική τον Νοέμβριο του 2016, ως υψηλός καλεσμένος, ο τότε Πρόεδρος της Ελληνικής Δημοκρατίας κ. **Προκόπης Παυλόπουλος**, και συμμετείχε μαζί στον εορτασμό της 195ης επετείου του Ολοκαυτώματος (Χαλασμού) της Κασσάνδρας, στην Ποτίδαια όπου:

Ο **Μαργαρίτης** εκφώνησε βαρυσήμαντο επετειακό λόγο, με θέμα «Το άλλο άγνωστο 1821 του Έθνους μας» όπου αναφέρθηκε στα φοβερά γεγονότα του Χαλασμού της Κασσάνδρας το Νοέμβριο του 1821, αλλά και στην παράλειψη, αν όχι στον παραγκωνισμό, από την ελληνική ιστοριογραφία, της καταγραφής της θυσίας της Χαλκιδικής, κατά το πρώτο έτος της Επανάστασης του 1821.. Δημοσιεύτηκε δε ως πρωτοσέλιδο στο τ. 29 του Παγχαλκιδικού Λόγου. Ο πρόεδρος τη Ελληνικής Δημοκρατίας κ. **Προκόπης Παυλόπουλος**, Ακαδημαϊκός ο ίδιος, στην προσφώνησή του στο επίσημο γεύμα που παρατέθηκε υπογράμμισε.

«Χωρίς τη Χαλκιδική με την επανάστασή της και το ολοκαύτωμα της Κασσάνδρας δεν θα ήταν δυνατόν να έχει αυτήν την έκβαση ο αγώνας της εθνεγερσίας στο νότο. Γιατί δόθηκε καιρός, όπως είναι γνωστό, στους αγωνιστές της Στερεάς Ελλάδας και της Πελοποννήσου να οργανώσουν καλύτερα την εθνεγερσία και είχαμε το αποτέλεσμα το οποίο είχαμε».

*Αξιότιμε κ. Σχοινά, Αγαπητέ Μαργαρίτη
Το Διοικητικό Συμβούλιο του Παγχαλκιδικού εύχεται ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ στο δύσκολο έργο σου.*

ΕΙΣ ΜΝΗΜΗΝ ΠΑΝΤΕΛΗ ΖΩΓΡΑΦΟΥ

Επιμέλεια. Ιωάννης Κοτσάνης

Σε κλίμα βαθιάς συγκίνησης και με τη συμμετοχή πλήθους πιστών, συγγενών και φίλων, τελέστηκε την Πέμπτη 26/3 η εξόδιος ακολουθία του Παντελή Κ. Ζωγράφου στον Ιερό Μητροπολιτικό Ναό Αγίου Στεφάνου Αρναίας, με την τοπική κοινωνία να αποχαιρετά έναν σπουδαίο άνθρωπο της προσφοράς και της δημιουργίας.

Στην εξόδιο ακολουθία παρέστησαν και ιερούργησαν ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Κασσανδρείας κ.κ. Νικόδημος, ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Μιλήτου κ.κ. Απόστολος και ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ιερισσού Αγίου Όρους και Αρδαμερίου κ.κ. Θεόκλητος, οι οποίοι τίμησαν με την παρουσία τους τη μνήμη του εκλιπόντος. Ιδιαίτερη αναφορά έγινε από τον Μητροπολίτη Ιερισσού στο πολυσχιδές έργο του Παντελή Ζωγράφου, τονίζοντας την αδιάκοπη και ανιδιοτελή προσφορά του στην Εκκλησία, τον πολιτισμό και την κοινωνία της Αρναίας. Παράλληλα, συνεχάρη τα παιδιά και τα εγγόνια του εκλιπόντος για την πορεία και το ήθος τους, υπογραμμίζοντας πως αποτελούν τη ζωντανή συνέχεια της παρακαταθήκης του.

Η απώλεια του Παντελή αφήνει δυσαναπλήρωτο κενό, όχι μόνο στην οικογένειά του και στον ευρύτερο κύκλο των ανθρώπων που είχαν την τιμή να τον γνωρίσουν και να συμπορευτούν μαζί του, αλλά και στην Αρναία και στη Χαλκιδική.

Πολύτιμη και πολυδιάστατη ήταν η προσφορά του στην τοπική κοινωνία της Αρναίας μας. Με συνέπεια, αγάπη και βαθιά γνώση, συμμετείχε και στήριζε όλες τις δράσεις που ενίσχυαν τη συλλογική μνήμη και την πολιτιστική συνέχεια της Αρναίας και της περιοχής αφήνοντας αποτύπωμα που θα παραμείνει ζωντανό για πάντα.

Σε προσωπικό επίπεδο υπήρξε αληθινός φίλος, δάσκαλος, συνεργάτης. Μαζί οργανώσαμε στην αγαπημένη μας Αρναία πλήθος εκδηλώσεων. Η σχέση μας στηριζόταν στην αμοιβαία εκτίμηση, την αγάπη, την ειλικρίνεια και την ανθρώπινη ζεστασιά. Ήταν ένας αληθινός φίλος, ένας άνθρωπος στον οποίο μπορούσες να βασιστείς. Η ζωή του Παντελή αφήνει πίσω του ένα ισχυρό αποτύπωμα αξιών το οποίο θα εμπνέει στο μέλλον.

Ο Παντελής Ζωγράφος γεννήθηκε το 1939. Υπήρξε προσωπικότητα με έντονη δράση σε πολλούς τομείς.

Υπήρξε επί δεκαετίες άμισθος ψάλτης στο Μητροπολιτικό Ναό Αγίου Στεφάνου και σε όλους τους Ναούς

της Αρναίας. Συμμετείχε ενεργά στην ίδρυση και λειτουργία της Εκπολιτιστικής Εταιρίας Αρναίας, στην οποία διετέλεσε πρόεδρος και μέλος επί σειρά ετών. Υπήρξε πρωτεργάτης και πρώτος δάσκαλος στη δημιουργία της χορωδίας δημοτικών τραγουδιών Αρναίας από την οποία προήλθε αργότερα η σπουδαία χορωδία Αρναίας. Ιδιαίτερα σημαντική ήταν η συμβολή του στον αθλητισμό. Υπηρέτησε για πολλά χρόνια στον ΑΠΟΛΛΩΝΑ ΑΡΝΑΙΑΣ, ενισχύοντας την ανάπτυξη του Συλλόγου και τη διάδοση του αθλητικού πνεύματος στην περιοχή.

Διετέλεσε αιρετός Νομαρχιακός Σύμβουλος και πολλά χρόνια Δημοτικός Σύμβουλος και πρόεδρος Δημοτικού Συμβουλίου. Πρόεδρος και μέλος επί σειρά ετών της μικτής χορωδίας Αρναίας, μέλος του Αριστοτελείου Πνευματικού κέντρου, μέλος του Συνδέσμου Εφέδρων Αξιωματικών Χαλκιδικής, μέλος της οικονομικής Επιτροπής για την ανέγερση του Ι.Ν. Αγ. Στεφάνου μετά την πυρκαγιά.

Βασικός συντελεστής της καταγραφής των Δημοτικών τραγουδιών της Αρναίας. Αξέχαστες οι εκδρομές που οργάνωνε στις οποίες ταξίδεψαν εκατοντάδες συμπατριωτών μας, αξέχαστα τα τραγούδια, οι καντάδες του.

Η αγάπη του για τον τόπο αποτυπώθηκε και μέσα από το συγγραφικό του έργο, με εκδόσεις που αφορούν την Ιστορία, την παράδοση και τον πολιτισμό της Αρναίας

Δεν έφυγε ένας αξιόλογος άνθρωπος, αλλά μια ολόκληρη εποχή προσφοράς ήθους και αγάπης για τον τόπο. Ο Παντελής δεν πέθανε Έπραξε τόσα πολλά στο πέρασμά του από τη ζωή, άφησε τόσα έργα, πρόσφερε τόσα πολλά, είχε τόση καλοσύνη, τόση ανθρωπιά, που δεν θα ξεχαστεί. Όσα χρόνια και αν περάσουν. Ο Παντελής δεν θα ξεχαστεί ποτέ και οι άνθρωποι που δεν ξεχνιούνται δεν πεθαίνουν. Θα μας λείψει η παρουσία του, η φιλία του, η ανθρωπιά, η καλοσύνη, το χαμόγελο, ο λόγος του, οι ψαλμωδίες, τα τραγούδια του...

Ο Παγχαλκιδικός Σύλλογος που από το 1903 με τη ζωντανή παρουσία του υπηρετεί την ιδιαίτερη πατρίδα μας τη Χαλκιδική, μεριμνώντας να αναδείξει την ιστορία, την παράδοση, τον πολιτισμό, αισθάνεται ιδιαίτερη τιμή γιατί ο Παντελής ήταν μέλος του Παγχαλκιδικού και αντιπρόσωπος του για πολλά χρόνια στην Αρναία. Για τη συνολική του προσφορά τον τίμησε το έτος 2017.

Το έργο που φέρει την υπογραφή του θα το θυμόμαστε πάντα. Το ελάχιστο που του χρωστάμε είναι να κρατήσουμε ζωντανή την μνήμη του.

ΕΙΣ ΜΝΗΜΗΝ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΚΥΡΟΥ

Τα συλλυπητήρια απευθύνονται σε όλους μας, αν και φυσικά στο πολλαπλάσιο απευθύνονται στους αγαπημένους του Δημήτρη Κύρου. Απευθύνονται όμως σε όλους μας, γιατί στις 8/4 αποχαιρέτησαμε, ίσως τον τελευταίο από τους θησαυροφύλακες αυτού του τόπου. Διότι αυτό υπήρξε και θα συνεχίσει να αποτελεί ο Δημήτρης Κύρου

για την Αρναία και συνολικά για τον Δήμο Αριστοτέλη. Ήταν είναι και θα είναι στο διηνεκές ένας πολύτιμος θησαυροφύλακας, που μαζί με άλλους εραστές της ιστορίας και του πολιτισμού, φρόντισε να καταγράψει, να διαφυλάξει και να παραδώσει στις επόμενες γενιές, κάθε ψηφίδα του ανεκτίμητου πολιτιστικού θησαυρού και της ιστορικής διαδρομής αυτού του τόπου.

Γεννημένος το 1945 στην Αρναία, ο Δ. Κύρου υπήρξε απόφοιτος της Εκκλησιαστικής Ακαδημίας της Ι. Μ. Αγίας Αναστασίας, πτυχιούχος της Θεολογικής Σχολής του Α.Π.Θ. και της Φιλοσοφικής Σχολής του ΕΚΠΑ, άριστος γνώστης της Βυζαντινής Μουσικής. Υπηρέτησε στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση ως Φιλολόγος καθηγητής για 32 χρόνια (1975 – 2007).

Δημιουργικά ανήσυχος, ακούραστος και ιδιαίτερα παραγωγικός, ασχολήθηκε για μια 50ετία με την Ιστορία, την Αρχαιολογία και τη Λαογραφία της Αρναίας και της Χαλκιδικής γενικότερα, του Αγίου Όρους και άλλων περιοχών της Μακεδονίας μας. Καρπός και απόσταγμα της σκληρής δουλειάς του είναι τα 16 βιβλία ιστορικού, αρχαιολογικού, λαογραφικού και εκκλησιαστικού περιεχομένου, που μας προσέφερε, ενώ το 17ο είναι έτοιμο για έκδοση. Αφορά το παλιό διδακτήριο και μετέπειτα δημαρχείο της Αρναίας. Καταγράφει την ιστορική εξέλιξη του οικοδομήματος, των χρήσεων και της συμβολής του στην εξέλιξη αυτής της κοινότητας και της κοινωνίας, μέσα από μια πλούσια αλληλουχία εγγράφων. Επιπλέον αυτό το έργο αποτελεί από μόνο του ένα ακόμα επιχείρημα για να αποδώσουμε στον Δημήτρη Κύρου αυτόν τον χαρακτηρισμό του ΘΗΣΑΥΡΟΦΥΛΑΚΑ. Σε μια εποχή που δεν υπήρχε η ευκολία του ίντερνετ και των ψηφιακών αρχείων, η συγκέντρωση όλου αυτού του αρχαικού πλούτου και η μεταλαμπάδευση αυτής της πολιτιστικής και ιστορικής γνώσης στις επόμενες γενιές, απαιτούσε αφάνταστο κόπο και χρόνο, απόλυτη αφοσίωση, πραγματική αγάπη για όλα όσα ΕΙΝΑΙ. Και για όλα όσα ΕΡΧΟΝΤΑΙ.

Για 35 συναπτά έτη εξέδιδε ολότελα μόνος του το Περιοδικό ΑΡΝΑΙΑ, μια 3μηνιαία έκδοση ιστορικής – αρχαιολογικής και λαογραφικής ενημέρωσης – καταγραφής (141 τεύχη!).

Υπήρξε τακτικό μέλος Επιστημονικών και άλλων Σω-

ματείων και Συλλόγων, όπως η Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών, ο Παγχαλκιδικός Σύλλογος «Ο ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ», η Ιστορική και Λαογραφική Εταιρεία Χαλκιδικής. Υπήρξε εμπνευστής της ιδέας και ιδρυτικό μέλος της Πολιτιστικής - Επιμορφωτικής Εταιρείας Αρναίας, με ανάληψη αξιωματών στο Δ.Σ. του Γενικού Γραμματέα, Προέδρου, Μέλους και Αντιπροέδρου, ενώ ήταν ο κύριος συντελεστής της ίδρυσης του «Ιστορικού και Λαογραφικού Μουσείου Αρναίας».

Συνέβαλε τα μέγιστα στην ανακήρυξη του λόφου του Προφήτη Ηλία (Αρναία) ως Αρχαιολογικού χώρου, καθώς και στη διάσωση του ιστορικού κτιρίου του Παλιού Σχολείου (Αστική Σχολή), ένα επιβλητικό κτίσμα του 1872, που σήμερα στεγάζει το Δημαρχείο της Αρναίας.

Πέρα και πάνω από τα πτυχία και τα αξιώματα, κάθε άνθρωπο τον φωτίζουν το έργο που αφήνει πίσω και ο τρόπος που άγγιξε τους συνανθρώπους του. Ο Δημήτρης Κύρου, άγγιξε αυτή την κοινωνία κάνοντας πράξη την αγάπη για τον πλησίον, εκπέμποντας μια φυσική ευγένεια προς κάθε έναν, αποδίδοντας αλλά και προσελκύοντας αυθεντικό σεβασμό σε κάθε ανθρώπινη επικοινωνία. Και φυσικά μιλά για τον ίδιο το έργο του, η παρακαταθήκη που μας αφήνει και η οποία τον καθιστά ΕΥΕΡΓΕΤΗ του τόπου μας!

Η Δημήτρης Κύρου, αγάπησε όσα παρέλαβε από τις προηγούμενες γενιές, αγάπησε την πατρίδα του, αγάπησε τους ανθρώπους με τους οποίους έζησε, συνυπήρξε, συνδημιούργησε. Με το πιο συγκλονιστικό απ' όλα, είναι ο γνήσιος, άφθαρτος και αιώνιος τρόπος με τον οποίο ο Δημήτρης Κύρου αγάπησε τους ανθρώπους που έρθουν και θα συνεχίσουν να έρχονται μετά από εμάς. Δίνοντας σε όλες και όλους την ευκαιρία να γνωρίζουν και να αγαπούν την πατρίδα τους μέσα από τα δικά του μάτια και το δικό του έργο. Είναι γεγονός ότι, η μνήμη των εκλιπόντων λειτουργεί ως μια μορφή αθανασίας. Όσο κάποιοι παραμένει ζωντανός στις συζητήσεις μας, στις σκέψεις μας και στις αξίες που μας κληροδότησε, η παρουσία του, συνεχίζει να επηρεάζει τον κόσμο. Γιατί «ο πραγματικός θάνατος είναι η λήθη. Όσο το όνομά σου προφέρεται, είσαι ακόμα εδώ».

Γι όλα αυτά, σε αγαπήσαμε και σε αγαπάμε κι εμείς Δάσκαλε! ΑΙΩΝΙΑ ΣΟΥ Η ΜΝΗΜΗ!

Σ.Σ. *Επιμέλεια Ι. Κοτσάνη προέδρου Παγχαλκιδικού από τους επικηδέιους των κ.κ. Σ. Βαλιάνου Δημάρχου Αριστοτέλη και Χ.Λαζαρίδη Ομότιμου καθηγητή Α.Π.Θ. που εκφωνήθηκαν στην εξόδια ακολουθία, στην οποία ιερούργησε ο Σεβασμιότατος Μητροπολίτης Ιερισσού Αγίου Όρους και Αρδαμερίου κ.κ. Θεόκλητος και αναφέρθηκε στον εκλιπόντα. Παρευρέθηκαν επίσης όλοι οι Ιερείς των εκκλησιών της Αρναίας, καθώς και εκπρόσωπος του Μητροπολίτη Μιλήτου της Αγ. Αναστασίας κ.κ. Αποστόλου.*

«Η ΧΑΛΚΙΔΙΚΗ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ»

ΣΥΓΚΙΝΗΣΗ ΚΑΙ ΜΝΗΜΕΣ ΣΤΟ ΚΑΤΑΜΕΣΤΟ ΘΕΑΤΡΟ ΝΕΩΝ ΜΟΥΔΑΝΙΩΝ

Σε μια βραδιά γεμάτη συγκίνηση, μνήμες και έντονη συναισθηματική φόρτιση, πραγματοποιήθηκε στις 2 Μαΐου, στο Κλειστό Θέατρο Νέων Μουδανιών, η προβολή της ταινίας «Η Χαλκιδική των Προσφύγων». Το θέατρο ήταν κατάμεστο από κόσμο, με ανθρώπους κάθε ηλικίας να παρακολουθούν με βαθιά προσοχή μια ταινία που δεν παρουσίασε απλώς γεγονότα, αλλά κατάφερε να ξυπνήσει μνήμες, να δημιουργήσει εικόνες, να ανοίξει ορίζοντες και να προκαλέσει ταύτιση με το περιεχόμενό της.

Η πρώτη μεγάλο μήκους παραγωγή της Χαλκιδίκι Πολιτική αποτέλεσε ένα μεγάλο στοίχημα. Ένα εγχείρημα που στόχο είχε να αποτυπώσει τη νεότερη ιστορία της Χαλκιδικής με σεβασμό στα γεγονότα, αλλά και με περίσσια αγάπη για τον τόπο και τους ανθρώπους του.

Ιδιαίτερη συγκίνηση προκάλεσαν οι δραματοποιήσεις, βασισμένες σε αληθινές μαρτυρίες προσφύγων, αλλά και οι εικόνες από τόπους και ιστορίες που σημάδεψαν τη συλλογική μνήμη της Χαλκιδικής. Οι δημιουργοί ευχαρίστησαν θερμά τον κόσμο που έδωσε ζωή στην ταινία με την παρουσία του, αλλά και τις κυρίες των πολιτιστικών συλλόγων της Παναγίας Κορυφινής και του Συλλόγου Ποντίων Χαλκιδικής «Αλέξανδρος Υψηλάντης», οι οποίες προσέφεραν παραδοσιακά εδέσματα, συμβάλλοντας στο ιδιαίτερο κλίμα της βραδιάς.

Τίμησαν με την παρουσία τους οι Πολιτιστικοί Σύλλογοι Απάμεια, Παναγίας Κορυφινής, Αλέξανδρος Υψηλάντης, Π.Σ. Νέων Φλογητών, Νέων Νέας Τρίγλιας, Νέας Καλλικράτειας, Μεταμόρφωσης, Νέων Ρόδων και ο Σύλλογος Γυναικών Σημάτων.

Παρόντες ήταν σύλλογοι και άνθρωποι από πολλές περιοχές της Χαλκιδικής, μεταξύ άλλων από τη Σάρτη, τα Νέα Ρόδα, την Ουρανούπολη, τα Πυργαδίκια, τα Νέα Μουδανιά, τον Νέο Μαρμαρά, τη Νέα Τρίγλια, τη Νέα Καλλικράτεια, τη Μεταμόρφωση, το Λάκκωμα, τη Νέα Γωνιά και πολλές ακόμη περιοχές.

Η εκδήλωση διοργανώθηκε από την Ιερά Μητρόπολη Κασσανδρείας, ενώ ο Δήμος Νέας Προποντίδας φιλοξένησε την προβολή και παρείχε την τεχνική υποστήριξη της εκδήλωσης.

Στην προβολή παραβρέθηκαν ο πατήρ Αγαθάγγελος, εκπροσωπώντας την Ιερά Μητρόπολη Κασσανδρείας, ο Αρχιμανδρίτης Συνέσιος Στάθης, ο εφημέριος πατήρ Ιωάννης Κυργιαφίνης, καθώς και ο πατήρ Νεκτάριος από τη Σάρτη. Το «παρών» έδωσαν επίσης οι βουλευτές Γιάννης Γιώργος, Θεόδωρος Καρα-

ογλου και Απόστολος Πάνας, ο Δήμαρχος Νέας Προποντίδας Μανώλης Καρράς, ο πρώην υφυπουργός Εθνικής Οικονομίας Χρήστος Πάχτας, η πρόεδρος της Ιορδανίας Δέσποινα Μάντα, καθώς και η βραβευθείσα πρόεδρος της Τσεχίας Μαργαρίτα Καλαϊτζίδου, η οποία συμμετείχε και στην ταινία, καθώς και ο Νίκος Μπλόσκας, Διευθυντής της Γραμματείας του Πρωθυπουργού. Παρόντες ήταν ακόμη αντιδήμαρχοι του Δήμου Νέας Προποντίδας, η πρόεδρος του Δημοτικού Συμβουλίου Νέας Προποντίδας, δημοτικοί σύμβουλοι, πρόεδροι κοινοτήτων και εκπρόσωποι συλλόγων.

Η ταινία πραγματοποιήθηκε με την υποστήριξη της Περιφερειακής Ενότητας Χαλκιδικής.

Την παρουσίαση της εκδήλωσης είχαν η Μαρία Καραμπατάκη και ο Φάνης Ασλάνι, οι οποίοι συντόνισαν τη βραδιά και συνέβαλαν στη συγκινητική ατμόσφαιρα της εκδήλωσης.

Μετά την προβολή, η δημιουργός της ταινίας Σουζάνα Καζάκα ανέφερε :

«Είναι μεγάλη μου τιμή που βρίσκεστε εδώ σε μια ιδιαίτερη βραδιά για μένα... αλλά και για το Χαλκιδίκι Πολιτική. Σήμερα μιλάμε για την προβολή της ταινίας “Η Χαλκιδική των Προσφύγων”... που εκτός από την ανθρωπογεωγραφία του τόπου μας ακουμπά το μεγαλύτερο ιστορικά γεγονός της νεότερης Ελλάδα. Σχεδόν δύο εκατομμύρια άνθρωποι ήρθαν και πάνω από πεντακόσιες χιλιάδες ψυχές χάθηκαν. Και όσοι έφτασαν εδώ... κουβάλησαν μαζί τους μια ολόκληρη πατρίδα μέσα σε ένα μπόγο και κάποιοι μόνο μέσα στην καρδιά τους. Πριν από περίπου 15 χρόνια ξεκίνησα να συνεργάζομαι με τη Ζωή Γανίτη που έχει προσφυγική καταγωγή και μιλά για το 1922 σαν να το έχει ζήσει. Η ιδέα αυτής της ταινίας ήταν δική της και μέσα από αυτή τη βαθιά της σχέση με τη μνήμη γεννήθηκε η ανάγκη να ειπωθεί αυτή η ιστορία, Και κάπως έτσι βρεθήκαμε μαζί να την κάνουμε πράξη. Και έτσι βρεθήκαμε να ταξιδεύουμε στα παλιά Μουδανιά, στη Σιγή...στο Παλλαδάρι, στην παλιά Τρίγλια, στην παλιά Καλλικράτεια, στη Μισόπολη, στην Αρτάκη, στην Κίο. Να γνωρίζω την Παναγία τη Στυλαρινή, την Παναγία Κορυφινή. Να βλέπω εικόνες να ακούω ιστορίες που μου ανοίξαν το μυαλό που έγιναν κομμάτι μου, που έβαζα τον εαυτό μου στη θέση τους...»

Ο Παγαλκιδικός Σύλλογος συγχαίρει θερμά τη δημιουργό της ξεχωριστής και ενδιαφέρουσας ταινίας κ. Σουζάνα Μπασάκα.

ΠΗΓΗ. ΧΑΛΚΙΔΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΑΡΧΑΙΩΝ ΣΤΑΓΕΙΡΩΝ "Ο ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ"

ΥΠΕΓΡΑΦΗ ΑΠΟ ΤΟΝ ΔΗΜΟ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ ΣΥΜΒΑΣΗ ΜΕ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΟ ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΛΕΤΗ ΣΥΣΤΑΣΗΣ ΤΟΥ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΑΡΧΑΙΩΝ ΣΤΑΓΕΙΡΩΝ

Ο Δήμος Αριστοτέλη ανακοίνωσε την υπογραφή σύμβασης με Στρατηγικό Σύμβουλο που θα αναλάβει την εκπόνηση μελέτης για τη σύσταση του Διεθνούς Πνευματικού Κέντρου Αρχαίων Σταγείρων "Ο Αριστοτέλης".

Βάσει των όρων της σύμβασης που υπογράφηκε 24/2/2026, η ανάδοχος εταιρεία συμβούλων "Seven Sigma" θα πρέπει να ολοκληρώσει εντός δέκα μηνών την μελέτη, που μεταξύ άλλων θα προσδιορίσει και θα αποτυπώσει τεκμηριωμένα:

- Το στρατηγικό πλαίσιο του υπό ίδρυση φορέα, την αποστολή του, τους βασικούς σκοπούς και τον χαρακτήρα του, σε συνάρτηση με την ιστορική, φιλοσοφική και πολιτιστική σημασία του Αριστοτέλη.

- Τους ενδιαφερόμενους προς συμμετοχή στον εν λόγω φορέα, ώστε να αποσαφηνισθεί η αντίληψη για το μέγεθος του κέντρου, για τις αναπτυξιακές πτυχές του, καθώς και για τις προτεραιότητες και τον ρόλο του Δήμου σε χωρικό κα θεσμικό επίπεδο.

- Τις δυναμικές αναπτυξιακές προοπτικές και τη σταδιακή εξέλιξη του έργου, καταγράφοντας πιθανές επιλογές και προσεγγίσεις. Τη δημιουργία ενός οδικού χάρτη που θα εντοπίζει τα αναγκαία βήματα και στάδια των διαδικασιών καθώς και τα διάφορα προβλήματα που θα προκύψουν (νομικά, διοικητικά, αρχιτεκτονικά, οικονομικά, χρηματοδοτικά, τοπογραφικά κλπ), προτείνοντας λύσεις προκειμένου να συσταθεί και να λειτουργήσει το κέντρο.

- Τη διατύπωση τεκμηριωμένης εισήγησης αναφορικά με πιθανές νομικές μορφές και βασικά σχήματα διοίκησης του Κέντρου, με συνοπτική επισήμανση βασικών πλεονεκτημάτων και περιορισμών κάθε επιλογής, καθώς και τη σύνταξη προσχεδίου καταστατικού και κανονισμού λειτουργίας σε προκαταρκτικό και ενημερωτικό επίπεδο.

- Τις κατευθύνσεις σε επίπεδο χωρικών και κτιριακών αναγκών, με την παροχή γενικών συμβουλών και προτάσεων σχετικά με ζητήματα χωροθέτησης και βασικών λει-

τουργικών αναγκών του υπό ίδρυση φορέα, λαμβάνοντας υπόψη χωρικούς, θεσμικούς και περιβαλλοντικούς παράγοντες, χωρίς να προβλέπεται στη φάση αυτή η ανάλυση τεχνικών λύσεων ή η εκπόνηση τεχνικών μελετών.

- Τη συνοπτική και περιγραφική αποτύπωση της οργανωτικής διάρθρωσης και των βασικών λειτουργικών αναγκών του Κέντρου, αποκλειστικά για σκοπούς κατανόησης, προγραμματισμού και προσανατολισμού του Δήμου.

- Τη συνοπτική παρουσίαση βασικών οικονομικών μεγεθών και λειτουργικών παραμέτρων, σε επίπεδο γενικής τεκμηρίωσης, με στόχο την υποστήριξη της διαδικασίας λήψης αποφάσεων.

- Την επισήμανση δυναμικών πηγών χρηματοδότησης και βασικών προϋποθέσεων ωρίμανσης του έργου, προς ενημέρωση του Δήμου για τις διαθέσιμες βέλτιστες επιλογές.

- Σημειώνεται ότι το κόστος των υπηρεσιών του στρατηγικού συμβούλου θα καλυφθεί από το πρόγραμμα εταιρικής κοινωνικής ευθύνης της εταιρείας Ελληνικός Χρυσός ΑΕ.

Ο Δήμαρχος Αριστοτέλη Στυλιανός Βαλιάνος, δήλωσε μεταξύ άλλων: Το Πνευματικό Κέντρο Αρχαίων Σταγείρων "Αριστοτέλης", θα δημιουργηθεί με επαγγελματική μεθοδικότητα, με επιστημονική και θεσμική τεκμηρίωση, με προδιαγραφές που θα εξασφαλίζουν την μέγιστη δυνατή ακτινοβολία του από τον Δήμο Αριστοτέλη σε όλο τον κόσμο, αντίξια της οικουμενικότητας του αρχαίου Μακεδόνα φιλοσόφου και πανεπιστήμονα! Εξασφαλίζοντας ταυτόχρονα την διαφάνεια, την μακροήμερευση, τον αναπτυξιακό χαρακτήρα και την μέγιστη δυνατή προσφορά αυτού του φορέα, στον τόπο μας και στην τοπική κοινωνία!

Σύμμαχος μας σε αυτό το σημαντικό βήμα είναι ο τομέας των κοινωνικών επενδύσεων της εταιρείας Ελληνικός Χρυσός ΑΕ ».

ΠΗΓΗ. ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ

ΕΝΑΡΞΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΜΟΥΣΙΚΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ΝΕΑΣ ΠΡΟΠΟΝΤΙΔΑΣ

Σύμφωνα με την αριθμό 49507/Δ2/24-04-2026 Απόφαση Υπουργού Υ.ΠΑΙ.Θ.Α. και σε συνέχεια της αντίστοιχης ενημέρωσης που προηγήθηκε από τις Διευθύνσεις Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Χαλκιδικής, ο Δήμος Νέας Προποντίδας ανακοινώνει την έναρξη λειτουργίας του Μουσικού Γυμνασίου Νέας Προποντίδας, το σχολικό έτος 2026-2027.

Όργανο αναφοράς της παραδοσιακής μουσικής για το Μουσικό Γυμνάσιο Νέας Προποντίδας θα είναι ο ταμπουράς. Δικαίωμα κατάθεσης αίτησης έχουν αποκλειστικά και μόνο οι υποψήφιοι μαθητές/τριες με μόνιμη κατοικία στο Νομό Χαλκιδικής.

Το Δ.Σ. του Παγχαλκιδικού συγχάιρει τον Δήμο Ν. Προποντίδας για την δημιουργία του Μουσικού Γυμνασίου

Η ΔΡΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΜΑΣ

4ΗΜΕΡΗ ΕΚΔΡΟΜΗ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ ΚΑΙ ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΤΗΣ ΧΟΡΩΔΙΑΣ ΣΤΟ ΠΟΛΕΜΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ

Την Δευτέρα 23 Μαρτίου 2026 η Χορωδία του Παγχαλκιδικού Συλλόγου, ύστερα από πρόσκληση του Πολεμικού Μουσείου Αθηνών, εμφανίστηκε και απέδωσε με εξαιρετική επιτυχία 4 τραγούδια σε εκδήλωση που οργάνωσε το Πολεμικό Μουσείο για την 25η Μαρτίου 1821. Με αφορμή την πρόσκληση αυτή ο Παγχαλκιδικός Σύλλογος οργάνωσε 4ημερη εκδρομή στην Αθήνα από 21/3-24/3, στην οποία συμμετείχαν 90 άτομα μέλη και φίλοι του Συλλόγου. Κατά την διάρκεια της εκδρομής, η οποία σημείωσε πολύ μεγάλη επιτυχία, επισκεφτήκαμε παραθαλάσσιες περιοχές του Πειραιά, το περίφημο Ίδρυμα Νιάρχου, την Ακρόπολη το Μουσείο Ακρόπολης, την Πλάκα, την Ελληνική Βουλή στην οποία ξεναγηθήκαμε παρουσία του Βουλευτή Χαλκιδικής κ. Ι. Γιώργου και συναντηθήκαμε με τον πρόεδρο της Βουλής κ. Κακλαμάνη, το Παναθηναϊκό στάδιο, το Πολεμικό Μουσείο και το Σούνιο. (Αναλυτική περιγραφή της εκδρομής σελ. 38-44)

Το απόγευμα της 23 Μαρτίου πλήθος κόσμου είχε συγκεντρωθεί στο φουαγιέ του Πολεμικού Μουσείου, για να τιμήσει με την παρουσία του την εκδήλωση, που ήταν αφιερωμένη στην Επανάσταση του 1821. Στο αμφιθέατρο προβλήθηκε δραματοποιημένο ντοκιμαντέρ με τίτλο «Ο Χαλασμός της Κασσάνδρας» και θέμα την επανάσταση του 1821 στη Χαλκιδική, σε σκηνοθεσία του κ. Γιάννη Κοροδήμου υπεύθυνου του αρχείου του Πολεμικού Μουσείου Αθηνών και παραγωγή του Αντιστράτηγου α.ε. κ. Στυλιανού Κυρίμη, μέλους του Παγχαλκιδικού Το ντοκιμαντέρ διάρκειας μιας ώρας, στο οποίο συμμετέχει και η Χορωδία του Παγχαλκιδικού με τραγούδι σχετικό με τον χαλασμό της Κασσάνδρας (Τι έχεις καημένε κόρακα) και παραδοσιακές φορεσιές, άφησε ιδιαίτερα θετικές εντυπώσεις και έντονη συγκινησιακή φόρτιση στο κοινό.

Ξεχωριστή στιγμή της βραδιάς αποτέλεσε η διά ζώσης παρουσία της χορωδίας του Παγχαλκιδικού Συλλόγου με χοράρη τον Στέφανο Κωφίδη, η οποία με τις ερμηνείες της δημιούργησε ατμόσφαιρα βαθιάς συγκίνησης, συνοδεύοντας ιδανικά το περιεχόμενο της προβολής. Εξαιρετική τιμή για την εκδήλωση ήταν και η συμμετοχή του Χαλκιδικιώτη, καταξιωμένου καλλιτέχνη Μανώλη Μητσιά, του οποίου η ερμηνεία προσέδωσε ξεχωριστό κύρος και συγκίνηση στο κοινό..

Στην εκδήλωση παρευρέθησαν και απεύθυναν χαιρετισμό ο Βουλευτής Χαλκιδικής κ. Γιώργου, ο Πρόεδρος του Δ.Σ. του Πολεμικού Μουσείου Αντιπύραρχος ε.α. κ. Καραμεσίνης ο Σκηνοθέτης του ντοκιμαντέρ κ. Κοροδήμος, ο Δημιουργός κ. Κυρίμης και ο Πρόεδρος του Παγχαλκιδικού κ. Κοτσάνης. Επίσης παρευρέθηκαν ανώτατοι και ανώτεροι αξιωματικοί των ενόπλων δυνάμεων, πρώην υπουργοί και βουλευτές, μέλη του Δ.Σ. του Παγχαλκιδικιώτικου Συλλόγου Αθηνών, πλήθος κόσμου μεταξύ των οποίων και πολλοί Χαλκιδικιώτες που διαμένουν στην Αθήνα καθώς και όλα τα μέλη του Παγχαλκιδικού που μετείχαν στην εκδρομή.

Ο Παγχαλκιδικός Σύλλογος ευχαριστεί θερμά την Διοίκηση

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Ιωάννης Κοτσάνης

του Πολεμικού Μουσείου που προσκάλεσε την χορωδία μας στην εκδήλωση για την 25η Μαρτίου που οργάνωσε. Επίσης συγχαίρει τους κ.κ. Κοροδήμο και Κυρίμη για την δημιουργία του ντοκιμαντέρ, οι οποίοι για μια ακόμη φορά με την δημιουργική τους συνύπαρξη βοήθησαν να γίνει περισσότερο γνωστή η Επανάσταση του 1821 στην Χαλκιδική και η προσφορά της στην έκβαση του απελευθερωτικού αγώνα. (φωτ. σελ. 27)

7ΗΜΕΡΗ ΕΚΔΡΟΜΗ ΧΙΟ-ΣΜΥΡΝΗ

Μια ακόμη πολυήμερη (7 ημέρες) επιτυχημένη εκδρομή πραγματοποιήθηκε από τον Παγχαλκιδικό Σύλλογο από 1-7/62026 Προορισμός ΧΙΟΣ – ΣΜΥΡΝΗ και τα περίεξ. Το πρόγραμμα περιελάμβανε μία διανυκτέρευση στο καράβι στην διαδρομή Καβάλα- Χίο. Δύο διανυκτερεύσεις στην ΧΙΟ, δύο διανυκτερεύσεις στην Σμύρνη και μία διανυκτέρευση στο ΤΣΑΝΑΚΑΛΕ. Επισκεφτήκαμε και ξεναγηθήκαμε στην ΧΙΟ, στο Τσεσμέ, στην Σμύρνη, στο Παμούκαλε, στην Πέργαμο, στο Αϊβαλή και στην Τροία. Συγκινητική ήταν η συνάντησή μας στην Σμύρνη με τον Μητροπολίτη κ.κ. Βαρθολομαίο στην Ορθόδοξη Εκκλησία.

Στην εκδρομή έλαβαν μέρος 86 άτομα, μέλη και φίλοι του Συλλόγου.

Την εκδρομή από το Δ.Σ. συνόδευσαν ο Πρόεδρος Ιωάννης Κοτσάνης, ο Ειδικός Γραμματέας Αστέριος Πλιάκος και το μέλος Πηγή Βενετσάνη, στο 1ο Λεωφορείο και η Αντιπρόεδρος Κοκό Ζαμπόκα, ο ταμίας Αβραάμ Παπαδόπουλος και το μέλος Αγγέλα Μητσιά στο δεύτερο λεωφορείο

Η εκδρομή σημείωσε εξαιρετική επιτυχία.

Ευχαριστούμε όλα τα μέλη και φίλους του Συλλόγου που έλαβαν μέρος στην ξεχωριστή αυτή εκδρομή καθώς και τους καταπληκτικούς και με τέλεια γνώση του προορισμού ξεναγούς-συνοδούς Τάσο Παπαδόπουλο και Κυριάκο Χατζηστεφάνου..

Αναλυτική περιγραφή της εκδρομής στο επόμενο τεύχος του Παγχαλκιδικού Λόγου.

ΕΜΦΑΝΙΣΕΙΣ ΧΟΡΕΥΤΙΚΟΥ ΜΑΣ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΧΟΡΩΔΙΑΣ

Το χορευτικό συγκρότημα και η χορωδία του Συλλόγου μας εμφανίστηκαν με εξαιρετική επιτυχία στις παρακάτω εκδηλώσεις τους μήνες Απρίλιο – Μάιο – Ιούνιο.

ΧΟΡΕΥΤΙΚΟ

Στις 17/4 στην Μαραθούσα στις εορταστικές εκδηλώσεις της πανηγυρης της Ζωοδόχου Πηγής του Ιερού Ναού Αγίου Γεωργίου Μραθούσας. Ήταν το μοναδικό χορευτικό και η φιλοξενία υπήρξε υποδειγματική.

Στις 16/5 στο Θέατρο Άλσους της Νέας Ελβετίας, σε εκδήλωση που οργάνωσε η Ε΄ Δημοτική Κοινότητα δήμου Θεσσαλονίκης σε συνεργασία με τον Ι.Ν. Αγίας Κυριακής με τίτλο ΚΥΡΙΑΚΕΙΑ 2026. Στην εκδήλωση συμμετείχαν 6 χορευτικά συγκροτήματα.

Στις παραπάνω εκδηλώσεις το χορευτικό μας χόρεψε χορούς της Χαλκιδικής και της Μακεδονίας.

Στις 16/5 μικρό τμήμα του Χορευτικού έλαβε μέρος στο 19 αντάμωμα χορευτικών ομάδων στον Πολύγυρο. Μετείχαν περισσότερα από 50 χορευτικά από διάφορα μέρη της Ελλάδας, σε μία ξεχωριστή, άριστα οργανωμένη εκδήλωση από τον Λαογραφικό Όμιλο Πολυγύρου. Η εκδήλωση έγινε για πρώτη φορά μπροστά στην Περιφερειακή Ενότητα Χαλκιδικής και σημείωσε ξεχωριστή επιτυχία.

ΧΟΡΩΔΙΑ

Στις 30/3. Σε φεστιβάλ χορωδιών που οργάνωσε ο Ιερός Ναός Τριών Ιεραρχών Θεσσαλονίκης.

Στις 25/4 στο Χορωδιακό φεστιβάλ "NAMATA ΨΥΧΗΣ" που οργάνωσε ο Πολιτιστικός Σύλλογος Πευκοχωρίου στην αίθουσα συνεδριάσεων του ξενοδοχείο MIRAGGIO στην Κασσάνδρα. Συμμετείχαν 5 χορωδίες.

Στις παραπάνω εκδηλώσεις η χορωδία μας απέδωσε δημοτικά και έντεχνα τραγούδια.

Το Δ.Σ. του Παγχαλκιδικού συγχαίρει θερμά τους οργανωτές των παραπάνω εκδηλώσεων. Ιδιαίτερα συγχαρητήρια και ευχαριστίες αξίζουν στα μέλη του χορευτικού μας συγκροτήματος και της χορωδίας που έλαβαν μέρος και εκπροσώπησαν επάξια τον Παγχαλκιδικό Σύλλογο. Επίσης συγχαίρει τον Δάσκαλο του Χορευτικού κ. Ι. Ζέτα και τον Χοράρχη κ. Στέφανο Κωφίδη καθώς και τον πιανίστα κ. Γεραμπατάκη. (φωτ. σελ. 29)

Σημείωση. Η εμφάνιση του Χορευτικού και της χορωδίας στην Μουσική εκδήλωση της 18/6 περιγράφεται σε άλλη στήλη. (σελ. 54)

ΕΟΡΤΑΣΜΟΣ ΤΗΣ 205ης ΕΠΕΤΕΙΟΥ ΤΗΣ ΜΑΧΗΣ ΤΩΝ ΒΑΣΙΛΙΚΩΝ

Την Κυριακή 14 Ιουνίου 2026 εορτάστηκε στην Ιερά Μονή Αγ. Αναστασίας η 205η επέτειος της φοβερής μάχης των Βασιλικών της 10ης Ιουνίου 1821. Στη μάχη εκείνη οι Χαλκιδικιώτες Επαναστάτες, μεταξύ των οποίων 63 Συκιώτες με αρχηγό τον Καπετάν Κάψα (Χάψα) πολέμησαν με απaráμιλλη ανδρεία με πολυπληθέστερες τουρκικές δυνάμεις, και έπεσαν όλοι στο πεδίο της μάχης.

Η Περιφερειακή Ενότητα Χαλκιδικής σε συνεργασία με τον Παγχαλκιδικό Σύλλογο και τον Δήμο Πολυγύρου, τίμησαν και φέτος την θυσία του Καπετάν Χάψα και των παλληκαριών του, καθώς και το ολοκαύτωμα της Αγίας Αναστασίας. Οι εκδηλώσεις έγιναν με τις ευλογίες της Ιεράς Μονής στο Καθολικό του ομώνυμου Μοναστηριού καθώς και στο χώρο του Μνημείου, στις οποίες ιερούργησε ο Μητροπολίτης του Πατριαρχείου Αλεξανδρείας κ.κ. Γερμανός

Στο καθολικό της Μονής μετά την Θεία λειτουργία τελέστηκε μνημόσυνο υπέρ αναπαύσεως των ψυχών του Καπετάν Χάψα και των παλληκαριών καθώς και του Μακαρίου Ιερομονάχου, Καθηγούμενου της Ι. Μονής και άλλων κληρικών και λαϊκών που σφαγιάστηκαν από τους Τούρκους κατά την πυρπόληση της Ι. Μονής.

Στη συνέχεια ακολούθησε σύντομη αναφορά για το νόημα της επετείου από τον Υφυπουργό Ανάπτυξης κ. Καλαφάτη και εξαιρετική ομιλία από τον εκπαιδευτικό και συγγραφέα κ. Φυλαχτό Χρήστο οποίος τόνισε ιδιαίτερα το νόημα της Επανάστασης

της Χαλκιδικής, ανέλυσε τα γεγονότα της μάχης και αναφέρθηκε στην συμβολή της Επανάστασης της Χαλκιδικής το 1821, στην έκβαση του Απελευθερωτικού Αγώνα,, η οποία δυστυχώς ελάχιστα αναφέρεται στα σχολικά βιβλία.

Στο χώρο του Μνημείου τελέστηκε επιμνημόσυνη δέηση και αμέσως μετά κατάθεση στεφάνων, ενός λεπτού σιγή και ο Εθνικός Ύμνος.

Ακολούθησε δεξίωση από την Περιφερειακή Ενότητα Χαλκιδικής.

Την εκδήλωση τίμησαν με την παρουσία τους ο Υφυπουργός Ανάπτυξης κ. Σ. Καλαφάτης, οι βουλευτές Χαλκιδικής, κ. Α. Πάνας και κ. Κ. Μάλαμα η Αντιπεριφερειάρχης Χαλκιδικής, κ. Κ. Ζωγράφου, ο π. Υπουργός κ. Χ. Πάχτας, ο Δήμαρχος Εμμα. Παππά Σερρών Κ. Δ. Νώτας, οι Αντιδήμαρχοι Πολυγύρου κ. Σακελάρης, και κ. Φαρδογιάννης, ο Αντιδήμαρχος Θέρμης κ. Αποστόλου, ο Αντιδήμαρχος Σιθωνίας κ. Γεωργιάδης, η αντιδήμαρχος Ν. Προποντίδας κ. Εμμανουηλίδου, ο εκπρόσωπος του Στρατηγού του Γ' Σώματος Στρατού, εκπρόσωποι των Σωμάτων Ασφαλείας Χαλκιδικής, οι Πρόεδροι του Πολυγύρου κ. Μυταφτσή, Συκιάς κ. Γκουβέλα, Γαλάτιστας κ. Κουτζιάρης, Βασιλικών κ. Παννού Λειβαδίου κ. Γουδήρας, ο πρόεδρος των ξενοδόχων Χαλκιδικής κ. Γ. Τάσιος, ο πρόεδρος του Συνδέσμου Εφέδρων αξιωματικών κ. Βασιλάκης ο κοσμήτορας του μνημείου κ Αστέριος Σαμαράς, ο εκπρόσωπος του Επιμελητηρίου Χαλκιδικής κ. Αρζουμανίδης, εκπρόσωποι κομμάτων, συλλόγων και φορέων, κάτοικοι των γύρω κοινοτήτων, μέλη του Παγχαλκιδικού κ.α.

Ξεχωριστή ήταν η παρουσία μαθητών και εκπαιδευτικών από τα σχολεία Γαλάτιστας καθώς επίσης και της φιλαρμονικής της Δημ. Ενότητας Γαλάτιστας, τους οποίους το Δ.Σ. του Παγχαλκιδικού τους ευχαριστεί θερμά.

Ιδιαίτερη συγκίνηση προκάλεσε και φέτος η απαγγελία ποιήματος, που έγραψε ο ίδιος για την Μάχη των Βασιλικών, από το μαθητή του Γ.Ε.Λ. Βασιλικών Παίσιο-Αθανάσιο Παπουτσάκη τον οποίο το Δ.Σ. συγχαίρει και ευχαριστεί. (φωτ. σελ. 33)

Ο Εμμανουήλ Παπάς, ο Καπετάν Κάψας (Χάψας) και οι αγωνιστές της Επανάστασης του 1821 στη Μακεδονία απέδειξαν ότι η αγάπη για την ελευθερία και την πατρίδα μπορεί να υπερνικήσει κάθε δυσκολία. Η θυσία τους στη μάχη των Βασιλικών δεν ήταν μόνο μια πράξη ηρωισμού, αλλά μια παρακαταθήκη αξιών που εξακολουθεί να εμπνέει τις επόμενες γενιές.

ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΕΚΔΡΟΜΗ ΣΤΗΝ ΜΙΕΖΑ ΚΑΙ ΝΑΟΥΣΑ

Το Σάββατο 28-4-2026 ο Σύλλογος πραγματοποίησε ημερήσια εκδρομή στον αρχαιολογικό χώρο της Μιέζας, στην Νάουσα και στην Ιερά Μονή Παναγίας Δοβρά με συμμετοχή 60 μελών και φίλων του Παγχαλκιδικού.

Πρώτη στάση η Μιέζα, ο Ιερός χώρος της Αρχαίας Μακεδονίας, όπου ο Αριστοτέλης δίδαξε τον Μέγα Αλέξανδρο μεταξύ 343-340 π.χ. Παρακολουθήσαμε 2 ταινίες μικρού μήκους με τις αρχαιότητες της περιοχής στο Αριστοτελικό Κέντρο της Μιέζας και ξεναγηθήκαμε στον χώρο που δίδασκε ο Αριστοτέλης από υπεύθυνο υπάλληλο- ξεναγό του Δήμου Ναούσης. Στη συνέχεια επισκεφτήκαμε και ξεναγηθήκαμε στον ομορφότερο Μακεδονικό Τάφο της Ελλάδος, κοντά στην Μιέζα.

Στη συνέχεια στην Ιστορική Νάουσα επισκεφτήκαμε την Αραπίτσα, όπου στις 22/4/ 1822 γυναίκες της πόλης προτίμησαν να πέσουν με τα παιδιά τους στο ποτάμι της Αραπίτσας παρά να πέσουν στα χέρια της πόλης. Στο σημείο της θυσίας υπάρχει το χαρακτηριστικό μνημείο με το άγαλμα της Ναουσαίας μάνας με τα παιδιά στην αγκαλιά της.

Το μεσημέρι οι εκδρομείς παρακάθησαν σε γεύμα, σε όμορφο κέντρο στο μαγευτικό δάσος του Αγίου Νικολάου συνοδεία ζωντανής μουσικής με ακορντεόν και αρμόνιο που ο Π.Σ. εξασφάλισε. Επακολούθησε γλέντι σε κλίμα ευχάριστης διάθεσης κεφιού και χορού.

Στην επιστροφή επισκεφτήκαμε για σύντομο προσκύνημα την Ιερά Μονή Παναγίας Δοβρά.

Στην εκδρομή από τον Δ.Σ. μετείχαν ο Πρόεδρος κ. Κοτσάνης, η αντιπρόεδρος κ. Ζαμπόκα, ο Γεν. Γραμματέας κ. Λυρτζής και τα μέλη κ.κ. Μητσιά και Αλεξάνδρου. Η εξόρμηση αυτή υπάγεται σε μία σειρά ημερήσιων εκδρομών που πραγματοποιεί ο Σύλλογος κατά την διάρκεια του έτους που σκοπό έχουν την γνωριμία Ιστορικών- αρχαιολογικών χώρων, Μοναστηριών, μνημείων και άλλων όμορφων περιοχών της πατρίδας μας.

ΑΝΑΒΙΩΣΗ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΥ ΧΑΛΚΙΔΙΚΙΩΤΙΚΟΥ ΓΑΜΟΥ

Την Πέμπτη 18/6 ώρα 20.00 στο ανοιχτό θέατρο του πάρκου της Ν. Ελβετίας πραγματοποιήθηκε με εξαιρετική επιτυχία η προγραμματισμένη εκδήλωση του Παγχαλκιδικού με θέμα " Σήμερα γάμος γίνεται ". Αναβίωση του Παραδοσιακού Χαλκιδικιώτικου γάμου.

Ο Παγχαλκιδικός Σύλλογος συνεχίζοντας την αξιόλογη πολιτιστική του διαδρομή, επισφράγισε το κλείσιμο της φετινής δράσης του με μια εκδήλωση, που τον καταξιώνει, μαζί με τις άλλες δράσεις του, στη συνείδηση των μελών και φίλων του οι οποίοι ανταποκρίθηκαν με την αθρόα προσέλευσή τους στο κάλεσμά του και κατέκλυσαν το θέατρο της Ν. Ελβετίας.

Σεναριογράφος και σκηνοθέτης της εκδήλωσης, μετά από πρόταση του Δ.Σ., ήταν το μέλος του Συλλόγου, κ. Χρήστος Κουτσός, πολιτικός μηχανικός μουσικός και συγγραφέας, από τον Βάβδο. Συμμετείχαν τα χορευτικά τμήματα και η χορωδία του Παγχαλκιδικού, το μουσικό Βαβδινό σχήμα και η μικρή Αγγελίνα Λαρίση εγγονή του σκηνοθέτη-σεναριογράφου.

Η έναρξη του δρώμενου ξεκίνησε με συνομιλία του Σεναριογράφου(παππούς) ο οποίος εξηγούσε την μικρή Αγγελίνα

(εγγονή) την διαδικασία του παραδοσιακού Χαλκιδικιώτικου γάμου.

Παρακολυθήσαμε την προετοιμασία της νύφης, όπου με την συνοδεία τοπικών νυφιάτικων τραγουδιών που τραγουδούσε η χορωδία φίλοι και συγγενείς (ψίκι) την στόλισαν με την παραδοσιακή φορεσιά. Επίσης το ντύσιμο του γαμπρού, όπου συγγενείς και φίλοι τον ντύνουν με την παραδοσιακή γαμπριάτικη ενδυμασία και τον ξυρίζουν με σαπουνάδα και φαλτσέτα, αναβιώνοντας την παλιά ιεροτελεστία.

Στη συνέχεια ο γαμπρός με τον κουμπάρο μαζί πηγαίνουν και παίρνουν τη νύφη, ασημώνουν το νυφικό παπούτσι με χαρτονομίσματα και με το γαμπριάτικο εμβατήριο πηγαίνουν στην εκκλησία για το μυστήριο. Ακολουθεί το γαμήλιο γλέντι που αρχίζει με τον χορό «Ωραία που 'ναι η νύφη μας», ακολουθεί το έθιμο του νταρού (με τον ομότιτλο χορό) που η νύφη νταρίζει (δωρίζει) δώρα στους συγγενείς και καλεσμένους που με αυτά στον ώμο τους χορεύουν και ξεκινά το γαμήλιο γλέντι και ο χορός για όλους τους καλεσμένους.

Συντονιστής της ξεχωριστής αυτής εκδήλωσης ήταν ο κ. Χρήστος Κουτσός Η εκδήλωση ξεκίνησε με καλωσόρισμα από τον Γεν. Γραμματέα κ. Αστ. Λυρτζή και χαιρετισμό από πρόεδρο του Συλλόγου κ. Κοτσάνη.

Στο τελευταίο μέρος του προγράμματος, χορευτές και θεατές έγιναν ένα χορεύοντας τραγούδια του γάμου, της Χαλκιδικής και της Μακεδονίας, με τους ήχους της βαβδινής ορχήστρας που ολοκλήρωσε την αναβίωση.

Στην εκδήλωση παρευρέθηκαν ο π. Υπουργός και Βουλευτή κ. Καράογλου, ο Συντονιστής του γραφείου του Πρωθυπουργού στη Θεσσαλονίκη κ. Παπαγεωργίου, οι οποίοι απεύθυναν χαιρετισμό, η Πρόεδρος του Συλλόγου Βαβδινών Θεσσαλονίκης κ. Ξεφτέρη, ο επίτιμος Πρόεδρος του Παγχαλκιδικού κ. Καρτσιώτης, Ομότιμοι καθηγητές του Α.Π.Θ., εκπρόσωποι πολιτιστικών φορέων και πλήθος μελών και φίλων του συλλόγου.

Το Δ.Σ. του Παγχαλκιδικού ευχαριστεί θερμά τον Δήμο Θεσσαλονίκης για την παραχώρηση του Θεάτρου, όλους τους συντελεστές της σπουδαίας αυτής εκδήλωσης και το πλήθος των παρευρισκομένων μελών και φίλων του Συλλόγου.

Ιδιαίτερες ευχαριστίες στον κ. Χρήστο Κουτσό και στην εγγονή του Αγγελίνα, τους δασκάλους του χορευτικού και Χορωδίας κ.κ. Ζέτα και Κωφίδη, τα μέλη του Χορευτικού συγκροτήματος και της χορωδίας καθώς και τα νέα παιδιά, γαμπρό και νύφη, που έλαβαν μέρος στην αναβίωση του παραδοσιακού Χαλκιδικιώτικου γάμου.

* * *

ΔΡΑΣΕΙΣ ΑΛΛΩΝ ΦΟΡΕΩΝ

ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ

205η επέτειος της Επανάστασης της Χαλκιδικής

Με ιδιαίτερη λαμπρότητα και συγκίνηση στις 17 Μαΐου γιορτάστηκε και φέτος στον Πολύγυρο, η επέτειος για την κήρυξη της Επανάστασης της Χαλκιδικής το 1821, αποτίνοντας φόρο τιμής στους ήρωες που αγωνίστηκαν για την ελευθερία

της πατρίδας μας.

Οι εκδηλώσεις κορυφώθηκαν με την επίσημη δοξολογία στον Μητροπολιτικό Ιερό Μητροπολιτικό Ναό Αγίου Νικολάου Πολυγύρου, χοροστατούντος του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτη Κασσανδρείας κ. Νικοδήμου, παρουσία εκπροσώπων των πολιτικών, στρατιωτικών και αυτοδιοικητικών αρχών, φορέων και πλήθους πολιτών.

Ακολούθησε η κατάθεση στεφάνων στο Ηρώο, ενώ ξεχωριστή στιγμή αποτέλεσαν η μαθητική παρέλαση, με τη συμμετοχή πολιτιστικών φορέων της πόλεως, εθελοντικών ομάδων, καθώς και του ΚΑΠΗ Πολυγύρου, που με την παρουσία και τη συμμετοχή τους ανέδειξαν τη διατήρηση της παράδοσης και της ιστορικής μνήμης στον τόπο μας.

Τις εκδηλώσεις τίμησαν με την παρουσία τους η Αντιπεριφερειάρχης Χαλκιδικής κα. Ζωγράφου, ο Βουλευτής Χαλκιδικής κ. Πάνας, οι Δήμαρχοι Πολυγύρου και Κασσάνδρας κ. Εμμανουήλ και κ. Λειβαδιώτης, η Αντιδήμαρχος Ν. Προποντίδας κα. Μηκέ, η Αντιδήμαρχος του Δήμου Εμμανουήλ Παππά Σερρών κα. Μάρθα Αβοκάτου, μιας περιοχής με ιδιαίτερο ιστορικό συμβολισμό, καθώς αποτελεί την γενέτειρα του Εμμανουήλ Παππά, του μεγάλου πρωτεργάτη και κορυφαίου αγωνιστή της Επανάστασης της το 1821, Αντιδήμαρχοι και εκπρόσωποι της Τοπικής Αυτοδιοίκησης του Δήμου Πολυγύρου, ο Πρόεδρος του Συνδέσμου Εφέδρων Αξιωματικών, εκπρόσωποι στρατιωτικών, αστυνομικών, πυροσβεστικών αρχών, αποστράτων Αξιωματικών της Αεροπορίας, Κομμάτων της Βουλής και τοπικών φορέων.

Τον Παγχαλκιδικό Σύλλογο εκπροσώπησε ο Γεν. Γραμματέας κ. Αστέριος Λυρτζής, ο οποίος κατέθεσε στεφάνι. (φωτ. σελ. 32)

Η σημερινή ημέρα αποτελεί υπενθύμιση του χρέους μας να διαφυλάσσουμε την ιστορία, τις αξίες και τα ιδανικά που μας κληροδότησαν οι πρόγονοί μας.

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟ ΠΕΡΙΦ.ΕΝΟΤΗΤΑΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ

Εκδήλωση για τη Γενοκτονία των Ελλήνων του Πόντου στα Πετράλωνα Χαλκιδικής.

Σε κλίμα βαθιάς συγκίνησης, ιστορικής μνήμης και σεβασμού πραγματοποιήθηκε στα Πετράλωνα Χαλκιδικής την Κυριακή 24/5 η εκδήλωση μνήμης για τη Γενοκτονία των Ελλήνων του Πόντου, με τη συμμετοχή πλήθους πολιτών, εκπροσώπων της πολιτικής και αυτοδιοικητικής ζωής του τόπου, ποντιακών συλλόγων και φορέων.

Μετά την θεία Λειτουργία στον Ιερό Ναό Προφήτη Ηλία, τελέστηκε μνημόσυνο για τα 353.000- θύματα των ποντίων και ακολούθησε ομιλία για την γενοκτονία των Ελλήνων του Πόντου από την φιλόλογο κ. Μαρία Καραμπατάκη, η οποία κατήλωσε και συγκίνησε τους παρευρισκόμενους. Στην συνέχεια, σε ένα ιδιαίτερα φορτισμένο συγκινησιακό κλίμα, έγιναν από τον Δήμαρχο Ν. Προποντίδας κ. Καρά και κοινοτικούς συμβούλους των Πετράλωνων τα αποκαλυπτήρια του Μνημείου Μνήμης της Γενοκτονίας των Ποντίων.

Ακολούθησαν χαιρετισμοί από τον Δήμαρχο Νέας Προποντίδας κ. Εμμανουήλ Καρρά, τους Βουλευτές Χαλκιδικής κ. Ιωάννη Γιώργο και κ. Απόστολο Πάνα, την Αντιπρόεδρο της Τοπικής Κοινότητας κ. Μαρία Στεφανίδου και εκπροσώπους Ποντιακών Σωματείων. Τον επίσημο χαιρετισμό εκ μέρους της Περιφερειακής Ενότητας Χαλκιδικής απηύθυνε η Αντιπεριφερειάρχης Χαλκιδικής κ. Αικατερίνη Ζωγράφου.

Στην ομιλία της, η Αντιπεριφερειάρχης Χαλκιδικής αναφέρθηκε στη διαχρονική σημασία της διατήρησης της ιστορικής

μνήμης και της αναγνώρισης της Γενοκτονίας των Ελλήνων του Πόντου, επισημαίνοντας ότι η μνήμη αποτελεί χρέος απέναντι στην ιστορία αλλά και ευθύνη απέναντι στις επόμενες γενιές.

Ιδιαίτερη αναφορά έκανε στη σημαντική παρουσία και προσφορά των Ποντίων στη Χαλκιδική, τονίζοντας ότι οι άνθρωποι του Πόντου, παρά τον ξεριζωμό και τις ανεπίπττες δυσκολίες που βίωσαν, κατάφεραν να δημιουργήσουν ξανά τη ζωή τους, να προοδεύσουν και να συμβάλουν ουσιαστικά στην οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη του τόπου, διατηρώντας τις παραδόσεις και την πολιτιστική τους κληρονομιά, αποτελώντας μέχρι σήμερα ένα ζωντανό και δημιουργικό κομμάτι της τοπικής κοινωνίας.

Μετά την επιμνημόσυνη δέηση και την κατάθεση στεφάνων, η εκδήλωση ολοκληρώθηκε με την παρουσίαση του ιστορικού πυρρίχιου χορού «Σέρρα», προκαλώντας έντονη συγκίνηση στους παρευρισκόμενους.

Η μεγάλη συμμετοχή του κόσμου επιβεβαίωσε πως η ιστορική μνήμη παραμένει ζωντανή και πως ο Ποντιακός Ελληνισμός εξακολουθεί να αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της ιστορίας, της ταυτότητας και της ψυχής της Χαλκιδικής.

Τον Παγχαλκιδικό Σύλλογο στην εκδήλωση εκπροσώπησαν ο πρόεδρος κ. Ιωάννης Κοτσάνης και ο Ταμίας κ. Αβραάμ Παπαδόπουλος, ο οποίος κατέθεσε στεφάνι. (φωτ. σελ. 32)

ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΦΙΛΩΝ ΤΟΥ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΠΟΛΥΓΥΡΟΥ

Εκδήλωση μνήμης για τον Ζωγράφο Γιώργο Παραλή (1908-1975)

Την Κυριακή 8 Μαρτίου, με αφορμή τη συμπλήρωση πενήντα χρόνων από το θάνατο του Πολυγυρινού Ζωγράφου Γιώργου Παραλή, διοργανώθηκε εκδήλωση μνήμης, από την Εταιρεία Φίλων Αρχαιολογικού Μουσείου Πολυγύρου στην αίθουσα του Δημοτικού Συμβουλίου Πολυγύρου.

Για την πορεία του Ζωγράφου, αλλά και το μεγάλης αξίας έργο του, μίλησε η ιστορικός τέχνης, Κάτια Κίλεσοπούλου, αναδεικνύοντας τη συμβολή του Γιώργου Παραλή στην ελληνική ζωγραφική.

Η ζωγραφική του περιλαμβάνει αρχικά τοπία, αρχοντικά και εκκλησίες, που απεικόνισε με ρεαλιστική διάθεση ταξιδεύοντας σε διάφορα μέρη της Ελλάδας. Αργότερα εισήγαγε στη θεματογραφία του έρημες ακρογιαλιές, στις οποίες κεντρικό στοιχείο αποτελεί ένα ξύλο, μια πέτρα ή ένα κόκκαλο που παίρνει συμβολικό χαρακτήρα, ενώ στην τελευταία φάση της δουλειάς του, σε μια ρομαντική προσπάθεια αναβίωσης του παρελθόντος, απεικόνισε προσόψεις λαϊκών μαγαζιών της Θεσσαλονίκης.

Την εκδήλωση τίμησαν με την παρουσία τους ο Δήμαρχος Πολυγύρου, Γιώργος Εμμανουήλ, η βουλευτής Χαλκιδικής, Κυριακή Μάλαμα, ο Αντιδήμαρχος Διοικητικής Μέριμνας & Πρόνοιας, Πρόεδρος της Εταιρίας Φίλων Αρχαιολογικού Μουσείου Πολυγύρου, Θανάσης Τσίγκας, ο οποίος και συντόνισε την εκδήλωση, ο Πρόεδρος του Παγχαλκιδικιώτικου Συλλόγου Αθηνών κ. Σουλινάρης και ο Αντιπρόεδρος κ. Ρανταβέλος, ο

Πρόεδρος της Εταιρείας Φίλων του Αρχαιολογικού Μουσείου Πολυγύρου κ. Τάσιος κ.α.

ΠΗΓΗ. ΕΡΓΟΧΑΛΚΙΔΙΚΗ

ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ ΑΡΝΑΙΑΣ Στο Φανάρι το ΓΕΛ «Οικουμενικός Πατριάρχης Βαρθολομαίος» από την Αρναία Χαλκιδικής

Μια μοναδική εμπειρία γνώσης, ιστορίας και πνευματικότητας έζησαν οι μαθητές και οι εκπαιδευτικοί του Γενικού Λυκείου Αρναίας Χαλκιδικής κατά την πενθήμερη εκπαιδευτική εκδρομή τους στην Κωνσταντινούπολη, από τις 26 έως τις 30 Μαρτίου, στα πλαίσια του 3ου Περιβαλλοντικού Συνεδρίου του Εθνικού Θεματικού Δικτύου «Θεσσαλονίκη-Κωνσταντινούπολη», υπό την υψηλή αιγίδα του Οικουμενικού Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου.

Το ΓΕΛ Αρναίας, που φέρει την τιμητική προσωνυμία «Οικουμενικός Πατριάρχης Βαρθολομαίος», δε θα μπορούσε να λείπει από το συνέδριο και οργάνωσε εκδρομή με στόχο την επαφή των μαθητών με τον πολιτισμό, την ιστορία και τα ζωντανά κέντρα της Ορθοδοξίας, μέσα από ένα πλούσιο πρόγραμμα επισκέψεων και βιωματικών εμπειριών. Η κορυφαία στιγμή της εκδρομής ήταν η επίσκεψη στο Οικουμενικό Πατριαρχείο, όπου η σχολική κοινότητα έγινε δεκτή από τον Παναγιώτατο Οικουμενικό Πατριάρχη κ.κ. Βαρθολομαίο.

Η συνάντηση πραγματοποιήθηκε σε κλίμα συγκίνησης και πατρικής αγάπης πριν από την Ακολουθία του Ακαθίστου Ύμνου. Στην προσλαλιά Του, ο Παναγιώτατος αναφέρθηκε στη μοναδική σημασία της προσθήκης της προσωνυμίας «Οικουμενικός Πατριάρχης Βαρθολομαίος» στο σχολείο, όπως και γενικότερα στη σημασία της παιδείας και της πνευματικής καλλιέργειας των νέων. Με πατρικούς λόγους συμβούλευσε τους μαθητές και τους παρότρυνε στην πρόοδο. Υπενθύμισε το ενδιαφέρον και τη μέριμνά Του για την Εκκλησία, τη φύση, την κτίση, το περιβάλλον, τον άνθρωπο. Εξέφρασε παράλληλα την πρόθεσή Του να επισκεφθεί στο προσεχές μέλλον το Γενικό Λύκειο Αρναίας που φέρει την προσωνυμία «Οικουμενικός Πατριάρχης Βαρθολομαίος», σε συνεννόηση με το Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Ιερισσού, Αγίου Όρους, Αρδαμερίου και Αρναίας κ. Θεόκλητο.

Ιδιαίτερη στιγμή αποτέλεσε η προσφώνηση της μαθήτριας Μαρίας Μαχαιρά, η οποία, εκ μέρους όλης της σχολικής κοινότητας, εξέφρασε με σεβασμό τη χαρά και την ευγνωμοσύνη για την υποδοχή στο Οικουμενικό Πατριαρχείο, υπογραμμίζοντας ότι το σχολείο φέρει με τιμή την προσωνυμία «Οικουμενικός Πατριάρχης Βαρθολομαίος». Η μαθήτρια υπογράμμισε μεταξύ άλλων ότι «το σχολείο μας φέρει το όνομα "Οικουμενικός Πατριάρχης Βαρθολομαίος", ως ένδειξη βαθιάς τιμής και ευγνωμοσύνης για την πολυσημάντη προσφορά Σας στην Εκκλησία, στον άνθρωπο και στο περιβάλλον, καθώς και για το οικουμενικό μήνυμα ειρήνης, διαλόγου και συνεργασίας. Η μετονομασία του σχολείου μας δεν αποτελεί μόνο μια τιμητική πράξη, αλλά και μια διαρκή υπενθύμιση για όλους εμάς – μαθητές και εκπαιδευτικούς – να εμπνεόμαστε από το παράδειγμά Σας, να καλλιεργούμε αξίες και να πορευόμαστε με υπευθυνότητα και

σεβασμό, ακόμη και όταν οι συνθήκες είναι αντίξοες ή δύσκολες. Σας ευχαριστούμε θερμά για την πατρική υποδοχή και ευχόμεστε ο Θεός να Σας χαρίζει υγεία και δύναμη στο υψηλό και θεάρεστο έργο Σας».

Τονίστηκε ότι το Γενικό Λύκειο Αρναίας αποτελεί το μοναδικό σχολείο στον κόσμο που φέρει την τιμή αυτής της προσωνυμίας, γεγονός που συνιστά για μαθητές και εκπαιδευτικούς διαρκή πηγή έμπνευσης και ευθύνης. Οι μαθητές παρουσίασαν επίσης σύντομο παραδοσιακό τραγούδι της Αρναίας, μεταφέροντας στο Φανάρι την πολιτιστική ταυτότητα του τόπου τους. (φωτ. σελ. 32)

ΠΗΓΗ. ΕΡΓΟΧΑΛΚΙΔΙΚΗ

ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΙΕΡΙΣΣΟΥ Η φετινή αναβίωση του εθίμου στο «Μαύρο Αλώνι» της Ιερισσού

Μεγάλη ήταν και φέτος η συμμετοχή κατοίκων και επισκεπτών στο «Μαύρο Αλώνι» της Ιερισσού, την Τρίτη ημέρα του Πάσχα, όπου κορυφώθηκε η αναβίωση των εθίμων της περιόδου του Πάσχα που συνδέονται με την ιστορική μνήμη της θυσίας των Ιερισσιωτών, για την ελευθερία από τον τουρκικό ζυγό.

Το ομώνυμο έθιμο μετά την επιμνημόσυνη δέηση, την κατάθεση στεφάνων και τον πανηγυρικό της ημέρας, επικεντρώθηκε στον αργόσυρτο χορό ανδρών και γυναικών που περνούν χορεύοντας και τραγουδώντας κάτω από σπαθιά, τιμώντας τη μνήμη της θυσίας των 400, που αποτέλεσε κορυφαία σελίδα της συμμετοχής της Χαλκιδικής στην Ελληνική Επανάσταση, καθώς στις 23 Μαρτίου του 1821, ημέρα που ο Γεώργιος Καραϊσκάκης έμπαινε στην Καλαμάτα, ο Εμμανουήλ Παππάς αποβιβαζόταν στην Ιερά Μονή Εσφιγμένου, με ένα φορτίο πολεμοφόδια. Η Επανάσταση που ακολούθησε, ο ξεσηκωμός χιλιάδων, από τα Μαδεμοχώρια και την Ιερισσό, ως την Κασσάνδρα και τα Βασιλικά, ο χαλασμός των χωριών και η θυσία που κορυφώθηκε με τη σφαγή των 400 Ιερισσιωτών, κέρδισαν πολύτιμο χρόνο για την Επανάσταση στον Μωριά, καθηλώνοντας στην Χαλκιδική ένα ασκέρι άνω των 30.000 ανδρών.

Στις εκδηλώσεις μνήμης παρέστησαν ο Δήμαρχος Αριστοτέλης κ. Στέλιος Βαλιάνος, ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ιερισσού Αγίου Όρους και Αρδαμερίου κ. Θεόκλητος, η Αντιπεριφερειάρχης Χαλκιδικής Κατερίνα Ζωγράφου, οι βουλευτές του Νομού Γιάννης Γιώργος και Απόστολος Πάνας, το σύνολο των Δημοτικών και τοπικών Συμβούλων και εκπρόσωποι των πολιτικών, θρησκευτικών και στρατιωτικών αρχών και των σωμάτων ασφαλείας.

ΠΗΓΗ. Από Δελτίο Τύπου του Δήμου Αριστοτέλη

Τιμή και μνήμη στον Θρακικό Ελληνισμό στη Νέα Καλλικράτεια

Σε κλίμα σεβασμού και συγκίνησης πραγματοποιήθηκαν στη Νέα Καλλικράτεια την Κυριακή των Βαΐων 5/4/2026 οι εκδηλώσεις για την Ημέρα Μνήμης του Θρακικού Ελληνισμού, με τη συμμετοχή πλήθους πολιτών και φορέων. Η ημέρα, που συνέπεσε με την Κυριακή των Βαΐων, ανέδειξε με τον πιο ουσι-

αστικό τρόπο τη σημασία της ιστορικής μνήμης, της ενότητας και της διατήρησης της πολιτιστικής μας κληρονομιάς.

Η περιφερειάρχης Χαλκιδικής κ. Ζωγράφου δήλωσε

Με σεβασμό και συγκίνηση τιμήσαμε σήμερα στη Νέα Καλλικράτεια, με τις εκδηλώσεις μνήμης που διοργανώθηκαν, το Θρακικό Ελληνισμό, σε μια περιοχή της Π.Ε. Χαλκιδικής με βαθιές ρίζες και ισχυρή παρουσία Ανατολικοθρακιωτών.

Σήμερα, Κυριακή των Βαΐων, ημέρα με ιδιαίτερο συμβολισμό για την Ορθοδοξία και την παράδοσή μας, η σκέψη μας συνδέεται ακόμη πιο έντονα με τις αξίες της πίστης, της ελπίδας και της ενότητας.

Η μαζική συμμετοχή των πολιτών, των συλλόγων και των φορέων ανέδειξε τη σημασία της ενότητας, της συλλογικής μνήμης και της διατήρησης της πολιτιστικής μας ταυτότητας. Ευθύνη μας η συνέχεια τους.

ΤΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ΟΡΜΥΛΙΑΣ

Με μεγάλη επιτυχία οι παραστάσεις «Βόλτα στην Οδό Ονειρών» – Ένα ταξίδι μουσικής, μνήμης και συγκίνησης αφιερωμένο στον Μάνο Χατζιδάκι

Με βαθιά συγκίνηση και ξεχωριστή επιτυχία ολοκληρώθηκαν οι δύο παραστάσεις της μουσικής εκδήλωσης «Βόλτα στην Οδό Ονειρών», αφιερωμένες στη διαχρονική πορεία του Μάνου Χατζιδάκι, στο Πολιτιστικό Κέντρο Ορμυλίας(3/4/2026) και στο Δημοτικό Θέατρο Πολυγύρου(17/4/2026). Σε δύο βραδιές που πλημμύρισαν από φως, μουσική και ποίηση, τα θέατρα γέμισαν ασφυκτικά από θεατές κάθε ηλικίας, οι οποίοι αφέθηκαν σε ένα ταξίδι, όπου το όνειρο και η μνήμη συναντήθηκαν μέσα από μελωδίες που δε σβήνουν στον χρόνο. Οι φωνές των μαθητών και μαθητριών του Γυμνασίου Ορμυλίας άγγιξαν βαθιά το κοινό, μετατρέποντας κάθε τραγούδι σε συναίσθημα και κάθε στιγμή σε συγκίνηση. Μέσα από εμβληματικά τραγούδια, αφηγήσεις και θεατρικά δρώμενα, ο ποιητικός κόσμος του Χατζιδάκι ξεδιπλώθηκε σαν μια ανοιχτή αγκαλιά μνήμης και ευαισθησίας, υπενθυμίζοντας τη δύναμη της τέχνης να ενώνει ψυχές και να γεννά φως. Η εκδήλωση υπήρξε καρπός συλλογικής δημιουργίας, συνεργασίας και αγάπης για τον πολιτισμό.

Συντελεστές της εκδήλωσης:

Συμμετείχαν η Δημοτική Βιβλιοθήκη Ορμυλίας, η Ομάδα «Θ... όπως Θέατρο» υπό την καθοδήγηση της Φαίδρας Παπουτσή (Εφηβικό Τμήμα: Γκαρλή Φυλλένια, Δημητρίου Μιχαέλα, Ζησοπούλου Ιωάννα, Καραδήμου Λαμπρινή, Κυρομίτη Αναστασία, Μινάτζε Ταμάρ, Σαράντη Άννα – Μαρία, Σταυράκης Δημήτρης—Τμήμα Ενηλίκων: Δροσσάς Γιώργος, Κατσαγώνη Βούλα, Κολιώτσας Χάρης, Κυρομίτης Δημήτρης, Παπουτσή Άννα, Τζοβανάκη Ανδριάνα, Τζοβανάκη Δέσποινα, Τουφεκούλας Δημήτρης), καθώς και μαθητές και μαθήτριες του Γυμνασίου Ορμυλίας(αλφαβητικά): Αλεκτορίδου Μαρία, Βράπι Νεφέλη, Βρης Σεραφεΐμ, Μετάνι Ράινα, Μπαμπάριου Ευθυμία, Νικολαΐδου Μαρία, Νικολαΐδου Χριστίνα, Παπαχρήστου Μάρω, Πλέπι Άννα, Τσιβδάρη Αργυρώ, Τσινά Σίσσυ, Τουφεκούλα Γεωργία, Χατζηνικολάου Φωτεινή, Χοντέλι Μαρία και η Ιωάννα Ζησοπούλου, μαθήτρια του Γενικού Λυκείου.

Τη μουσική επιμέλεια υπέγραψαν ο Δημήτρης και ο Αν-

δρέας Τσικούρης, η Έφη Ψωμαδέλη και ο Λουκιανός Κελλίδης (Διευθυντής του Γυμνασίου Ορμυλίας). Τα κείμενα και την παρουσίαση της εκδήλωσης είχαν αναλάβει η φιλόλογος Μαρία Καραμπατάκη και ο υπεύθυνος της Δημοτικής Βιβλιοθήκης Ορμυλίας, Βασίλης Γκαρλής. Στις δύο εκδηλώσεις συμμετείχαν οι εκπαιδευτικοί Τάσος Μπανάβας(φιλόλογος) και Ιωακείμ Στεργιούδης(φυσικός), ενώ μόνο στην παράσταση της Ορμυλίας συμμετείχε και η φιλόλογος Ειρήνη Δήμητσα.

Θερμές ευχαριστίες εκφράζονται προς τον Δήμο Πολυγύρου για τη στήριξη της εκδήλωσης και ιδιαίτερα προς τον Αντιδήμαρχο κ. Ιωάννη Λελεγιάνη για την πολύτιμη συμβολή, τη σταθερή υποστήριξη και την έμπρακτη ενθάρρυνση στην πραγματοποίηση αυτής της πολιτιστικής δράσης.

Το Γυμνάσιο Ορμυλίας συνεχίζει να στηρίζει δράσεις που προάγουν τον πολιτισμό, την καλλιτεχνική έκφραση και τη δημιουργικότητα των μαθητών του. (φωτ. σελ. 32)

ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΑΠΑΝΤΑΧΟΥ ΤΑΞΙΑΡΧΙΩΤΩΝ

5ΝΘΗΜΕΡΗ ΟΔΙΚΗ ΕΚΔΡΟΜΗ

«ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΡΩΜΥΛΙΑ»

Άλλη μια υπέροχη και καλά οργανωμένη εκδρομή πραγματοποιήσε ο Σύλλογος των Απανταχού Ταξιαρχιωτών στην Ανατολική Ρωμυλία.

Την 1η μέρα ξεκινώντας από τον Πολύγυρο, μετά από πολύωρο ταξίδι, αλλά με καλή διάθεση και κέφι, με τραγούδια και μασάλια στο λεωφορείο, φτάσαμε στην Ηλιόλουστη ακτή, έξω από τη Μεσήμβρια, σε ένα υπέροχο ξενοδοχείο, όπου δειπνήσαμε και κάναμε μια μικρή βόλτα στην περιοχή.

Τη 2η μέρα επισκεφτήκαμε την πόλη της Βάρνας και το Αρχαιολογικό της Μουσείο που εκθέτει το Χρυσό της Βάρνας, καθώς και τα κυριότερα αξιοθέατα της. Το βράδυ μετά το δείπνο στο ξενοδοχείο μας διασκεδάσαμε με μουσική και χορό.

Η 3η μέρα μας βρήκε αρχικά στη Σωζόπολη, όπου επισκεφτήκαμε το Αρχαιολογικό Μουσείο και στη συνέχεια στον Πύργο (Burgas), τη γενέτειρα του Κώστα Βάρναλη, όπου είχαμε την ευκαιρία να επισκεφθούμε σπίτι του, αλλά και να περιηγηθούμε στην πόλη. Σειρά στο πρόγραμμα είχε η πόλη της Αγγιάλου όπου επισκεφθήκαμε την Μονή του Αγ. Γεωργίου με τις εξαιρετικά σπάνιες εικόνες. Ακολούθησε η επίσκεψή μας στη Μεσήμβρια την πόλη με τις 42 εκκλησίες, όπου περιηγηθήκαμε στην παλιά πόλη, η οποία είναι κηρυγμένο μνημείο της UNESCO. Το βράδυ μετά το δείπνο επισκεφτήκαμε και πάλι τη Μεσήμβρια για μια By Night περιήγηση και ένα ποτό στην πόλη.

Την 4η μέρα αναχωρήσαμε για τη Φιλιπούπολη, στη οποία διαμείναμε σε ένα καταπληκτικό ξενοδοχείο. Περιηγηθήκαμε στην πανέμορφη παλιά πόλη και το βράδυ εντυπωσιάσαμε από τη νυχτερινή ζωή της στον πεζόδρομο και τα γραφικά σοκάκια.

Την τελευταία μέρα αναχωρήσαμε για τη Σόφια, την πρωτεύουσα της Βουλγαρίας, όπου επισκεφτήκαμε το ναό του Αλεξάντερ Νέφσκι και όλα τα αξιοθέατα στο κέντρο της πόλης.

Επιστρέψαμε στη Θεσσαλονίκη και στον Πολύγυρο με τις καλύτερες εντυπώσεις, για όλους τους εκδρομείς.

ΠΡΩΤΟΜΑΓΙΑ

Η συνάντηση μελών και φίλων του Συλλόγου στο εξωκλήρι του Αγίου Νικολάου ακυρώθηκε λόγω καιρικών συνθηκών.

ΧΟΡΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

Την Κυριακή 3/5/2026 στην γεμάτη από μέλη και φίλους του Συλλόγου Απανταχού Ταξιαρχιωτών ταβέρνα ΤΖΙΜΗΣ στον Ταξιάρχη, πραγματοποιήθηκε με πολύ μεγάλη επιτυχία και πολύ κέφι, ο ετήσιος χορός του Συλλόγου μας. Τα μέγιστα στην επιτυχία της εκδήλωσης, τους οποίους ευχαριστούμε, συνέβαλε η ορχήστρα, «ΟΙ ΒΟΡΕΙΟΙ» συνεπικουρούμενοι από το Λάκη Χατζούδη στο κλαρίνο, οι οποίοι με έντεχνα, ποιητικά λαϊκά και παραδοσιακά τραγούδια, εξασφάλισαν ένα τρικούβερτο γλέντι και μία γεμάτη πίστα ως αργά το απόγευμα. Εγκάρδιες ευχαριστίες οφείλονται δίχως άλλο στο προσωπικό της ταβέρνας «ΤΖΙΜΗΣ», για το υπέροχο φαγητό και την άψογη εξυπηρέτηση.

Την εκδήλωση άνοιξε με χαιρετισμό προς τους παρευρισκόμενους ο Πρόεδρος του Συλλόγου κ. Αστέριος Λυρτζής, ο οποίος ευχαρίστησε του συμμετέχοντες. Χαιρετισμό απηύθυναν ο Βουλευτής Χαλκιδικής κ. Γιάννης Γιώργος, ο Δήμαρχος Πολυγύρου κ. Γιώργος Εμμανουήλ και ο Πρόεδρος του χωριού μας κ. Γιάννης Ξάκης.

Μεταξύ άλλων παραβρέθηκαν και η Πρόεδρος του Δημοτικού Συμβουλίου του Δήμου Πολυγύρου κ. Λίτσα Ασβεστά, ο Πρόεδρος του Δημοτικού Συμβουλίου του Δήμου Αριστοτέλη κ. Γιάννης Κέκερης, ο Πρόεδρος του Αθλητικού Συλλόγου του χωριού μας κ. Θανάσης Κουκούτσης και η Πρόεδρος του Λαογραφικού Ομίλου Πολυγύρου κ. Δήμητρα Κούτριου.

Ήταν μια υπέροχη εκδήλωση που θα μείνει αξέχαστη στους παρευρισκόμενους

Αστέριος Λυρτζής.

Πρόεδρος Απανταχού Ταξιαρχιωτών

ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΠΟΛΥΓΥΡΟΥ

«Ο Χαλασμός της Κασσάνδρας»

ζωντανέψε την ιστορική μνήμη στη Χαλκιδική

Με αφορμή τον εορτασμό της επετείου της εξέγερσης του Πολυγύρου εναντίον του οθωμανικού ζυγού τον Μάιο του 1821, πραγματοποιήθηκε την Τρίτη 12 Μαΐου 2026 στο Δημοτικό Θέατρο της πόλης μέσα σε κλίμα συγκίνησης και ιστορικής μνήμης η πρώτη δημόσια προβολή στη Χαλκιδική της ιστορικής ταινίας «Ο Χαλασμός της Κασσάνδρας», σε εκδήλωση που διοργάνωσε ο Δήμος Πολυγύρου σε συνεργασία με τη Διεύθυνση και τη σχολική κοινότητα του 1ου Γυμνασίου Πολυγύρου.

Η ταινία, σε σενάριο Στυλιανού Κυρίμη, Αντιστράτηγου ε.α. και σκηνοθεσία – παραγωγή του Ι. Κοροδήμου, υπεύθυνου του κινηματογραφικού αρχείου του Πολεμικού Μουσείου Αθηνών, ζωντανεύει μία από τις πιο δραματικές και ηρωικές στιγμές της τοπικής ιστορίας: την Επανάσταση της Χαλκιδικής το 1821. Μια εξέγερση που άφησε ανεξίτηλο το αποτύπωμά της στην πορεία του Αγώνα για την ελευθερία.

Την εκδήλωση χαιρέτισαν ο Διευθυντής του 1ου Γυμνασίου Πολυγύρου, κ. Σταμάτιος Πασπαλάς, η Αντιδήμαρχος και

Νικολέτα Διαμαντουλάκη και ο Πρόεδρος του Παγχαλκιδικού Συλλόγου κ. Ιωάννης Κοτσάνης, οι οποίοι υπογράμμισαν τη σημασία της ιστορικής γνώσης και της διατήρησης της συλλογικής μνήμης, ιδιαίτερα για τις νεότερες γενιές.

Την ταινία προλόγισε η φιλόλογος κα Μαρία Καραμπατάκη, η οποία παρουσίασε στους μαθητές/-τριες και στο κοινό βασικούς σταθμούς της ιστορικής αφήγησης του έργου, αναδεικνύοντας το περιεχόμενο και τα διαχρονικά μηνύματα που αυτό μεταδίδει. Ιδιαίτερη έμφαση έδωσε στις αξίες που αναδεικνύει η ταινία — την αγάπη για την πατρίδα, την πίστη, την αυτοθυσία, την ενότητα και τη δύναμη της ιστορικής μνήμης — επισημαίνοντας πως το έργο δεν αποτελεί μόνο μια αναπαρασταση ιστορικών γεγονότων, αλλά και μια γέφυρα σύνδεσης των νεότερων γενεών με το παρελθόν του τόπου τους. Παράλληλα, υπογράμμισε τον παιδευτικό χαρακτήρα της ταινίας και τη σημασία της τέχνης ως μέσο διατήρησης της ιστορικής συνείδησης και του συλλογικού βιώματος.

Μέσα από τις εικόνες της ταινίας αναβίωσαν οι θυσίες, η γενναιότητα και το πνεύμα αυτοθυσίας των ανθρώπων της Χαλκιδικής, που ύψωσαν το ανάστημά τους απέναντι στην Οθωμανική κυριαρχία, γνωρίζοντας πως ο δρόμος της ελευθερίας περνά συχνά μέσα από τη δοκιμασία και τον πόνο. Ο «Χαλασμός της Κασσάνδρας» δεν αποτελεί μόνο μια ιστορική αναφορά· είναι ένα κινηματογραφικό μνημόσυνο στη μνήμη όσων αγωνίστηκαν και θυσιάστηκαν για τα ιδανικά της πατρίδας και της αξιοπρέπειας.

Η κα Καραμπατάκη μετέφερε -επίσης- στους παρευρισκόμενους τον θερμό χαιρετισμό του σεναριογράφου, ο οποίος, λόγω προβλημάτων υγείας, δεν μπόρεσε να παραστεί στην εκδήλωση, εκφράζοντας ωστόσο τη χαρά και τη συγκίνησή του για την πρώτη δημόσια προβολή της ταινίας στη Χαλκιδική, τον τόπο όπου διαδραματίστηκαν τα ιστορικά γεγονότα που ενέπνευσαν το έργο του.

Η ανταπόκριση των μαθητών και του κοινού υπήρξε ιδιαίτερα συγκινητική, αποδεικνύοντας πως η ιστορία της Χαλκιδικής εξακολουθεί να συγκινεί, να εμπνέει και να φωτίζει τον δρόμο της συλλογικής μας μνήμης.

ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ ΒΑΣΙΛΙΚΩΝ

Τελετή μνήμης της 205ης επετείου του Ολοκαυτώματος και της μάχης των Βασιλικών της 9ης-10ης Ιουνίου 1821

Την Κυριακή 7 Ιουνίου στα Βασιλικά σε κλίμα βαθείας συγκίνησης πραγματοποιήθηκε η τελετή μνήμης της 205ης επετείου του Ολοκαυτώματος και της μάχης των Βασιλικών της 9ης-10ης Ιουνίου 1821.

Στον Ιερό Ναό Αγίου Γεωργίου μετά την θεία Λειτουργία τελέστηκε Δοξολογία και επιμνημόσυνη δέηση για τα θύματα του ολοκαυτώματος.

Στην συνέχεια στο περικαλλές μνημείο στην πλατεία Χάνια, τα εγκαίνια του οποίου τελέστηκαν το 2025, έγινε η κατάθεση στεφάνων, ενός λεπτού σιγής και ο Εθνικός Ύμνος.

Τον Παγχαλκιδικό Σύλλογο εκπροσώπησαν ο Γεν. Γραμματέας κ. Λυρτζής, ο οποίος κατέθεσε στεφάνι και ο πρόεδρος της Εξελεγκτικής Επιτροπής του Συλλόγου κ. Απ. Στρατής. (φωτ. σελ. 32)

ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΣΙΘΩΝΙΑΣ Παρουσίαση βιβλίων

Την Κυριακή 31/5/2026 μετά την θεία λειτουργία, στο κατάμεστο θέατρο του ΕΠΑΛ Νικήτης πραγματοποιήθηκε η παρουσίαση τριών βιβλίων του κ. Αγγέλου Μάντσιου, μέλους του Παγχαλκιδικού και τακτικού αρθρογράφου του περιοδικού μας Παγχαλκιδικός Λόγος. Ο κ. Μάντσιος ασχολείται από πολλά χρόνια με την καταγραφή και διάσωση της Ιστορίας της Νικήτης και της Χαλκιδικής. Μέσα από τα βιβλία του διατηρούνται ζωντανές μνήμες, πρόσωπα και γεγονότα που αποτελούν πολύτιμη παρακαταθήκη για τις επόμενες γενιές.

Ιδιαίτερα συγκινητική ήταν στην εκδήλωση, η βράβευση από τον Δήμαρχο Σιθωνίας κ. Μαλίνη, δύο μαθητριών για σημαντικές διακρίσεις που πέτυχαν.

Της Δήμητρας Μπουζή του ΓΕΛ Αγίου Νικολάου, για την πρώτη θέση που πήρε σε Παγκόσμιο διαγωνισμό Ζωγραφικής και της Ειρήνης Παλαμαρτζή, του ΓΕΛ Συκιάς, για το πρώτο βραβείο σε Μαθητικό διαγωνισμό ποίησης.

Ως συμβολική αναγνώριση της επιτυχίας τους ο Δήμος Σιθωνίας προσέφερε στις μαθήτριες από ένα Laptop.

Στην παρουσίαση των βιβλίων το πρώτο, **μικρά Νικητιανά** παρουσιάστηκε με σύντομο και γλαφυρό τρόπο από την φιλόλογο κ. Άννα Κασσανδρινού, η οποία ήταν και η συντονίστρια της εκδήλωσης. Το δεύτερο **Νικητιανοί στο Γκαίρλιτς** παρουσιάστηκε με σαφήνεια από τον Ιατρό-Ορθοπαιδικό κ. Χρήστο (Τάκη) Ξανθόπουλο και το τρίτο, **1940-1941 Η Χαλκιδική ματώνει στα μέτωπα** από το μέλος του Παγχαλκιδικού κ. Δημήτρη Κοσμά φιλόλογο- συγγραφέα, ο οποίος με την γνωστή οξυδερκή κριτική του προσέγγιση καθήλωσε το πολυπληθές ακροατήριο.

Στην εκδήλωση, η οποία οργανώθηκε σε συνεργασία του Δήμου Σιθωνίας με τον Παγχαλκιδικό Σύλλογο και την Εκπολιτιστική Εταιρεία Νέων Νικήτης, απεύθυναν χαιρετισμό ο Δήμαρχος Σιθωνίας κ. Μαλίνης, η Αντιδήμαρχος κ. Πατσουράκου και ο πρόεδρος του Παγχαλκιδικού κ. Κοτσάνης.

Μετά το τέλος της εκδήλωσης, η οποία ήταν εξαιρετικά οργανωμένη, τα βιβλία προσφέρθηκαν δωρεάν στους παρευρισκόμενους.

Ο Παγχαλκιδικός Σύλλογος συγχαίρει θερμά τις μαθήτριες για τις σημαντικές διακρίσεις που πέτυχαν και τον κ. Άγγελο Μάντσιο για την συγγραφή τριών ακόμη βιβλίων.

Νέα μέλη του Συλλόγου εγγραφέντα μέχρι 10/6/2026

		Αρ.Μητρ.			Αρ.Μητρ.
1.	Θεοχαρίδου Αγνή	2185	9.	Μωραΐτου Μάρθα	2193
2.	Μπαμπαϊτή Αικατερίνη	2186	10.	Γκάτζιος Ιωάννης	2194
3.	Νάκου Αναστασία	2187	11.	Μουρατίδου Κων/να	2195
4.	Καλτσού Νίκη	2188	12.	Ψαθά Μαρία	2196
5.	Παρασκευοπούλου Σταυρούλα	2189	13.	Κρικελίκου Ειρήνη	2197
6.	Κάκτους Βαλεντίνα	2190	14.	Πάσχου Αικατερίνη	2198
7.	Γεωργούδα Ιφιγένεια	2191	15.	Κωτερρας Νικόλαος	2199
8.	Γεωργούδας Ιωάννης	2192	16.	Μάνδαλος Θεόδωρος	2200
	Θεσσαλονίκη			Γερακινή	
	Αρναία			Νεοχώρι	
	Γαλάτιστα			Εύβοια	
	Αρναία			Πολύγυρος	
	Θεσσαλονίκη			Νικήτη	
	Αγ. Παρασκευή			Γεροπλάτανος	
	Μ. Παναγία			Γαλάτιστα	
	Μ. Παναγία			Στανός	

Σημ. Το Δ.Σ. καλωσορίζει με χαρά τα νέα μέλη και τα προσκαλεί σε ενεργό συμμετοχή στη ζωή και την δράση του Συλλόγου μας.

Π Ε Ν Θ Η

Έφυγαν από την ζωή

♦ **Γεώργιος Οδ. Κυριαζής**. Καθηγητής Ιατρικής του ΑΠΘ από τα Πετροκέρασα, επίλεκτο μέλος του Συλλόγου με Α.Μ.1182. Κηδεύτηκε στις 31-3-2026 στον Ι.Ν. Αγ. Σοφίας στον ψαλτήρι του οποίου τα τελευταία χρόνια βοήθησε τον πρωτοψάλτη του Ναού.

♦ **Παντελής Ζωγράφος**. Υπάλληλος Ο.Τ.Ε. (σ) από την Αρναία. Πατέρας της αντιπεριφερειάρχη Χαλκιδικής. Επίλεκτο μέλος του Συλλόγου με Α.Μ. 738. Μεγάλη η προσφορά του στα Πολιτιστικά Κοινωνικά και Αθλητικά δρώμενα της Αρναίας και της Χαλκιδικής. Αντιπρόσωπος του Παγχαλκιδικού στην Αρναία για πολλά χρόνια. **(βλέπετε σελίδα 48)**

♦ **Δημήτρης Κύρου**. Φιλολόγος- Θεολόγος(σ) από την Αρναία. Επίλεκτο μέλος του Συλλόγου μας με Α.Μ. 736. Μεγάλη η προσφορά του στην Ιστορία, Αρχαιολογία και την Λαογραφία της Αρναίας και της Χαλκιδικής. Εκδότης για 35 χρόνια του Περιοδικού Αρναία. Τακτικός αρθρογράφος στον Παγχαλκιδικό Λόγο. **(βλέπετε σελίδα 49)**

♦ **Αθανάσιος Μπάκης**. Πολιτικός Μηχανικός ΟΤΑ (σ) από τον Πολύγυρο. Επίλεκτο μέλος του Συλλόγου με Α.Μ. 289. Συχνή ήταν η παρουσία του στις εκδηλώσεις και εκδρομές του Συλλόγου.

♦ **Αικατερίνη Σιμώνη**. Σύζυγος του Αθανασίου Σιμώνη, από τα Βασιλικά, συνταξιούχος Δημοσίου, επίλεκτο μέλος του Συλλόγου μας με Α.Μ. 1390. Μειτείχε με τον σύζυγό της σε όλες σχεδόν της εκδηλώσεις και εκδρομές του Παγχαλκιδικού.

♦ **Ζηνοβία Πάχτα**. Συνταξιούχος Δ.Υ. από την Αρναία. Επίλεκτο μέλος του Συλλόγου μας με Α.Μ. 544. Μειτείχε για 6 χρόνια στο Δ.Σ. του Παγχαλκιδικού με μεγάλη προσφορά. Ήταν επικεφαλής σε εκδρομές του Συλλόγου και παρούσα σε όλες σχεδόν της εκδηλώσεις.

Το Δ.Σ. απευθύνει θερμά συλλυπητήρια στους οικείους των μεταστάτων ευχόμενο την εξ ύψους παρηγορία.

Σ.Σ.: Παρακαλούνται όλα τα μέλη, οι συγγενείς και οι φίλοι, να ειδοποιούν για εκδημίες μελών μας, ώστε να ενημερώνεται το Περιοδικό, και να παρίσταται, αν είναι δυνατόν, αντιπροσωπεία του Δ.Σ.

ΟΙ ΧΟΡΗΓΟΙ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΜΑΣ

Από την αρχή (2009) μέχρι σήμερα, χορηγοί του Περιοδικού είναι:

ΤΕΥΧΟΣ	ΕΠΩΝΥΜΟ ή ΦΟΡΕΑΣ	ΟΝΟΜΑ
1-4, 40	ΒΑΓΙΩΝΑΣ	ΓΕΩΡΓΙΟΣ
5-6	ΖΩΓΡΑΦΟΣ	ΑΣΤΕΡΙΟΣ
7	ΜΑΣΑΛΑ-ΜΟΥΣΤΟΥ	ΕΥΡΥΔΙΚΗ
8	ΜΟΣΧΟΣ	ΜΟΣΧΟΣ
9	ΓΡΑΜΜΕΝΑ	ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΚΑΙ ΟΛΥΜΠΙΑ
10	ΔΗΜΟΣ ΠΟΛΥΓΥΡΟΥ	
11	ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΡΑΣ	ΧΡΗΣΤΟΣ
12, 45, 52, 56, 60, 65	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	
13	ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΙ ΑΦΡΟΔΙΤΗ
14	ΔΗΜΟΣ ΣΙΘΩΝΙΑΣ	
15	ΚΕΚΕΡΗ-ΣΛΙΝΗ	ΜΑΓΔΑ
16	ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΟΥ	ΗΛΕΚΤΡΑ
17	ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥΔΗ	ΕΛΛΗ, ΜΑΡΙΑ, ΚΑΙΤΗ ΚΑΙ ΠΙΡΓΟΣ
18	ΔΗΜΟΣ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ	
19	ΜΙΧΟΣ	ΙΩΑΝΝΗΣ
20	ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΟΛΥΓΥΡΙΝΩΝ ΚΑΙ ΘΕΟΔΩΡΙΔΗΣ ΘΩΜΑΣ	
21	ΔΙΑΜΑΝΤΟΓΛΟΥ	ΧΡΗΣΤΟΣ
22,28	ΤΖΙΤΖΙΟΣ	ΙΩΑΝΝΗΣ
23	ΕΚΜΕ Α.Ε. Ι. & Β. ΚΑΡΥΩΤΗΣ	
24	ΔΕΑΣ	ΠΑΥΛΟΣ
25	ΚΑΡΑΒΑΤΟΥ	ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΚΑΙ ΚΑΤΕΡΙΝΑ
26, 32, 46, 47	ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ	
27,33	ΣΙΜΩΝΗΣ	ΟΡΕΣΤΗΣ
29	ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΟΛΥΓΥΡΙΝΩΝ	
30	ΖΩΓΡΑΦΟΣ	ΑΣΤΕΡΙΟΣ
31	ΚΙΣΚΙΝΗΣ	ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
34	ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥΔΗ	ΕΛΛΗ
	ΣΤΑΜΠΟΥΛΗ	ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ

ΤΕΥΧΟΣ	ΕΠΩΝΥΜΟ ή ΦΟΡΕΑΣ	ΟΝΟΜΑ
35	ΣΧΟΙΝΑΣ	ΜΑΡΓΑΡΙΤΗΣ
36	ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ	ΛΕΩΝΙΔΑΣ
37	ΚΟΥΚΟΥΜΠΗΣ	ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ
38	ΤΣΑΚΝΗΣ	ΑΡΓΥΡΙΟΣ
39, 53	ΒΑΛΙΑΝΟΣ	ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ
41	ΕΤΑΙΡΙΑ ΤΥΡΟΚΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ "ΒΑΛΜΑΣ" Ο.Ε.	
42	ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ & ΧΡΗΣΤΟΣ ΜΩΡΑΪΤΗΣ-CONDITO Α.Ε.Β.Ε.	
43	ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ & ΜΑΡΙΑ ΤΣΟΧΑ-ΠΑΛΙΟΥΡΑ	
44	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ (ΤΟΜΕΑΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ-ΘΡΑΚΗΣ)	
48	ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ-ΤΖΙΚΑ	ΑΦΡΟΔΙΤΗ
49	ΚΑΤΣΙΑΜΟΥΡΗ-ΠΑΠΑΟΙΚΟΝΟΜΟΥ	ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ
50	ΙΕΡΑ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΚΑΙ ΣΤΑΥΡΟΠΗΓΙΑΚΗ ΜΟΝΗ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΦΑΡΜΑΚΟΛΥΤΡΙΑΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	
51	ΤΑΣΙΟΣ	ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ
54	Γ.Γ. ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΠΡΟΕΔΡΙΑΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ	
55	ΣΤΡΑΤΗΣ	ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ
57	ΠΑΧΤΑΣ	ΝΙΚΟΛΑΟΣ
	ΠΑΧΤΑ	ΔΕΣΠΟΙΝΑ
58	ΜΠΟΥΛΑΚΗ - ΛΥΠΗΡΙΔΗ	ΜΑΡΙΑ
59	ΜΑΛΑΝΔΡΗ	ΜΑΡΙΑ ΚΑΙ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
	ΧΩΡΙΝΟΣ	ΒΕΛΙΣΣΑΡΙΟΣ
61	ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥΔΗ	ΜΑΡΙΑ ΚΑΙ ΚΑΙΤΗ
62	ΧΑΛΚΙΑΣ	ΓΕΩΡΓΙΟΣ
63	ΜΟΣΧΟΥ ΜΟΣΧΟΣ ΜΟΣΧΟΣ	ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
64, 66	ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ ΜΑΥΡΟΥΔΗ	ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΜΑΡΙΑ
67	ΚΛΑΠΑΝΑΡΗΣ	ΖΗΣΗΣ

Η Χ Ο Ρ Η Γ Ι Α

Χορηγός της έκδοσης του παρόντος 67ου τεύχους είναι

ο κ. Ζήσης Κλαπανάρης του Βασιλείου

Συνταξιούχος της Ευρωπαϊκής Ένωσης
(με καταγωγή της μητέρας του από τον Πολύγυρο)

Εις μνήμην

του πατέρα του, **Βασιλείου Κλαπανάρη (1924-1992)**

του αδελφού του, **Γιάννη Κλαπανάρη (1954-2008)** και

της μητέρας του, **Μαρίας Τσίκουλα-Κλαπανάρη (1924-2025)**

Ο κ. Ζήσης Κλαπανάρης γεννήθηκε το 1951 στη Θεσσαλονίκη και μεγάλωσε στην Νεάπολη. Ο πατέρας του Βασίλειος με καταγωγή από την Κορυτσά, γεννημένος στη Ραψάνη Ολύμπου, γνώρισε την μητέρα του όταν πήγε να επισκεφτεί συγγενείς του "Αρβανιτάδες" (Έλληνες Βορειοηπειρώτες) στον Πολύγυρο.

Σπούδασε Αγγλική Φιλολογία στο Α.Π.Θ. και έζησε από το 1980 μέχρι πρόσφατα στο Λουξεμβούργο, όπου για πολλά χρόνια ήταν προϊστάμενος του Ελληνικού μεταφραστικού τμήματος στο Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο. Τα τελευταία χρόνια ζει μεταξύ Θεσσαλονίκης και Σιθωνίας.

Η χορηγία, όπως μας δήλωσε, γίνεται προκειμένου να εκδηλώσει την αγάπη του για τον Σύλλογο και την εκτίμησή του για το έργο και την προσφορά του, καθώς και για να τιμήσει την μνήμη της οικογένειάς του, από την οποία είναι και το μόνο επιζών μέλος από τις 4/10/2025.

Το Δ. Σ. του Παγχαλκιδικού Συλλόγου

Ευχαριστεί

εκ βαθέων τον κ. Ζήση Κλαπανάρη

Επίλεκτο μέλος του Συλλόγου μας για την ευγενική του χειρονομία-χορηγία, με την οποία δίνει την ευκαιρία για τη συνέχεια της έκδοσης του περιοδικού ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ, που κυκλοφορεί ανελλιπώς από το 2009, και στοχεύει στην ενημέρωση και την καλλιέργεια των αναγνωστών του, καθώς και την ανάδειξη της ιστορίας, της παράδοσης και του πολιτισμού της Χαλκιδικής.

Αξιότιμε κ. Κλαπανάρη

Ευχαριστούμε θερμά

και εγγράφουμε το όνομά σας στον κατάλογο των χορηγών μας για παντοτινή ανάμνηση.

Το Δ.Σ.

Βρέθηκε χορηγός για το επόμενο 68ο τεύχος

*Χορηγός του 68ου τεύχους θα είναι το επίλεκτο μέλος του Συλλόγου μας κος. **Στυλιανός Βαλιάνος,***

Δήμαρχος του Δήμου Αριστοτέλη, Δικηγόρος από την Αρναία

εις μνήμην του πατέρα του Θεολόγη Βαλιάνου.

Το Δ.Σ. του Παγχαλκιδικού τον ευχαριστεί θερμά.

ΚΑΠΕΤΑΝ ΣΤΑΜΟΣ ΚΑΨΑΣ (ΧΑΨΑΣ)

Ένας λεβέντς, ένα παλικάρ', όμορφο σαν το ελάφ', Κάψας είναι τ' όνομά του,
Κάψας είν' το παλικάρ'. Χαλκιδική το 'χει καμάρ', γιατί με λύσσα πολεμάει,
γιατί με λύσσα πολεμάει όλα τα τούρκικα σκυλιά.
Έχει στήθια λιονταριού, δύναμη στα χέρια του,
έχει μάτι αετού κι όμορφα σγουρά μαλλιά.
Έχει σπαθιά ατσάλινα, καριοφίλια μπρούτζινα.
Κάψας δοξάζει τη Ρωμιά και τον τρέμει η Τουρκιά.
Κασσαντρινός Κάψας αρχηγός, πολεμάει μοναχός,
πολεμάει μοναχός την αμέτρητη Τουρκιά.

(Δημοτικό τραγούδι της Κασσάνδρας με τίτλο «Του Κάψα το τραγούδι»,
που διέσωσε και κατέγραψε ο φιλόλογος Δημήτριος Τσιάλας)